

T.C
ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

**DIŞ POLİTİKADA YUMUŞAK
GÜÇ KAVRAMI VE TÜRKİYENİN
BİR YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANI
OLARAK YTB ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan

Mustafa ARSLAN

İSTANBUL, 2019

**DIŞ POLİTİKADA YUMUŞAK GÜÇ
KAVRAMI VE TÜRKiYENİN BİR
YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANI
OLARAK YTB ÖRNEĞİ**

Tezi Hazırlayan

Mustafa ARSLAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilimler Enstitüsüne Lisansüstü Derece tezi olarak sunulmuştur.

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

2019

Bu çalışma tarafımızca incelenmiş olup, kapsam ve kalite açısından Yüksek Lisans tezi olmaya yeterli bulunmuştur..

Dr. Öğr. Üyesi Eylem Akdeniz GÖKER
Danışman

Yüksek Lisans Tezi Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Edip Asaf BEKAROĞLU İstanbul

Dr. Öğr. Üyesi Eylem A. GÖKER Altınbaş

Dr. Öğr. Üyesi Bahadır KAYNAK Altınbaş

Bu çalışma bir Yüksek Lisans tezinin tüm gerekli şartlarını taşımaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Eylem A. GÖKER

Bölüm Başkanı

Doç. Dr. Nuri Banu Kavaklı BIRDAL

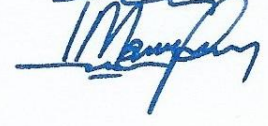
Enstitü Müdürü

Sosyal Bilimleri Enstitüsü onayı:

21/06/2019

Bu dökümandaki tüm bilgilerin akademik kural ve etiğe bağlı kalınarak yazıldığını ve tez yazım kuralları kapsamında bu çalışmada bulunan ve özgün olmayan bütün bilgi ve materyallerin referanslandırıldığını temin ederim. 19/06/2019 (İstanbul)

Mustafa Arslan

Adı ve Soyadı: Mustafa ARSLAN

Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Eylem AKDENİZ

Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans, 2019

Alanı: Uluslararası İlişkiler

Anahtar Kelimeler: Dış Politika, Güç, Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi,

Yurt Dışı Türkleri ve Akraba Topluluğu (YTB)

ÖZET

Güç bilinen tarihten itibaren sahip olunmak istenilen bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır. Birbirini yönetmek ve yönlendirmek bazen devletlerarasında bazen bireyler arasında güç unsurlarının ve gücün beslendiği kaynaklar açısından farklılıklar göstermiştir. Somut kuvvetlerden beslenen güç sert güç, daha soyut, toplumların kültüründen ve tarihinden beslenen güç yumuşak güç ve bu iki gücü harmanlayarak kullanım şeklini de akıllı güç olarak tanımlanmıştır. Yumuşak Güç teriminin ortaya çıkmasından öncede fiili olarak kullanıldığını görmekteyiz. Ancak uluslararası ilişkiler bağlamında bu terimi ilk olarak 1990 yılında Joseph Nye kullanmıştır. Buna siyaset biliminde zemin hazırlayan ortam özellikle soğuk savaş döneminin sona ermesi ile ortaya çıkan yenedünyanın siyaset düzenidir. Sert gücün maliyetinin yüksekliği ve siyasi etkinliğini uzun süre koruyamaması ülkeleri yeni arayışlara sürüklemiş ve sadece hükümetleri etki altına almanın yeterli olmadığı görülmüştür. Ülke kamuoylarını etkilemek amacı ile halktan halkta diplomasi yolları geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ve politikalar Nye 'in dile getirdiği yumuşak güç teriminin altında anlam bulmaya çalışmıştır. Bu çalışmada genel manası ile güçler arası ilişki, yumuşak gücün etki alanını ve kaynakları üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarına kısaca değinilerek Türk Dış Politikasının son döneminde ortaya çıkan ve bir yumuşak güç enstrümanı olarak adlandırılan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Kurumunun çalışmalarına değinilmiştir. Özellikle yurtdışından dost, kardeş ve akraba olarak gördüğümüz ülkelere eğitim görmek amacı ile burslu olarak Türkiye'de eğitim gören öğrencileri konu almıştır.

Name and Surname : Mustafa Arslan

Supervisor : Assisstant Prof. Dr. Eylem AKDENİZ

Degree and Date : Master 2019

Major : International Relations

KeyWords : Soft Power, Public Diplomacy, Power, Foreign Affairs, YTB

ABSTRACT

Power; something that everybody wants to obtain since the beginning of history. The desire to manage other people or each other shows differences depending upon the source of the power. There are different types of power, soft power and hard power. Soft power is based on cultural and historical sources. Hard power is based on economic, geographical and military sources. If these two sources of power are used cleverly together it's called Smart Power. Before defining the term "soft power", we can see that it is already used practically in political life. However, in international relation discipline, it was used for the first time in 1990 by Joseph Nye. After the end of cold war era, there was a political ground to use "soft power" as a political term. Due to the cost of hard power which is not easy to maintain, countries had to find new ways to do their policy. Additionally, they realized that in a new world order, influencing only the governments was not enough on its own. They needed to influence the society of the countries, and to do this, there had to be people to people diplomacy. All of these studies and policies were gathered under the term "soft power".

In this study, I have tried to emphasize the relation between powers, source of the powers and strength of the soft power. I have drawn attention to the "Presidency for Turks abroad and related communities institutions" work as Turkey's recent Soft Power instrument. This study also focused upon students coming to Turkey to study mostly from brotherly countries around the world.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	4
ABSTRACT.....	5
TABLO LİSTESİ.....	9
ŞEKİL LİSTESİ.....	10
KISALTMALAR LİSTESİ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜÇ KAVRAMI

1.1. Güç Nedir ?.....	12
1.2. Güç Çeşitleri.....	15
1.2.1. Sert Güç	15
1.2.2. Yumuşak Güç.....	17
1.2.3. Akıllı Güç.....	19
1.3. Yumuşak Gücün Kaynakları.....	20
1.3.1. Kültür.....	21
1.3.2. Siyasi Değerler.....	24
1.3.3. Dış Politikalar.....	26
1.4. Yumuşak Gücün İşleyişi ve Kamu Diplomasisi.....	28
1.5. Kamu Diplomasisinin Vasıtaları.....	29
1.5.1. Kültürel Vasıtalar.....	30
1.5.2. Eğitim ile İlgili Vasıtalar.....	32
1.5.3. Ekonomik ve Sosyal Vasıtalar.....	33
1.5.4. Teknolojik Vasıtalar	35
1.5.5. Dini Vasıtalar.....	36
1.5.6. Uluslararası Örgütler ve Kuruluşlar.....	37
1.6. Yumuşak Gücün Hesaplanması Problemi.....	38
1.7. Nye'in Yumuşak Güç Yaklaşımının Eleştirisi.....	38

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADAKİ YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEKLERİ

2.1. Amerika.....	40
2.1.1. Marshall Yardımları.....	41
2.2. Rusya.....	44
2.3. Avrupa.....	46
2.4. Asya.....	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ

3.2. Türkiye’nin Mevcut Yumuşak Güç Kaynakları.....	58
3.2.1. Sabit Kaynaklar.....	59
3.2.2. Potansiyel Kaynaklar.....	61
3.2.2.1. Dış Politika.....	61
3.3. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü.....	66
3.4. TİKA ve Kuruluşu.....	68
3.5. Yunus Emre Enstitüsü	71
3.6. Kızılay.....	74
3.7. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH).....	75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE’NİN BİR YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANI OLARAK YURTDIŞI
TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

4.1.1.Yurtdışı Vatandaşlar.....	79
4.1.2. Kardeş Topluluklar.....	83
4.1.3. Uluslararası Öğrenciler.....	84
4.1.3.1.Büyük Öğrenci Projesi	87
4.1.3.2. Türkiye Bursları	90
4.1.3.3 Afrika Bursları.....	96
Sonuç.....	105
Kaynakça.....	109

TABLO LİSTESİ

	sayfa
Tablo 1.1. Geleneksel Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi.....	29
Tablo 2.1 Yumuşak Güç Ülkeler Sıralamasında Hindistan'ın Yeri.....	54
Tablo 2.2. Gelişmekte olan piyasalarda yumuşak güç endeksi.....	55
Tablo 3.1. Türk Dış Politikasında Aktörler ve Yönelimler	64
Tablo 3.1. Akademiler arası işbirliği tablosu	68
Grafik 4.1. Seçim Bölgeleri Seçmen Sayısı.....	80
Grafik 4.2. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı 82	
Grafik4.3. : 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı	
Ülke Bazlı.....	83
Grafik 4.4 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı	
Ülke Bazlı.....	83
Grafik4.5.: Uluslararası Öğrenci Hareketliliği 1975-2030 Veri ve Tahminleri.....	89
Grafik 4.6. YTB'nin Sağladığı Burs İmkanları.....	90
Grafik 4.7. : 1983-2013 yılları arasındaki uluslararası öğrenci sayısı.....	93
Grafik 4.8. : Türkiye Bursları Bölgesel Dağılımı	94
Grafik 4. 9. : Bölgenizde hangi ülkeyi bölgesel güç olarak adlandırırsınız?.....	99
Grafik 4.10 : Türkiye Hakkında Ne Düşünüyorsunuz ?.....	99
Grafik 4.12. : Aşağıdaki aktörlerden hangisi, bölgede barışın sağlanmasında siyasi güç olarak daha etkilidir?.....	101
Grafik 4.13.: “Türkiye, İsrail - Filistin sorununun çözümünde arabuluculuk rolünü üstlenmelidir” yargısına ne kadar katılıyorsunuz.....	102
Grafik 4.14. : "Türkiye Arap Dünyası/Bölge için bir model olabilir mi.....	102
Grafik: 4.15. : "Türk dış politikası Müslüman dünyasına yakınlaşmıştır” yargısına ne kadar katılıyor musunuz?.....	103

ŞEKİL LİSTESİ

	sayfa
Şekil:3.1. Kamu Diplomasisi Uygulamaları.....	67
Resim 3.2. TİKA Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler.....	72
Resim 3.1. TİKA Çalışma Ofislerinin Dağılım.....	69
Resim 3.2.TİKA Yardımlarından Yaralanan Ülkeler.....	70
Resim 3.4. Karşılaştırmalı Kültür Enstitüleri.....	72
Resim 3.5. Dünya Üzerinde Konuşulan İlk 10 Dil.....	74
Resim 3.6. Yunus Emre Enstitüsü Yaz Okulu Programı.....	85

KISALTMALAR LİSTESİ

- AB:** Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
ASEAN : Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği
BDT : Bağımsız Devletler Topluluğu
BM : Birleşmiş Milletler (The UN)
CNN : ABD Haber Ajansı (Cable News Network)
IMF : Uluslararası Para Fonu (İnternational Monetary Fund)
İHH : İnsan Hakları Ve Hürriyetleri Vakfı
İKÖ : İslam Konferans Örgütü
KDK: Kamu Diplomasisi Kurumu
KGB : Rus İstibarat Örgütü
NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)
NBA : Ulusal Basket Ligi (National Basketball Association)
STK : Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
TESEV : Türkiye Ekonomik Ve Sosyal Etüdler Vakfı
TİKA : Türkiye İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
USAID: Amerikan Uluslar Arası Kalkınma Ajansı
YEE : Yunus Emre Enstitüsü
YTB: Yurt Dışı Türkleri Ve Akrabaları Topluluğu

1.GÜÇ KAVRAMI

1.1. Güç Nedir?

Bilinen tarih insanların hep bir unsuru elinde bulundurma mücadelesi içerisinde olduğunu göstermektedir. Bu amansız süregelen ve iki insan var olduğu müddetçe devam edecek mücadelede hâkim olma isteği ve bu hâkimiyetin kurulmasında insana yardımcı olacak yegâne unsur elbette güçtür. Öncelikli güç insanın fiziki özellikleridir. Daha uzun boylu, daha kuvvetli, daha kilolu olmak diğerine karşı bir avantajdır. Kendi özelliklerinin dışında bir güç unsuruna sahip olması her zaman olmayana karşı bir avantaj sağlar. At binenin, yaya olana; elinde silah olanın, silahsız olana karşı bir avantajı vardır. Elbette bütün bu saydıklarım bireysel bir kimlikte zuhur edebileceği gibi kurumsal kimliklerde çok daha net ortaya çıkmaktadır. Bir beylik, bir aşiret ve hâkimiyet kavramının en güçlü tecelli ettiği kurum olan devlet yapısında ortaya çıkar. (ARSLAN, 2017, s. 4-5)

Türk Dil Kurumu tarafından güç; “bir olaya yol açan her türlü kuvvet, hareket ve takat olarak tanımlanmıştır.” (TDK, 2019)

Dahl 1957 yılında yazdığı ‘ The concept of Power’ yazısında Bir devletin ki buna A karakteri diyelim, diğer bir devlete ona B karakteri diyelim. A karakterinin B karakterine yapmayacağı veya yapmak istemediği bir şeyi yaptırma kapasitesi ve yeteneğidir diye açıklamıştır. (DAHL, 1957)

Yine bu tanıma Nye’nin güç tarifini yapanlar gücü elinde yetkisi olan birinin komut vermesine benzetiyorlar diyerek ip atlama isteği olan bir çocuğun ip atlama için ona emir verilmesi aslında bir güç değildir. (NYE, 2017, s. 20)

Burada iki görüşün ortak noktası karşı tarafın istemediği bir şeyi yaptırma üzere sahip olunan bir enstrümandan bahsedebiliriz. Bazı örneklerde de verildiği gibi bir savaşta ölünce şehit olacağını düşünen bir askerin, komutanı tarafından emir verilerek ölüme gitmesini istemesi, komutanın onun üzerinde bir güç kullandığı anlamına gelmez.

Uluslararası ilişkiler dalında güç, siyaset için ülkelerin amaç olarak ortaya çıkan durumlar üzerinde bir kontrol ve güvenliği sağlama aracıdır. Klasik söylemde güç, uluslararası ilişkiler alanında askeri ve ekonomik güçten ibarettir. Geçmişten günümüze gücü anlamak için birçok analiz yapılmış, değişken yapısı anlaşılmaya çalışılmıştır. Olaylara gerçekçi yaklaşan realist anlayış, düzenin devletler arasında güç dengeleri ile kurulabileceğini savunurken, olaylara idealist yaklaşan ekol ise hukukun üstünlüğü bir nevi güç ahlak ilişkisine değinmektedir. (YILMAZ S. , Akıllı Güç, 2012, s. 28-29)

Nye, gücü tarif ederken çok farklı örnekler vermiştir. Nye, gücün bazen çiftçilerin üzerinde çok konuştukları ve sadece tahmin etmekten öteye gidemedikleri hava durumuna benzettir. Aşk da güç gibidir der, aşkı yaşamak onu anlamaktan daha kolaydır, güç de bu şekildedir, onu yaşamak kavramaya çalışmaktan daha kolay ve isabetlidir. Gücün sözlük manasına gelince; istediğin bir şeyi elde etme kabiliyetidir. İstedığın amaca ulaşma yolunda muhatapların karar verme mekanizmalarını etkileyebilmek demektir. Bazen bu etkileme yolunda güç de kullanabilirsiniz veya tehdit de edebilirsiniz, aynı zamanda cazip olduğunu göstererek yönlendirebilirsiniz. (NYE, 2017, s. 19)

Bu yorumların ortak noktası, gücü bir başkası üzerinde denenen bir unsur olarak görmeleridir. Yani güce dönme ihtimali olan bir kaynak, sahibi olan aktör tarafından güce dönüştürülemiyorsa o kaynak güç olarak değerlendirilemez. Sahip olduğunuz kaynak bir başkasına yapmasını istediğiniz bir fiili normalde yapmak istemediği halde sizin sahip olduğunuz kaynağın tehditle veya teşvikle yapmıyorsa sahip olduğunuz o kaynak bir güç olarak nitelendirilmediği görüşü hâkimdir.

Siyaset bilimcilerin gücü hali hazırda ana hatları ile üç bölüme ayırarak incelediklerini görüyoruz. Bunları sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç olarak sıralayabiliriz. Bunlardan birincisini devletler açısından incelediğimizde karşı taraftan yapılmasını istediğimiz şeyi zorlayıcı bir unsuru kullanarak yapmasıdır. Bu zorlama unsuru silah da olabilir, ekonomik bir enstrüman da olabilir veya bir yer altı kaynağı da olabilir.

Burada en önemli nokta açık bir şekilde tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır. Yine yumuşak güç olarak tanımladığımız kavram ki bu tezimin ana konusu olarak detaylı bir şekilde incelenecektir, sahip olunan unsuru kullanarak karşı tarafa yaptırmak istediğimiz bir fiili hiçbir tehdit ve zorlamaya gerek kalmadan normalde yapmayacağı bir fiili yapması, buna ikna etmesi veya etkilemesidir. Akıllı güç ise bu iki gücü harmanlayarak kullanılması olarak değerlendirilmiştir.

Güce tarihsel bir bakış açısı olarak baktığımızda (SunTzu, Thucydides ve Kautilya) isimler antik çağ döneminde bu kavrama çok önem vermişler ve uluslararası alana bir kavram olarak girmiştir. (SANCAK, 2016, s. 6)

Siyaset biliminin önemli temsilcilerinden birisi olan Machiavelli'nin Türkçe'ye Prens olarak çevrilen Hükümdar adlı eserinde, bir hükümdarın doğru düzgün, sözüne sadık biri olması fakat olayın özünde böyle olmaması bir devletin geleceği için daha iyidir. Bu özellikler yani iyilik özellikleri devletin bekası için zafiyet gösterebilir, der. Devletin geleceği için gerektiğinde kötü olabilmeyi başarabilmelidir. (SANCAK, 2016, s. 11)

Görüldüğü gibi güçle ilgili birçok farklı tanım vardır. Bunda etkili olan elbette tanımı yapanların dünyaya bakış açısının etkili olduğu görülmektedir. Bir disiplin olarak uluslararası ilişkiler gücü merkez olarak kabul etmesine rağmen bu alanda da güçle ilgili net bir tanım bulmak çok zordur. (EKŞİ, 2014, s. 32-33) Şimdi biraz da gücün çeşitlerine kısaca bakarak gücü daha detaylı anlamaya çalışalım.

Güçler Arası Temel Farklar

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehdit Kuvvet	Zorlayıcı Diplomasi Savaş- İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Para verme Yaptırım	Yardım Rüşvet Yaptırım
Yumuşak Güç	Hayranlık uyandırma Güven Yaratma	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi Çok Taraflı Diplomasi

1.2. Güç Çeşitleri

Uluslararası ilişkilerde gücün siyaset bilimciler tarafından üç ana madde de incelendiğinden bahsetmişim, bu bölümde bu başlıkları biraz daha detaylı inceleyip asıl konum olan yumuşak güce geçiş yapacağım.

1.2.1. Sert Güç

Ekşi'nin de ifade ettiği gibi güç kavramını tam olarak tanımlamak zordur. Aynı şekilde gücü başlıklara ayırmak da o kadar zordur. Bazı güç unsurları sahip olunan devletin özelliğine göre değişir. Nye'e göre sert güç ülkelerin sahip olduğu ekonomik ve askeri güç ile diğer ülkeleri zorlama kabiliyetlerinden ileri gelmektedir. Sert güç, ülkeler için zorlayıcı bir güç olmasının yanında aynı zamanda caydırıcı ve koruyucu

bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Sert gücün kullandığı araçlar, her zaman için tehdit ve kuvvet uygulamaları olmuştur.

Devletler, güce istenilen amaca ulaşmak için sahip olmak isterler. Uluslararası ilişkilerde bir devletin amacı uluslararası alanda ekonomik, askeri ve kültürel politikalarını diğer devletlere bir şekilde kabul ettirmektir. Bu ikna ve etki bazen alanın tabir ettiği ifade ile havuç ve sopa olarak sınıflandırılmıştır. Burada sopa diye ifade edilen unsur tam da sert gücü tanımlamaktadır. Yani istenilen amaca ulaşmak için A devleti ortaya koyduğu herhangi bir politikayı B devleti istemese de zorla, tehditle o politikanın B devleti tarafından benimsenmesini sağlamasıdır. (DAHL, 1957, s. 201-215)

Bir devletin ulusal gücü dediğimizde ilk çağrışım yapan güç, sert güç olarak da adlandırılan o ülkenin askeri gücü yani silahlı kuvvetleridir. Bu elbette savaş zamanında güvenliği sağlayan ve çıkarlarını koruyan, barış zamanında diğer ülkelere karşı bir caydırıcılık özelliği taşıyan yegâne güç silahlı kuvvetlerdir. Bu güç aslında savaşa başlamadan etkili olması gereken varlığını güçlü bir şekilde ifade etmesi gerekir ki rakip devlet o ülke ile savaş yapmaya dahi cesaret edemesin. Bu sert güç olarak ifade edilen güç gerektiğinde kullanılmak üzere her zaman hazır olarak beklemesi gereken bir güçtür. Bu ulusal güvenlik için stratejik bir güçtür. Bu gücün kullanım hakkı milletten aldığı yetki ile siyasi iradenin elindedir. Siyasi irade yani hükümet, millet adına devleti yöneten bir erk olarak bu gücü her daim geliştirmek zorundadır. Her türlü gelişime ve modernleşmeye açık olmalıdır. (YILMAZ, Yumuşak Güç veEvrimi, 2010, s. 12-3)

Tabi burada bir ülke için sert güç denildiğinde akla gelen ilk unsurun silah olduğu bir gerçek olsa da ekonomik unsurlar da o ülke için ciddi manada bir sert güç unsuru olarak karşımıza çıkar. Hatta bu unsur bazen yumuşak güç olarak kullanılsa da ve enstrümanları bakımından yumuşak güce daha yakın olsa da günümüzde ekonomik yaptırımlarla bir ülkeye silahla verebileceğiniz zararın daha fazlasını verebilme imkânı vardır. Hatta bazen bir ülkenin siyasi iradesini silahla değiştirmeye kalksanız, attığınız her mermi karşı tarafta bir birleşme sağlayacaktır. Belki mevcut iktidarın ömrünü uzatabilecektir. Ancak ekonomik yaptırımlar halka yansıdığı anda işsizlik ar-

tacak, her bir işsiz iktidara muhalif olacak ve belki büyük sosyal huzursuzlukların kapısı aralanacaktır. Bu şekilde tankla uçakla değiştiremediğiniz iktidar ekonomik yaptırımlarla değişecektir. Ancak bu değişim sert ekonomik yaptırımlarla olacağı için bir sert güç sınıflandırması olabilir.

1.2.2.Yumuşak Güç

Nye'in ilk olarak uluslararası ilişkiler alanında kullandığı yumuşak güç terimi, sert güce göre çok farklı yol ve yöntemler kullanarak bir sonuca varma çabasıdır. Bir ülkenin iyi bir model olarak kendini kültürel değerler, insani değerler gibi enstrümanları kullanarak diğer ülkelere kendini sevdiren, hayranlık uyandıran bir güçtür. Bu yönüyle yumuşak gücün en temel özelliği, herhangi bir zorlama enstrümanını kullanmamasıdır. Bir ülkenin sahip olduğu çeşitli değerleri kullanarak bir hayranlık uyandırmasıdır. (DEMİR, Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, 2012, s. 60)

Değişen siyasi yelpaze özellikle 2. Dünya savaşından sonra ülkeleri farklı politikalar üretmeye itmiştir. Sert gücün maliyetinin çok yüksek olması ve halklar arasında kalıcı bir etki bırakmaması sebebiyle ülkeler kamu diplomasisi alanında çok taraflı çalışmalara uygun bir politika tercih etmişlerdir. 2. Dünya savaşından sonra ABD Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkeye Marshall yardımları kapsamında bir dizi yardımlar yapmıştır. Bu ülkelerle yapılan anlaşmalar gereği birçok ülkeye ABD politikalarını anlatan gönüllüler, barış gönüllüleri göndermiştir. Bu çalışmalar takip eden yıllarda ABD politikaları ile aynı yönde politika üreten ülkeler ortaya çıkmıştır. Bu manada Türkiye ABD'nin öncülüğünü yaptığı kurumsal ittifaklardan biri olan NATO'ya üye olmuştur.

Gücün çok farklı yönlerinin olduğunu ifade eden birçok siyaset bilimcisi olsa da bu alanda sert ve yumuşak güç olarak ikiye ayıran ilk isim NYE'dir. Joseph Nye 'istenileni elde etmek için başkalarını etkileyebilme yeteneği olarak' anlamlandırır. Bu ikiye ayırmanın en önemli kritiği amaca ulaşmada kullanılan yöntemler açısından. Bir başkasını etkilemenin 3 farklı yöntemi vardır. Karşı tarafı güç kullanarak zorlama, bir bedel ödeyerek kandırma ve sahip olunan bir cazibe ile kendine hayran bırakma olarak söyleyebiliriz. Burada ilk iki madde daha çok klasik yöntemi temsil ederken

bunlardan farklı olarak adlandırabileceğimiz 3. Madde tamda Nye'in tanımladığı yumuşak güce uymaktadır. Bu yaklaşım karşı tarafı senin istemediğin bir şeyi istememeye ikna edersen onun için herhangi bir zor kullanmana gerek kalmaz. (SANCAK, 2016, s. 81)

“Nye, yumuşak gücün işleyişi ile Adam Smith'in piyasalar üzerindeki sözde görünmeyen/görünmez el metaforu arasında benzerlik kurmaktadır. Görünmeyen elin piyasadaki arz talep dengesini düzenlediği, insanların tercihlerine şekil verdiği düşünülmektedir. Nye'e göre yumuşak güç de benzer bir şekilde işlemektedir. İnsanlar tercihlerini yaparken herhangi bir tehdit ya da değiş tokuşla muhatap olmamaktadır. Onların tercihlerini şekillendiren ve başkalarının istekleri doğrultusunda hareket etmeye sevk eden, soyut bir yapı arz eden cazibe olgusudur. İnsanlara tesir eden cazibe ile nüfuz olgusu birbirinden farklıdır. Yumuşak güç, nüfuz kaynaklarından biridir ancak onunla aynı şey değildir. Çünkü nüfuz sert güce de dayanabilir. Yani tehditler veya teşvikler/rüşvetler yoluyla da nüfuz tesis etmek mümkündür.” (SANCAK, 2016, s. 82)

Yumuşak güçle muhatap arasındaki ilişki çocuklarla ebeveynler arasındaki ilişkiye benzetilmiştir. Anne babalar çocuklara elindeki imkânlar ve sahip oldukları güçlerle yaptırmak istedikleri bir şeyi yaptırabilirler bu sert güce denk gelen bir tanıtımdır. Farklı bir açıdan bakıldığında aynı ebeveynler belirli değerleri aşılama yöntemlerini kullanarak çocuklarını yapmasını istedikleri davranışa yönlendirebilirler. Bu yöntem yani bir rol model çalışması olarak karşımıza çıkar ve daha uzun vadede çocukların hayatına etki eder. Bu yönüyle bir yumuşak güç çalışması olarak adlandırabiliriz. Fertler arasında cereyan eden bu ilişkinin aslında ülkeler arasında da aynı şekilde olduğunu söyleyebiliriz. Bir ülke aynen yukarıdaki örneğin ikinci kısmında olduğu gibi bir ülkeye rol model olabiliyor ve yapmasını istediği şeyi herhangi bir zorlamaya gerek kalmadan yapabiliyorsa o ülke yumuşak gücü kullanabiliyor demektir. (SANCAK, 2016, s. 82)

Günümüzde, dünyadaki iletişim araçları çok gelişmiş ve değişmiştir. Aslında uygulanan yumuşak güç politikaların dünyanın diğer bir tarafına dakikalar içerisinde bir pazarlama yöntemi ile aktarılabilme imkânı vardır. Çünkü ortaya koyduğunuz bir

yumuşak güç enstrümanının bir diğer ülke halklarına anlatılması hatta var olandan daha iyi bir şekilde anlatılması iyi bir pazarlama kurgusuyla olabilir. Bu pazarlama kurgusunun diğer ülkelere aktarılması elbette başta internet ve onun içindeki farklı mecralarla olabilir. Yoksa sahip olduğunuz bir değer sadece siz tarafından biliniyor olması hiçbir şey ifade etmez. Diğer ülkenin kamuoyunda da bir sempati oluşması gerekmektedir. (KARADAĞ, 2016, s. 54)

1.2.3. Akıllı Güç

İki gücün orta yerinde bulunan, bu iki gücün imkânlarını ve enstrümanlarını zamana ve yerine göre kullanan güçtür. Yumuşak ve sert gücü harmanlayarak ortak bir noktada buluşturan güç olarak da adlandırabiliriz. Akıllı gücün asıl amacı bir ülkeye düşman kazandırmak yerine dost ve müttefik kazandırmaktır. Buna kazan kazan modeli de diyebiliriz. (DEMİR, Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, 2012, s. 24)

Akıllı güç alanında yapılan çalışmalar iki ana eksen üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlardan birisi kapsamlı ve uzun vadeli çalışmalar diğeri ise anlık zamana göre değişebilen çalışmalardır. Tabi bu alanda bazı sorunların ortaya çıktığı bir gerçektir. Çünkü bu teorinin ilham kaynağı olarak kendisine belirlediği yumuşak güç ve sert güç terimleri henüz uluslararası ilişkiler bağlamında net tarif edilmemiş ve ölçülebilir bir platforma oturmamıştır. Öncelikle akıllı gücün reel anlamda dünya siyasetine uyumunun sağlanması gerekir. Uluslararası ilişkilerin önde gelen isimlerinden olan ve ABD’de 2007 yılında kurulan Akıllı Güç komisyonunda görev alan (Joseph Nye ile L.Armitage) Akıllı gücün diğer iki gücün harmanlanmasından meydana gelmediğini bu noktada gücü kullanan erkin de çok önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Onlara göre Akıllı güç şu şekilde kurgulanmalıdır.

- 1- Gücü uygulamak istediğiniz hedef ülke ve o ülkenin halkı olmalıdır. Ve bu güç hedef ülke halkı tarafından dikkate alınması gereken bir güç olmalıdır. Aksi takdirde akıllı güç bir mana ifade etmez.
- 2- Böyle bir gücü uygulamak istiyorsanız öncelikle kendi kapasitenizi iyi bilmeniz gerekir. Ve önceden hedeflerinizi iyi belirlemelisiniz.
- 3- Hedefinizin geniş bir perspektife sahip olması gerekir.

4- Bu gücü hangi enstrümanlarla kullanmanız gerektiğini bilmelisiniz ve bunun zamanını da belirlemelisiniz. (YILMAZ S. , Akıllı Güç, 2012, s. 50)

5-

Bazı Yaklaşımlar

	GÜÇ	YUMUŞAK GÜÇ	SERT GÜÇ
DAHL	Başkalarını Aksi Durumda Yapmayacakları Bir Şeye Zorlamak	A, B'nin Tercihlerini Değiştirmek İçin İkna Ve Cazibeyi Kullanır	A, B'nin Stratejilerini Değiştirmek İçin Para/Zor Kullanır.
BACRACH BARATZ	Gündemin Çerçevesini Çizmek Ve Gündem Belirlemek	A, B'nin Gündemi Meşru Olarak Algılaması İçin Cazibe Veya Kurumları Kullanır	A, B'nin Gündemini Budamak İçin Zor Ve Para Kullanır.
LUKES	Başkalarının Tercihlerini Şekillendirmek	A,B'nin Başlangıçtaki Tercihlerini Yeniden Şekillendirmek İçin Cazibe Ve Kurumları Kullanır	A, B'nin Tercihlerini Şekillendirmek İçin Zor Ve Para Kullanır. (Stokholm Sendromu)

1.3. Yumuşak Gücün Kaynakları

Nye yumuşak gücün kaynaklarını başlıca şu şekilde sıralamıştır. Bunlar; kültür, siyasi değerler ve dış politiklardır. (NYE, 2017, s. 60)

Nye, kitabında bu bölümü ele alırken ABD'nin Yumuşak Güç kaynakları üzerinde daha fazla durmuştur. Doğal olarak dünyanın her yönüyle önemli bir gücü olan ABD

yumuşak güç kaynaklarına da sahiplik ve bunları kullanma noktasında en önemli devlettir.

Nye. “Bu konuda bazı örneklere yer vermiştir.

- ABD, ikinci sırada gelen Almanya’dan altı kat daha fazla göçmen akımına uğramaktadır.
- Hint sineması Bollywood’da bir yıl içinde daha fazla film yapılmasına rağmen, ABD, açık ara farkla dünyanın bir numaralı film ve televizyon programı ihracatçısıdır.
- Kendi ülkeleri dışındaki üniversitelere kaydolan 1,6 milyon öğrencinin % 14’ü İngiltere’de, % 28’i ise ABD’de eğitim görmektedir.
- 2002 yılında Amerikan eğitim kurumlarında bulunan yabancı öğretim üyesi sayısı 86 binden fazladır.
- Diğer oranlara bakıldığında ise ABD....
- ... tüm ülkelerden daha fazla kitap yayımlamaktadır.
- ...ikinci sırada yer alan Japonya’nın iki katı müzik satışı yapmaktadır.
- ...Japonya’dan on üç kat daha fazla internet sunucusuna sahiptir.
- ...fizik, kimya ve ekonomi dalında Nobel ödüllerinde ilk sıradadır.
- ...ikinci sırada yer alan Japonya’dan dört kat daha fazla bilimsel makale ve gazete yayımlamaktadır” (NYE, 2017, s. 60)

Bunlar gibi daha birçok örnek verilebilir bu örneklerin bazıları kültür ve siyasi değerler ile alakalıdır.

1.3.1. Kültür

Ülkelerin dış politika hareketlerinin ekonomi, güvenlik gibi unsurların yanında kültür enstrümanına göre de şekillenmesini esas almasıdır. Huntington’un “medeniyetler çatışması” makalesinde artık yenedünya düzeninde ülkeler arası çatışmaların sadece askeri ve ekonomik güçler üzerinden olmayacağı kültür çatışmalarının daha fazla yaşanacağını belirtmiştir. Kültürün küresel anlamda politikaların belirlenmesinde

büyük bir etken olduğu belirtilmiştir. (EKŞİ, 2014, s. 129)

Yenidünya düzeninde iletişim araçlarının çok gelişmiş olması, dünyanın bir ucunda ortaya çıkan bir olayının diğer bir ucuna dakikalar içerisinde ulaşması, toplumların birbirinin kültüründen daha fazla ve hızlı etkilenmesinin yolunu açmıştır. Bu yönüyle kamu diplomasisi alanında bir yumuşak güç kaynağı olarak kültür önemli bir kaynaktır. Bu yönüyle evrensel değerlere daha çok değer veren kültürler, diğer ülkeler tarafından daha fazla benimsenmesini sağlar. Demokrasi insan hakları gibi bireysel özgürlükleri ön plana çıkaran kültürler dünya üzerinde daha popüler olmuşlardır. ABD'nin özellikle 2. Dünya savaşından sonra Avrupa çevresinde uyguladığı bu kültürel çalışmalar bu ülkelerin halklarının bir Amerikan sempatisi ile yetişmesini sağlamış ve ABD'nin dış politikasında önemli hedeflere ulaşmasında yardımcı olmuştur. Bu Amerikan popüler kültürü demokrasi, hürriyet, modernlik ve bireysel özgürlükler unsurları ile kendisine ilgili ülkelerin halklarında bir cazibe oluşmasını sağlamıştır. (GÜLTEKİN, 2015)

Bir medeniyetin bir devletin kültürünü yumuşak güç kavramı açısından başka bir kamuoyu tarafından benimsenmesi o kültüre hayranlıkla bakılmasını sağlayan bazı araçlar vardır. Onlardan en önemlilerinden birisi bu tezimin de son bölümünde inceleyeceğim YTB aracılığı ile burs verilerek Türkiye'de eğitim görmeleri yani eğitimidir. Başka bir ülkede eğitim gören gençler, o ülkenin kültürünü kendi ülkelerine taşırlar.

Powell “ülkemiz için, burada eğitim gören geleceğin dünya liderlerinin dostluğunu kazanmaktan daha kıymetli bir değer düşünemiyorum” demiştir. Elbette birçok batılı ülke yabancı öğrencilerin eğitimine çok önem vermektedir. Eğitim verilen bu öğrenciler o ülkenin kültürüne politikalarına hayranlıkla yetişir ve kendi ülkelerine bu şekilde dönerler. Hepsinden önemlisi bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kendi ülkelerine döndüklerinde devletin önemli kademelerinde görev almakta hatta üst düzey bürokrat ve siyasetçi olabilmektedir. Sonuç itibari ile eğitim aldıkları ülkelerle olan ilişkileri olumlu yönde etkilenmektedir. (NYE, 2017, s. 60)

Birçok ülkenin yönetici kadrosuna bakıldığında Nye'in değindiği bu meselenin

örneklerini görebiliriz. Hatta ideolojik olarak batı düşmanı olan liderlerin çocuklarının dahi batı medeniyetinin bir parçası olan ülkelerde eğitim aldığını görürüz. ABD, İngiltere ve Fransa başlıca eğitim için gidilen ülkelerdir. Hatta şu anda Türkiye’de eğitim gören Afrika kökenli öğrencilerle konuşmalarımızda bu batı ülkelerinde eğitim gören öğrenciler ülkelerine döndüklerinde A ülkesinde eğitim gören öğrenciler derneği kuruyorlar ve bu dernek üyeleri devlet kademelerinde kadrolaşmada birbirlerini kolluyorlar. Evet, bunun sadece devlet kadroları için değil özel sektör için de geçerli olduğunu söylemek yanlış olmaz. Herhangi bir ülkede eğitim gören bir öğrenci doğal olarak o ülkenin dilini ve kültürünü öğreniyor ve o ülkeye ikinci vatanım gözüyle bakabiliyor. Bu durum iki ülke arasındaki ticari gelişime büyük ülke lehine katkı sağlamaktadır.

Bu popüler kültürün en önemli parçalarından birisi hiç şüphesiz spor faaliyetleridir. Amerika’nın NBA basketbol ligi ve Avrupa’nın futbolu dünyanın birçok yerinden milyarları bulan taraftar kitlesine ve izleyici profiline sahiptir. Bu takipçi rakamları çok yüksektir. NBA maçları 212 ülke de 750 milyon evde, beyzbol maçları yine birçok ülkede yayınlanmaktadır. (NYE, 2017, s. 77) Futbol bekli de spor dalları arasında tüm dünyada en yaygın olanıdır. Bu yönüyle Avrupa’daki önemli takımlar dünyanın birçok noktasından daha küçük yaşlardan taraftara ve sempatisine sahip olurlar.

Kültür diplomasisinin birçok ülkenin kamu diplomasisi alanında sahada kültürlerini yayan birçok kurum vardır. Bunların dünyadaki ilk uygulamalarına baktığımızda karşımıza çıkan ilk kurum 1883 yılında Fransızlar tarafından kurulan Ailence Francois enstitüleridir. 136 ülkede 800 enstitü ve 1040 kültür merkezi kurulmuştur. İkinci olarak İngiltere’nin kurduğu British Concil 1934 yılında kurulmuş ve 233 merkezle ülkesinin kültürünü ve dilini bir kamu diplomasi aracı olarak hizmet vermektedir. Almanya’nın Goethe enstitüsü bir diğer önemli merkezlerden birisidir ve 93 ülkede 158 enstitü bulunmaktadır. Her alanda olduğu gibi son dönemde büyük bir atılım yapan Çin Konfüçyüs enstitülerini kurmuş ve bu alana hızlı bir giriş yaparak 327 enstitü kurmuştur. (EKŞİ, 2014, s. 131,)

Türkiye bu alanda geçmişte bazı çalışmalar yapmış olsa da ciddi sistematik çalışmaya kurumsal olarak Yunus Emre Enstitüleri ile başlamıştır.“ *T.C. Dışişleri Bakanlığı*

anayasal haklarına dayanarak dış ülkelerdeki kültür politikalarının uygulanmasında Yunus Emre Vakfını (2.fıkra) kültürel etkinlikler düzenlemek ya da kültürel etkinliklere destek olmak, desteklemeyi taahhüt eder.” Bu madde Dışişleri Bakanlığı ve Yunus Emre vakfi arasında imzalanan bir protokolde geçmektedir. Üst paragrafta dünyaya yön veren ya da böyle bir iddia yürüten devletlerin bu tarz kurumları hangi yıllarda açtığını gördük kuruluş tarihleri 1800 yılları bulan bu tarz kurumları Türkiye olarak biz 2007 yılında kanunu çıkarmış ve ilk olarak 2009 yılında hayata geçirebilmişiz.

Romanya'nın başkenti Bükreş'te kurulmuş olan Yunus Emre Enstitüsünü yakından inceledim. Genel itibari ile Türkçe kursları açan enstitü Türk kültürünü tanıtmak amacı ile yemek kursları da açmaktadır. Ancak ilgi orada yaşayan Türk vatandaşlarının yabancı hanım ve çocuklarının katılımından çok daha ileriye gidememektedir. Buna rağmen yaz aylarında kış döneminde kurslara katılan ve başarılı öğrencileri Türkiye'ye getirerek ülkenin tanıtımına ciddi katkı sağladığını buraya katılan tanıdığım birkaç öğrencinin daha sonra ailesi ile birlikte Türkiye'ye tatil yapmaya geldiğini şahsen biliyorum.

1.3.2. Siyasi Değerler

Bir devletin Yumuşak Gücüne kaynak sağlayan en önemli etkenlerden birisidir o ülkenin ürettiği siyasi politikalar. Bu politikalar ya söylem ve eylem birliğinde olmalı ya da bu algı bu şekilde kurgulanmalıdır. Gerek iç politikada gerek dış politikada tutarsız bir görüntü sergilenirse diğer yumuşak güç enstrümanlarının ortaya koyacağı çaba hiçbir anlam ifade etmeyebilir. İnsani yardımlardan tutun diğer uluslararası alanı ilgilendiren kurum ve kuruluşlarda aldığı roller bu noktada çok etkilidir. Kendi ülkesinde özgürlüğü ve demokrasiyi henüz getirememiş bir ülkenin başka bir ülkede bu değerler üzerinden yumuşak güç politikası yürütmesi çok zordur. Veya bu algıyı iyi yönetmelidir.

Uluslararası alanda sadece güçlü bir devlet olmak yeterli bir argüman değildir. Eğer dünya siyasetine her yönüyle yön vermeyi planlıyorsa bir devlet sahip ol-

duğu sert güç enstrümanları yanında yumuşak güç enstrümanlarına da sahip olmalı aynı zamanda bunu diğer ülke kamuoylarına iyi anlatabilmelidir. Uluslararası kurumlarda söz sahibi olmalı bu alanlarda etkin rol oynamalı. Hükümetler savunduğu değerleri iyi anlatabilmeli. Bu değerler evrensel değerler olmalı. Bu değerler kabul gören değerler olursa diğer halkları yaklaştıırken farklı değerler uzaklaştırır. Bir hükümetin, insan hakları konusunda hassas olması, insani yardımlarda öncü olması, hukukun üstünlüğünü her şeyden önde tutması ve çevre konusunda hassas olması gibi değerlere sahip olması tek başına yeterli değildir. Aynı zamanda bu değerlere sahip olduğunu tüm dünyaya anlatması lazım. (GÜLTEKİN, 2015)

Nye evrensel değerlerin bazen inançlara ve kültürlere göre farklılık arz ettiğini söyler. Bazı ülkeler için çok cazip olan değer yumuşak güce dönerken, eğer o ülkenin kamuoyunun kültürüne uygun değilse bu o değer hakkında nefret oluşturabilir. Bazı aşırı özgürlükçü değerler Nye göre aşırı dinci gruplar tarafından nefret edilecek bir değer olarak görülebilir. Yapılan bir araştırmada Amerikan demokrasisi halklara sorulmuş Afrika ülkelerinin üçte ikisi demokrasi hakkında olumlu görüş söylerken, bu oran Müslüman ülkelerde %30'a düşmektedir. (SANCAK, 2016, s. 100)

Bu bize şunu gösteriyor ki devletler yumuşak güç enstrümanlarını kullanırken ortaya koyacakları yöntemler, uygulanacak ülkenin bölgesine, dinine, diline ve kültürüne göre farklılık arz etmelidir. Afrika'daki Müslüman bir ülke için hazırlanan strateji Asya bölgesindeki bir Müslüman ülkeye uygulanırsa başarı değil nefret getirebilir. Bu konuda yerel sivil ortak organizasyonlar çok önemli ve değerlidir.

Kültürel değerler ve siyasi değerleri bir yumuşak güç kaynağı olarak incelediğimizde bunun çıkış noktası olarak siyasi değeri üreten mevcut hükümetlerdir. Bu değer hükümeti yöneten ideolojiye göre hızlı bir şekilde yön değiştirebilir. Hızlı üretilirken hızlı bir şekilde ortadan kaybolup değişebilir. Ancak kültürü üreten ve taşıyan çoğunlukla halklardır bu alandaki değişimler daha yavaş olmakla birlikte yumuşak gücün etkisi açısından daha kalıcı olabilir. (NYE, 2017, s. 43)

Devlet için siyasi otorite ile işbirliği içerisinde olmak onları ikna etmek elbette bir ülkenin kamuoyunu ikna etmekten daha kolay ve ekonomiktir. Aynı zamanda ölçülebilir bir değeri vardır. Ancak Nye de ifade ettiği gibi siyasi değerler ve otoriteler hızlı değişkenlik arz edebilir. Bu noktada kamuoyunu kültürel etkileşimlerle ikna etmek daha zor olsa da etkisi daha uzun sürecek bir etki sağlar. Aynı zamanda kamuoyu desteği siyasi otoritenin karar verme sürecine etki eder.

1.3.3. Dış Politikalar

Bir ülkenin dış politikasının iki yönü vardır. Bu iki ana unsurdan birisi sert güç üzerine kurgulanırken diğer bir unsur önde gözükken, yapılandırılmış anlaşılmak istenendir. İkinci alan yumuşak gücün alanına girmektedir. Bu manada bir ülkenin yumuşak güç perspektifinde dış politika yürütebilmesi için buna uygun değerler üretmesi ve bunu iyi pazarlaması gerekir. Dış politikada sert gücü destekleyen uluslararası evrensel değerlere sahip olan bir politika yürütebilmelidir. Bir ülkenin mülteci politikasından insan haklarına verdiği değer önemlidir. ABD yönetimleri bu noktada bunu uygulamaya çalışan en iyi örnek yönetimlerdendir. (SANCAK, 2016, s. 102)

ABD'nin dış politika yöntemi cazibe açısından bahsedilen esaslara son derece uygun bir politikadır. Her ülkenin kendine has ve kendi çıkarlarını ön plana çıkaran bir politika anlayışı vardır. Ancak bu menfaatçi anlayışın diğer ülkeler tarafından nasıl algılandığı ve çizgilerinin ne olduğu çok önemlidir ve bu bir tercih meselesidir. Çünkü yumuşak güç ne tehdit eder ne de teşvik eder sadece hayranlık uyandırır ve işbirliği yapılmasını sağlar. Bu manada planlı, çok öne çıkmayan politikaların daha yumuşak yüzünü ortaya çıkaran bir yol izlenmelidir. (NYE, 2017, s. 64)

Kitle iletişim araçlarının gelişmiş olması insanların birçok kaynaktan haber alma imkânının olması, ülkeleri ne kadar güçlü olursa olsun kamuoylarının algısını yanlış yönlendirmeleri daha zordur. Dolayısıyla ile alanda yürüttüğünüz her mü-

cadele şeffaf olmalı ve adaletli olmalı. Mesela Irak Savaşından sonra ortaya çıkan birçok olumsuz durumun tüm dünyada takip edilmesi, ABD Hayranlığı konusunda ciddi bir düşüşün yaşanmasına sebep olmuştur. Hâlâ birçok alanda en cazip ülke olsa da ülke halklarının dış politikadaki ABD etkisinden pek hoşnut olduğu söylenemez. (DEMİR, Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, 2012, s. 63)

ABD'nin imajı başkalarının gözündeki cazibesi, çok sayıda farklı görüşün ve tutumun bir bileşimidir. Kısmen kültüre, kısmen yerel politikalara ve değerlere, kısmende dış politikalarımızın esaslarına, taktiklerine ve üslubuna bağlıdır. Yıllar boyunca bu üç kaynak, genellikle ABD'ye istediği sonuçları diğerlerini zorlamak yerine cezbetme yoluyla elde edebilme gücü, yani yumuşak güç sağlamıştır. Her üç kaynak da önemli olmakla birlikte aralarında en değişken ve devlet kontrolüne en fazla bağlı olanı, politikaların esası ve üslubudur. Her hâlükârda yumuşak gücün statik olmadığını görüyoruz. Değişen bağlamla birlikte kaynakları da değişmektedir. Geçmişte farklılık gösterdikleri gibi gelecekte de farklılık göstereceklerdir. Soğuk savaş döneminden kalan tarihi eğilimler, teröriste karşılık verilen savaşta ABD'nin yumuşak gücünün gelgitlerini tahmin etmek için güvenilir bir kılavuz olmayabilir. (NYE, 2017, s. 104)

Bu bağlamda Türkiye'nin yumuşak gücüne dış politikasının değerlendirmesini diğer bölümlerde detaylı bir şekilde değerlendireceğim için burada fazla değinmeyeceğim. Yalnız üç tarafı denizlerle dört tarafı düşmanlarla çevrili anlayıştan 2000'li yılların başlarında ortaya konan komşularla sıfır sorun politikasına dönüşmesi Türkiye dış politikasının yumuşak güç için çok önemli bir kaynak olduğu açıktır. Bunun yanında Dünyanın her hangi bir yerinde ortaya çıkan doğal afetlerde Kızılay'ın ciddi yardımlar yapması, son dönemde mülteciler konusundaki tutumu, Filistin meselesi konusunda istikrarlı tavrı, birçok yeni elçilik açılması ve birçok sivil toplum kuruluşunun devlet haricinde birçok ülkede yürüttüğü yardım faaliyetleri başta İslâm ülkeleri olmak üzere dünyanın takdirini kazanmıştır. Bu konuları detaylı ileriki aşamalarda inceleyeceğim.

1.4. Yumuşak Gücün İşleyişi ve Kamu Diplomasisi

Yumuşak gücün kaynağı genel itibari ile kültürü üreten güç halktır. Elbette yumuşak güç etkin bir güç değildir, diğer kamuoyu bir ülkenin yumuşak gücünden dikte etme ile etkilenmez, kendi rızaları ile bir hayranlık duyarlar. Ancak bu her şeyin kendi kendine olacağı anlamına da gelmez. Yumuşak güç enstrümanlarının etkin hale gelebilmesi için yine yumuşak gücün ruhuna uygun bir sistem kurulmalıdır. İşte burada yumuşak gücün bir unsuru olan kamu diplomasisi devreye girmektedir. (SANCAK, 2016, s. 119)

Kamu diplomasisi ile alakalı uluslararası ilişkilerde birçok tanım vardır. Bu kadar çok farklı tanımın olmasının sebebi bu alanda hızlı değişimlerin yaşanması ve kamu diplomasisinin uygulamasındaki farklı uygulama ve yöntemlerdir. Tanımların ortak paydasından yola çıkarsan “bir devletin ulusal çıkar ve imajını korumak ve geliştirmek amacı ile klasik diplomatik faaliyetlerine destek olacak nitelikte, yabancı ülkelerin kamuoylarını, hükümetlerini, toplumsal yaşama katılan tüm kişi ve kuruluşlarını doğru içerikli enformasyon, kültür, bilim ve akla gelebilecek her türlü meşru yolla etkileme ve böylece barışı, dostlukları ve ülkeler arasındaki ilişkileri kurmaya katkıda bulunma faaliyetleri” olarak tanımlanabilir. (SANCAK, 2016, s. 121)

Yumuşak güç kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılmasına kamu diplomasi diyebiliriz. Bu, kaynakları doğru bir politikaya tahvil edebilme aracıdır. Nye bu kaynakların diplomaside etkin bir şekilde kullanılması ülkenin yumuşak gücünü derin bir şekilde etkilemektedir. Cazip ve çekici güç olarak da adlandırılan yumuşak güç ancak kamu diplomasisinin düzgün bir şekilde çalışması ile uygu-

lanabilir. Ülke halklarının gözünde yani kamuoyunda bir nevi ülkeyi cazip bir hale getirebilmenin yoludur kamu diplomasisi. (EKŞİ, 2014, s. 38)

	Geleneksel Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
Ortam	Çatışma ve gerilim	Barış
Amaç	Hedef kitlede davranış değişikliği yaratarak politik değişim sağlamak	Ülkenin dışarıda politik ve ekonomik çıkarlarını yükseltecek uygun çevre ve olumlu izlenim yaratmak
Strateji	İkna – Kamuların idaresi	İlişki kurmak ve geliştirmek – Kamularla kaynaşmak
İletişimin Yönü	Tek yönlü iletişim - Monolog	İki yönlü iletişim – Diyalog
Araştırma	Çok az	Bilimsel araştırma, geri bildirim değerlendirmesi
Mesajın İçeriği	İdeolojiler – Çıkarlar	Düşünceler – Değerler
Hedef Kitle	Hedef ülkenin kamusu	Sınıflandırılmış kamular
Kanal	Geleneksel kitle iletişim araçları	Eski ve yeni kitle iletişim araçları
Bütçe	Kamusal kaynaklar	Kamusal ve özel ortaklıklar

Tablo 1.1: **Kaynak:** Aslı Yağmurlu, Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi, İletişim Araştırmaları Dergisi, 2007, 5(1), s.16.

1.5. Kamu Diplomasisinin Vasıtaları

Yumuşak güç daha çok devlet dışı organizasyonlarla uygulanırsa daha etkin olur.

Devlet eliyle yapılan çalışmalar her zaman halkların daha temkinli yaklaştığı bir durumdur. Adeta halktan halka yapılan çalışma ve organizasyonlar daha başarılıdır. Devlet bir organizasyon yaptığında bu diğer devlet tarafından propaganda amaçlı bir çalışma organizasyonu olarak görülür. Bu yönüyle sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları bir yumuşak güç organizasyonu olarak daha etkilidir. (DEMİR, Devlet Eliyle Kamu Diplomasisi, 2019)

Nye de sert güç kaynaklarına göre yumuşak güç kaynaklarını kullanmak daha yavaş ve zordur der. Bunu farklı yollar ve araçlarla uygulamak gerekir, bunun da en kolay ve etkin yolu, medya ve hükümetin olmayan sivil çalışmalar olmalıdır. (NYE, 2017, s. 100)

İletişim karşı tarafı bir şekilde ikna edebilme, ona kendi görüşünü kabul ettirme, en azından karşında durmasını engellemekten geçer. Siyasal iletişim de bireysel iletişim gibi devletlerin politikalarını diğer ülke ve gruplara kabul ettirebilme sanatıdır. Bununla ilgili farklı yöntemler vardır. Bu konuda Aziz'in sıraladığı beş husus şöyledir; "Mesaj verici, alıcı (hedef kitle), kullanılan vasıta, mesaj/ileti ve geri bildirim". Bu 5 unsur varsa iyi bir siyasal iletişim ve etkileşim kurulabilir. (AZİZ, 2006, s. 3) Burada en önemli husus kullanılacak vasıtanın seçimidir. (KARADAĞ, 2016, s. 88)

1.5.1. Kültürel Vasıtalar

Kültür bir toplum için çok önemli bir değerdir. Bir toplumu analiz etmek istiyorsanız o toplumun kültür yapısını ve değer yargılarını çok iyi bilmelisiniz. Bir toplum üzerinde kalıcı bir etki bırakmak istiyorsanız kesinlikle başlamanız gereken ve dizayn etmeniz gerek ilk yer kültür olmalıdır. (KARADAĞ, 2016, s. 88)

Kültürü etkileyen en önemli noktalardan birisi elbette medyadır ve medyanın da yazılı basınıdır. Önemli olan ne olduğunuz değil nasıl algılandığınızdır. Bir ülkenin kamuoyunda ülkeniz hakkındaki algıyı pozitif manada artırmak istiyorsanız yazılı basında ve özellikle de önemli gazetelerin köşe yazarları tarafından

olumlu yazıların yazılmasını sağlamanız gerekir. İnternetin gelişimi her ne kadar yazılı basına olan ilgiyi azaltsa da gelişmekte olan ülkelerde halka ulaşmanın en önemli ayaklarından birisidir. Aynı zamanda siyasi otorite olarak kabul gören bazı köşe yazarlarının ülkeniz hakkındaki kaleme aldığı olumlu yazılar gerek siyasi yönetimi gerekse bürokrasiyi etkileyecektir. Ülkeniz hakkında leh-te veya aleyhte alınması muhtemel kararlara etki edecektir. (KARADAĞ, 2016, s. 88)

Kültürü etkileyen yine önemli bir nokta ise medyanın görsel ayağıdır. Medya alanında en yaygın etkileşim aracı televizyondur. Neredeyse kırsaldan şehre her evde vardır. Televizyonlarda yayın yapan kanallar bu açıdan çok önemlidir. Ülkenin büyük sermayeleri diğer ülkelerde kanal satın almak için yönlendirilebilir. Varsa uluslar arası kanallar o ülkelerin dilinde yayın yaparlar. Bu en azından çıkabilecek olumsuz haberleri engeller. CNN Türk, Fox Tv, Bloomberg Tv Türkiye’de faaliyet gösteren yabancı menşei kanallardır. (KARADAĞ, 2016, s. 89)

Bu araçlardan üçüncüsü elbette sinema filmleri ve dizi filmlerdir. Özel kurgularla hazırlanan bu filmler topluma verilmek istenilen her türlü mesajı çok rahat verebilirler. Bunu bilen büyük devletler bu alana özel yatırım ve teşvikler yapmışlardır. Bu tarz çalışmaların vergiden muaf olması gibi daha birçok konuda bakanlıklar kanalıyla teşvik yatırımları bu tür yatırımcılara sağlanmalıdır. (AZİZ, 2006, s. 64)

Sinema sektörünce hazırlanmış filmler sayesinde toplumların bilinçaltına istenilen mesaj gönderilebilmesi sağlanabilmektedir. Bunun en başarılı örneği günümüzde ABD’de yer alan, kendisi dahi adını “sanayi” diye zikreden Hollywood oluşturmaktadır. Hollywood, her türde çekilen milli güvenlik filmlerinden ibaret dev yapımların kaynaklarını harekete geçirmeyi dünyada tek başına başarabilen, endüstriyel olduğu kadar aynı zamanda kültürel kimlik de taşıyan tek ve büyük kurumun adıdır. (KARADAĞ, 2016, s. 90) Özellikle Amerikan filmleri televizyon ve sinemanın hayatımıza girdiğinden bugüne ka-

muoyuna hayaller ülkesi Amerika düşüncesini yerleştirmiştir. Birçok filmde kurtarıcı rolüne bürünen aktörler Amerika ideolojisine haksızlıklara karşı insanları koruyan bir güç imajı yaratmıştır. Sinema bu alanda çok etkilidir. Bizzat kendim yabancı bir arkadaşımın Kurtlar Vadisi Irak filmi izledim filmdeki bir sahnede Amerikan askerleri bir düğün törenini basıyor ve askerlerin silahı ile oynayan küçük bir çocuk silahın ateş alması sonucu hayatını kaybediyor. Bu sahneyi izleyen yabancı arkadaşım ilk defa Amerika hakkında böyle bir film izlediğini Amerikan askerlerinin sivil halkı öldürdüğünü görmeyen şaşkınlığını yaşadığını söyledi bu arkadaşım Avrupalıydı.

1.5.2. Eğitim ile İlgili Vasıtalar

Eğitim alanındaki çalışmalar kamu diplomasisinin vazgeçilmez alanlarından bir tanesidir. Gerek ülkelerin kendi toprakları içerisinde okullar açarak yerinde kamu diplomasisi uygulamak, gerekse daha iyi bir eğitim daha iyi bir gelecek umuduyla ülkelerini terk edip başka ülkelerde eğitim görmek isteyen öğrenciler belki de en savunmasız etkilemenin en kolay olduğu kesimlerdir. Kültür, evrensel değerlere sahip bu okullar ve öğrenciler vasıtası ile diğer toplumlara çok daha kolay bir şekilde aktarılabilir. Gerek devlet kurumları gerekse özel vakıf ve dernekler bu konuda çalışmalar yapabilir. Bu alanda yetişen akademisyenler konferanslarda veya yazdıkları makalelerde kültür transferini çok daha etkili bir şekilde sağlamış olurlar. (KARADAĞ, 2016, s. 90)

Bu konuda uluslararası birçok değişim programı vardır. Bu konuda çok ilginç bir örnek Polonya'da karşımıza çıkıyor. Doksanlı yıllarda 44 üyeli parlamentoda başbakan dâhil 22 bakanı ABD tarafından organize edilen bir eğitim kurumunda eğitim görmüşlerdi. (DİZARD, 2004, s. 204)

Türkiye'de Başbakanlığa bağlı olan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı vasıtası ile yurtdışından gelip Türkiye'de eğitim görmek isteyen yabancı uyruklu öğrencilere lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde burs ve aynı zamanda kredi yurtlar kurumu aracılığı ile barınma imkânı sağlamaktadır. Tezimin son bölümünde YTB'yi detaylı bir şekilde inceleyeceğim aynı za-

manda bu burs imkânından faydalanan öğrencilerle konuşup onların görüşlerine de yer vereceğim.

1.5.3. Ekonomik ve Sosyal Vasıtalar

Bu alanda akla ilk gelen çalışmalar spor branşları ve herhangi bir doğal afet durumunda yapılan insani yardımlardır. Bunun yanında doğrudan ülkelere yapılan bağışlar bazı hibe ve teşvik programlarını da bunların içinde sayabiliriz. Bir ülke için ekonomik anlamda modernliğini kaybetmiş tesis ve araçların başka ülkelere bazı şartlarla hibe edilmesi de bu alanda sayılabilecek örneklerdendir. Ülkedeki sivil toplum kuruluşlarının insani yardım çalışmaları da devletin bir yumuşak güç enstrümanı olarak değerlendirilebilir. Spor ise bugün gerçek anlamından daha öte küresel bir anlam taşımaktadır. Spor birçok alanda birleştirici bir güç olarak lanse edilmektedir. Her bir alanın milyarları aşan takipçisi ve taraftarı vardır. Bu yönüyle devletlerin önem vermesi gereken bir kamu diplomasisi alanıdır. (KARADAĞ, 2016, s. 99)

Spor alanında futbolu düşünürsek Barcelona takımı dünyada milyonlarca taraftara sahip olan bir kulüptür. Barcelona şehri İspanya'nın sorun yaşadığı Katalonya bölgesindedir. Sporun kamuoyunu etkileme gücüne basit bir örnek olarak verebileceğimiz bu sorunda birçok genç olayın siyasi boyutunun ne anlama geldiğine bakmaksızın bir Barcelona taraftarı olduğu için tavrını Katalonya'dan yana kullanmıştır. Bu belki reel anlamda bir şey ifade etmemektedir çünkü ülkemizin bu bölgelerle sınırı derin bir siyasi ilişkisi yoktur. Karar vericilerin karar vermesini gerektiren bir durum yoktur. Böyle bir durumda karar verici diplomat ve bürokratlar elbette kamuoyunda oluşan bir talebin veya algının aksine bir karar vermeleri zordur.

Spor alanında yapılan büyük çaplı organizasyonları kendi ülkelerinde yapmak için devletler birbiriyle yarışır. Büyük statlar ve alanlar yaparlar, bu o anki yapılan organizasyonun ekonomik kârı ile sınırlı bir talep değildir. Hatta bazen organizasyon gelirleri yapılan harcamalardan daha az olabilir. Ancak devletler bu tür organizasyonların dünya çapında milyarlarca insan tarafından izlendiğini bilirler. Bu ülkeler için bulunmaz bir reklâm fırsatı, kamuoylarını pozitif yönde

etkileme yöntemidir. Organizasyonun o ülkede yapılabilmesi o ülkenin güvenli bir ülke olduğunun en önemli göstergesidir. Bu o ülkeyi daha sonra ziyaret edecek turistler açısından önemli ve cezbedici bir noktadır. Tabii ilgili organizasyonların hangi ülkede yapılacağına karar verici kurulları hakkında son zamanlarda şüpheli haberler çıkmış olsa da bu organizasyonun o ülkede yapılması büyük bir artı değerdir.

Sosyal vasıtalar denince unutulmaması gereken en önemli hususlardan birisi de elbette sivil toplum kuruluşları ve vakıflardır. Toplum yararına çalışan bu vakıflar bazen devletlerin büyük maliyetlerle yapmak isteyip başaramadıklarını bu vakıflar aracılığı ile yapabilir.

Sosyal çalışmalarda dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta ise yenedünya düzeninde halkların devletler kanalı ile yapılan insani ve sosyal yardımlara şüphe ile yaklaştıklarıdır. Eğer bir devlet yardım yapıyorsa peşinden mutlaka bir çıkar güdecektir anlayışı vardır. Dolayısıyla bu çalışmaların devlet imkânları yerine sivil toplum kuruluşlarının eliyle yürütülmesi daha faydalı olacaktır. Bunu zamanında en iyi örneklerini (Soros Vakfı, Ford Vakfı ve Carnegie Vakfı) gibi Amerikan menşeli vakıfların, Sovyetlerin alandan çekilmesinden sonra demokrasi çalışmaları adına bazı çalışmalar yürütmüşlerdir. (KARADAĞ, 2016, s. 103)

Bu bağlamda Türkiye de önemli aşamalar kaydetmiştir. Türkiye insani yardımlarda miktar olarak dünyada ikinci sırayı milli gelire oranla birinci sırayı almaktadır. Başta Kızılay olmak üzere farklı kuruluşların kuruculuğunu üstlendiği birçok insani yardım vakfı bulunmaktadır. Özellikle İslâm coğrafyasında çok etkili olan bu kuruluşlar bazen esir düşen gazeteci vs. gibi şahısların kurtarılmasına devletlerden daha hızlı ve etkin müdahale etme gücüne sahiplerdir. Türkiye’de bağımlılıklarla mücadele eden Yeşilay Cemiyetinin bile 50 ayrı ülkede şubesi vardır. Düşünün ki bir cemiyet gelip sizin ülkenizde sizin gençlerinizi sigaradan, alkolden, kumardan ve uyuşturucudan korumak için faaliyetler yapıyor. Bunlar elbette çok önemli ve değerli adımlardır. (YEŞİLAY, 2019)

1.5.4. Teknolojik Vasıtalar

İnternet ağı daha da özelde sosyal medya (Youtube, Facebook, Twiter, MSN, Yahoo, Hotmail, Google) gibi programlar dünya üzerinde çok geniş bir ağ ve etkileşim sağlıyorlar. Bu alandaki büyük gelişmeler devletlerin ve siyasi aktörlerin de dikkatini çekmektedir. Bu alanla ilgili özel çalışma yapılmaktadır. Mesela Arap Baharının başlangıç noktası sosyal medyadır. Hızlıca yayılmış ve sosyal medya üzerinde organize olan kitleler birçok ülkede yönetimi değiştirmişlerdir. (KARADAĞ, 2016, s. 104)

Özellikle sosyal medya platformları kamuoyunun algısını yönetmek adına etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bunun çok önemli örneklerini Arap Baharında çok net bir şekilde gördük. Sosyal medya aracılığı ile organize olan halk, bazı ülkelerde siyasi iktidarın hatta rejimin değişimine kadar gidecek bir sonuç ortaya koymuşlardır.

Bilgisayarda yazdığınız bir SMS metni ile elinizde bulunan milyonlarca numaraya mesajınızı iletebilir üyelerinizi harekete geçirebilirsiniz. 15 Temmuz darbe girişiminde özellikle Ak Parti teşkilatları merkezden gelen SMS'ler ile yönlendirilmiş, kurulan whatsapp grupları sayesinde kısa sürede milyonlarca insan darbeye karşı sokağa dökülmüştür. Hatta daha dar kapsamda “şu bölgede eksiklik var oraya gidelim burada sorun var buraya gelin” gibi mesajlarla teknolojiyi çok iyi bir şekilde kullanmıştır.

Bazen bir ülkede ortaya çıkan küçük bir gösteriye polislerin müdahale etmesi, farklı fotoğraflarla oraya ait olmayan görüntülerle binlerce hesaptan yayınlanabilir ve sanki küçük bir gösteri o ülkede kargaşa varmış izlenimi verilebilir. Sosyal medya kullanımını kolay ama kontrolü zor bir mecradır.

1.5.5. Dini Vasıtalar

Doğan'ın kaleme aldığı bir sosyoloji kitabında din sosyolojisi bölümünde şu ifadeler yer alıyordu. Geçmiş medeniyetleri inceleyin bir yerleşim yerinde her zaman bir tiyatro bir opera salonu veya bir hipodrom bulamayabilirsiniz ancak mutlaka bir ibadethane vardır. Bu toplumlar için dinin önemini anlatan çok güzel bir tespittir. (DOĞAN, 2012, s. 256)

Din toplumlar için bu kadar önemli olduğu için uluslararası ortamda yüzyıllardır kullanılan diplomatik bir araçtır. Yumuşak güç alanından baktığımızda bir devletin kamuoyunu etkilemede en kolay araçtır. Devletler bu noktada bazen kendi dinlerini o bölgelerde yaymak amacı ile misyonerlik faaliyetleri yürütmek üzere başka bölgelere din adamları göndermişlerdir. Bugün normal konuşmalarda dahi dünyada bir sınıflandırma yaparken devletleri İslam dünyası – Hıristiyan dünyası olarak adlandırıyoruz. Türk toplumunun Filistin meselesine, Arakan'a, Bosna'ya, Çeçenistan'da yaşanan savaflara yönelik hızlı ve hassas tepkilerinin en önemli sebebi elbette bu bölgelerde yaşayan insanların aynı dini yaşıyor olmalarıdır. Bugün Afrika bölgesindeki açılımın meyve verdiği noktalar daha çok Müslüman ülkelerdir.

Daha da özel bir noktaya inerek aynı dine mensup insanlar arasındaki mezhep farklılıkları dahi kamuoyu oluşturmada bir tercih noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun en net örneğini Suriye – İran – Türkiye – Irak ilişkilerinde görmekteyiz. Türkiye ve İran'ın Suriye iç savaşında tercih ve desteklerini mezhepsel kaynaklı kullandıklarına çok net bir şekilde şahit oluyoruz.

Osmanlı döneminde Halifelik makamının İslam dünyası için önemi veya bugün Vatikan'ın Hıristiyan dünyası için ne kadar önemli olduğu gibi örneklerle yumuşak güce kaynak sağlayan vasıtalar arasına dinî vasıtayı koymanın ne kadar yerinde bir nokta olduğunu görürüz.

1.5.6. Uluslararası Örgütler ve Kuruluşlar

Dünya elbette belli bir döneme kadar sınır kapıları olmayan bir ülkeden bir ülkeye gitmek için bir pasaporta ihtiyaç duyulmayan büyük bir köy misali gibiydi. Şartlar değiştikçe globalleşen dünya ticaretin ve barışın tesis edilmesi için bir hakeme etkin bir güce ihtiyaç duymaya başlamıştır. Bu noktada Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve NATO başta olmak üzere Arap Birliği, İslam Konferansı Örgütü, Afrika Birliği, ASEAN, vb. örgütler kurulmuştur. Ülkeler, bu örgütler ve bu kurullar içinde etkin oldukça dünya siyasetinde de etkin olma şansları olmuştur. Türkiye bu manada kendisi ile alakalı birçok kuruluşun üyesi olmakla birlikte son dönemde BM güvenlik konseyi geçici üyeliğini de yapmıştır. (KARADAĞ, 2016, s. 113)

Türkiye bu bağlamda NATO ya büyük bir bedel ödeyerek dâhil olmuştur. Türkiye'nin NATO üyeliği sadece bir güvenlik sorununun çözümü olarak görülmemelidir. Batı kamuoyunda Müslüman bir ülkenin NATO üyeliği çok önemli bir ayrıntıdır. Ekonomik kaynakların ülkeye yatırım olarak gelmesinden tutun turist sayısının artmasına kadar etki eden bir durumdur. Her ne kadar Türkiye en üst perdeden gerek NATO'yu gerekse Birleşmiş Milletlerin Dünya üzerinde yaşanan sorunlara karşı kayıtsız kalmasını eleştirse de demokratik cumhuriyet rejimi ile yönetilen bir İslam ülkesinin bu kurumlarda aktif rol oynaması İslam dünyası için de önemli bir kazançtır. Ancak şu dipnotu da eklemek gerekir ki Türkiye birçok platformda hatta BM genel kurulunda BM'nin daimi üye sistemini en yetkili ağızdan eleştirmiştir. Artık Türkiye'de siyasi bir söylem halinde gelen "dünya 5 den büyüktür" sözü bir simge haline gelmiştir.

1.6. Yumuşak Gücün Hesaplanması Problemi

Güç Nye göre “başkalarının davranışlarını istediğimiz sonuç doğrultusunda etkileyebilme kapasitesidir.” Ülkeler ve bireyler bu güce her zaman sahip olmak istemişler ya da sahip olduklarını artırmak istemişlerdir. Bireylerin ve devletlerin güç unsurlarını uluslararası ilişkiler alanı her zaman sınıflandırmaya çalışmıştır. Bu güç unsurları çıkış noktaları ve beslendikleri dayanaklar açısından farklılıklar gösterebilir. Ülkenin ulusal gücünün sınıflandırması ile ilgili Morgenthau “Bir ulusu diğer uluslar karşısında kuvvete sahip kılan ve ulusal güç olarak kabul edilen nicel ve nitel unsurlar bulunmaktadır. "Coğrafya, Doğal Kaynaklar, Endüstriyel Kapasite, Askeri Hazırlık Derecesi ve Nüfus", nicel kaynakları "Ulusal Karakter, Ulusal Moral, Diplomasinin Niteliği, Hükümetin Niteliği" ise nitel unsurları oluşturmaktadır.” Bu manada bu dayanaklarını belirlemek zor olmakla birlikte bu gücün hesaplanması da zordur. Bununla ilgili birçok formül geliştirilmiştir. (HAVA, 2016, s. 30)

“Bu yöntemler, Utku Yapıcı'nın "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?" adlı çalışmasında;

a)Yalnızca Kamuoyu Araştırmalarına Dayanan Denemeler,

b)Yalnızca Nicel Verilere Dayanan Denemeler,

c)Kamuoyu Araştırmaları ile Nicel Verileri Bütünleyen Denemeler,

şeklinde üçlü tasnif edilmiş, detaylı bir şekilde incelenmiş ve eleştirilmiş, çalışmanın sonucunda üç yöntemin de genel geçer bir yargıya varamadığı ve yumuşak gücün ölçülemez olduğu tespit edilmiştir”. (YAPICI, 2015)

1.7. Nye'in Yumuşak Güç Yaklaşımının Eleştirisi

Nye'in geliştirdiği yumuşak güç kavramı uluslararası ilişkiler alanında kısa zamanda kabul görmüş ve geniş bir kitle tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak, akademisyenler ve özellikle politika yapıcılar tarafından büyük ilgi ve beğeni ile karşılanan

kavram, bu ilginin yanında bazı eleştirilere de maruz kalmıştır.

Nye'in ortaya çıkardığı terim ve geliştirdiği sistem Amerika'yı merkeze alan bir düşünce ürünü olarak eleştirilmektedir. Yine bu geliştirilen teorinin ortaya koyduğu sistem genel itibari ile sömürgeleştirilmiş bölgelerdeki ülkeleri hedef alarak adeta buna zemin hazırlayan ya da bunun devamını sağlayan bir sistem olarak algılanmıştır. Nye teorisi için bir tarafına ABD'yi diğer tarafına adeta dünyayı koymuştur eleştirisi de yapılmıştır. (SANCAK, 2016, s. 104)

Farklı bir eleştiri ise yumuşak gücün kaynağı olarak işlediğimiz kültür ve siyasi değerler, yapıları itibari ile yalnız başına devletin kontrolünde olmayan alanlardır. Bunun dışında kalan dış politika alanı da gelişen teknolojik vasıtalar sayesinde devlet kontrolünden uzak kalabilmektedir.

Burada eleştirilerin çoğu "soft power" teriminin fikir babası olarak tanımlayacağımız Nye'in bu konu hakkında birçok kitap yazmasına rağmen bunu bir disiplin haline getirememiş olmasıdır. Kanaatim Nye'in sadece bir siyaset bilimcisi olarak değerlendirilemeyeceğidir. Aynı zaman da Nye Amerika için çalışan yüksek makamlarda görev yapmış bir Amerikan vatandaşıdır. Nye'in olaylara Amerikan penceresinden bakması gayet doğaldır. Bu konuda yazmış olduğu ve "soft power" adını verdiği kitapta dünya siyasetini adeta ikiye ayırış Amerika ve diğerleri şeklindeki birçok örnekle doludur.

2.BÖLÜM

2.1. DÜNYADAKİ YUMUŞAK GÜÇ ÖRNEKLERİ

2.1. Amerika

Amerikan karşıtlığı 20.yy son çeyreğinde özellikle Ortadoğu ve Asya'da bir artış gösterdiği düşünülmektedir. Thomas Pickering, 2003 yılının Amerikan karşıtlığının en üst noktası olduğu kanaatindedir. (NYE, 2017, s. 59) Bununla ilgili birçok sebep sayılabilir ama en önemlisi Dünya petrol rezervinin büyük bir bölümüne ev sahipliği yapan ve en önemlisi de Amerika'nın en önemli vazgeçilmez müttefiki olarak gördüğü İsrail devletinin bu topraklarda üzerinde kurulu olan Ortadoğu coğrafyasına Amerika'nın yüksek ilgi ve alakasıdır. Amerika Ortadoğu topraklarına hâkim olmak ve ezeli düşmanı olan İran'ı, sıcak denizlere inmeye çalışan Rusya'yı ve uluslararası siyasette yer edinmeye başlayan Çin'i engellemek ve kurmuş olduğu askeri, ekonomik hegemonyayı devam ettirmek için bu bölgede bazen yönetimlere müdahale etmiştir. Bazı Ülkelerde darbeleri teşvik etmiş kendi politikalarını kabul etmeyen, birlikte hareket etmeyen liderlere karşı halkı isyana çağırmış, ekonomik ambargolar koyarak halkın yönetenlere olan nefretini artırmaya çalışmıştır. Bu ve benzeri denemeleri başarısız olduğunda Irak örneğinde de gördüğümüz gibi ülkelere savaş açmış milyonlarca insanın ölümüne veya evsiz vatanlarından uzak yaşamasına sebep olmuştur algısı Amerika'yı bu bölgede emperyalist bir güç olarak ortaya çıkarmış ve Amerikan düşmanlığını artırmıştır. Bunu savunan birçok örgüt bu algı üzerinden birçok insanı saflarına katmıştır.

Obama dönemi, Bush döneminde ülkenin azalan yumuşak güç çalışmalarına daha önem vermeye başlamıştır. Bu noktada kan kaybeden yumuşak güç politikalarını yeniden hayata geçirerek ülke için gerekliliğini önemsemiştir. Özellikle ABD'nin Irak işgali sonrası ortaya çıkan negatif durum Amerikan karşıtlığını en üst seviyeye çıkarmıştır. ABD'nin özellikle uluslararası kurumları dikkate almadan hareket etmesi müttefik ülkeler nezdinde de ABD politikalarına karşı tepkiler oluşturmuştur. Avrupa'nın birçok kentinde bu işgali protesto eden gösteriler yapılmıştır. Bush döneminde ilişkilerin en çok zedelendiği ülkeler hiç şüphesiz İslam ülkeleri ve toplumları idi.

Obama bu politikayı yürütmek yerine daha pozitif söylemlerle İslam dünyasına ılımlı mesajlar vermiştir. Obama Kahire’de yaptığı bir konuşmada, Kahire’ye gelme nedenini *"yeni başlangıç yapmak"* olarak belirtti:

"Ben Kahire'ye ABD ile dünyadaki Müslümanlar arasında karşılıklı çıkar ve karşılıklı saygıya dayanan Amerika ve İslam'ın bir biriyle zıt olmadığı ve rekabete gerek bulunmadığı gerçeğine dayanan yeni bir başlangıç arayışı ile geldim. Aslında onlar bir birini tamamlar, adalet ve gelişim, hoşgörü ve bütün insanların saygınlığı gibi ortak ilkeleri paylaşır." Mukaddes Kuran'ın bize söylediği gibi, "Allah'ı aklından çıkarma gerçeği söyle." Benimde elimden geldiği kadar insan olarak paylaştıklarımızın bizi ayıran güçlerden çok daha kuvvetli olduğu yönündeki inancımın şaşmadan önümüzdeki fevkalade görevin önemini vurgulayarak gerçekleri yansıtmak."
(ÖZTÜRK, 2012, s. 9)

Bu konuşma ile ABD ile İslam dünyası arasında yeni bir ilişki döneminin başlangıcı olarak algılanmış ve aşağı düşen imajın yeniden canlandırılması için çalışmalar başlatılmıştır. (KEYKAVOSİİRANAGH, 2015, s. 68)

Tarihe dönüp baktığımızda henüz yumuşak güç kavramı siyasi literatüre girmemişken ABD'nin Yumuşak Güç çalışması olarak nitelendirebileceğimiz bazı örnekleri şöyle özetleyebiliriz.

2.1.1. Marshall Yardımları

Truman Doktrini olarak ta adlandırılan özellikle 2. Dünya savaşı sırasında büyük bir yıkım yaşayan Avrupa ülkelerini gerek ekonomik anlamda gerekse siyasi anlamda yeniden kalkınmasını sağlamak amacı ile ABD tarafından hazırlanan plan 1974 yılında ortaya çıkmıştır. (KARADAĞ, 2016, s. 148)

Bu tarz yardım çalışmaları gerek Avrupa ülkelerinde gerekse Türkiye’de hızlı bir şekilde meyve vermiştir. Bu yardımlar sonrası yapılan saha çalışmalarında daha önce ABD den nefret eden gruplarda bu yardımlar sonrasında daha ılımlı bir yaklaşım tespit edilmiştir. (JENKİNS, 1997)

Bir makalede Almanya eski Başbakanlarından Helmut Marshall yardımları sonrasında yeni neslin İngiltere’ye olan sempatisinin ABD hayranlığına yöneldiğini ve bunun en önemli etkisinin 2. Dünya savaşı sonrası yapılan Marshall yardımları olduğunu belirtmektedir. Bu yardımlar Türkiye’de de büyük yankı uyandırmıştır. O dönemde dış işleri Bakanlığı yapan Sadak bu antlaşmayı imzaladıktan sonra şöyle diyor. (ULUS GAZETESİ, 1948, s. 1-3)

“...Bu ehemmiyetle imzayı koyarken Türk Milletinin büyük Amerikan milletine karşı duyduğu şükran hislerine tercüman olmayı ve Türkiye’ye yapılacak olan ve yapılmadıkça kalkınma programının tahakkukuna ve iştirak eden diğer memleketlere karşı girişilmiş olan taahhütlerinin yerine getirilmesine imkan bulunmayan bu yardıma Türkiye’nin bağladığı bu ümitleri burada tebarüz ettirmeyi bir vazife telakki ederim....”

Dönemin Başbakanı Celal Bayar Marshall yardımlarından duyduğu memnuniyetini dile getiren bir makale yazmış ve şu şekilde Marshall yardımlarına değinmiştir. (BAYAR, 1987)

“....Türkiye, İkinci Dünya Harbi’nin hitamından sonra Marshall Yardımı ve Truman Doktrini yolu ile Amerika’nın iktisadi ve askeri yardımına mazhar olmuştur. Bu yardımlar sayesinde Türk Ordusu, Amerikan tekniği ve malzemesi ile modernleşmiş ve

çok daha kuvvetli müessir bir hale gelmiştir. İktisadi ve mali sahada da Amerikan yardımı Türk iktisadiyatının gelişmesinde mühim bir rol oynamıştır... Türkiye'ye yapılan yardım, Amerikan vatandaşlarının alın terinin mahsulü olan bir ideal uğruna seve seve tahsis edilen yardımların bir parçasını teşkil etmektedir....”

Bu noktada önemli olan yapılan bu yardımların ABD'ye katkısı olmuş mudur? ABD'nin çıkarlarını siyasi ve ekonomik olarak iki bölümde ele aldığımızda. ABD İngiltere'den devraldığı siyasi liderliği perçinleştirmiştir. Hâlâ da devam eden bir askeri ve siyasi hegemonyayı bugünlere taşınabilmesinde o dönemde atılan bu temel etkisi büyüktür.

Ekonomik olarak dönemin üreten gücü ABD ürettiği ürünü ihraç ettiği en büyük pazar olan Avrupa savaştan sonra bu malları alma noktasında satın alma gücü düşmüş ve ABD'nin üretimi düşmüştür. Bu yardımlarla Avrupa Pazarı yeniden canlanmış özellikle 60'lı yıllarda ekonomi altın çağını yaşamıştır.

Bir ülkenin Yumuşak Güç'üne katkı sağlayan en önemli enstrümanlar hiç şüphesiz insani yardım faaliyetleridir. Bu faaliyetler toplum nazarında karşılık beklenmeksizin yapılmış yardımlar olarak görüldüğünde ilgili ülkeye karşı bir sempati oluşturacağı, varsa olumsuz algının bu tarz yardımlarla en aza indirilebileceği mümkündür.

1961 yılında ABD Başkanı Kennedy tarafından kurulan Amerikan Uluslar Arası Kalkınma Ajansı (USAID) ABD'nin yurt dışındaki yardımlarını organize eden liderlik eden bir kurumdur. Büyük bir teşkilata sahip olan bu kuruluş Amerikan politikasını 100'ü aşkın ülkeye evrensel değerler kapsamında aktaran bir kurumdur. (USAID, 2019)

2.2. Rusya

2. Dünya savaşından sonra Amerika'nın yürütmüş olduğu yumuşak güç çalışmalarını karşısında durabilecek en güçlü rakibi hiç şüphesiz Sovyetler Birliği idi. Komünist

sistemi yaygınlaştırmak amacı ile gerek Amerika'nın etkin olduğu bölgelerde gerekse diğer bölgelerde yumuşak güç çalışmaları yürütmekte idi. Özellikle Hitleri yenen Sovyetler Birliği dünyanın ezilmiş birçok halkları tarafından sempati ile bakılan ülkesi olmuştur. Sosyalizmin eşit paylaşımcı ekonomik anlayışı, toplumda herhangi bir sınıf ayrımı yapmadan adalet ve eşitlik vaadi ve Avrupa'da Amerikan emperyalizmine karşı verdiği savaş ve batı hakkındaki uyguladığı çoğu doğru olmayan enformasyon çalışmaları Sovyetler birliğinin avantajları idi. (NYE, 2017, s. 111)

Tarihsel açıdan baktığımızda bir imparatorluk ve devamında güçlü liderler tarafından yönetilen Rusya, günümüzde ortaya koyduğu sert politikalarla dünya siyasetinde kural tanımayan bir görüntü vermektedir. Gürcistan işgali ve son dönemde Kırım'ın ilhak edilmesi ve Suriye politikaları ve bir eski KGB ajanının başkanlığını yürüttüğü Rusya negatif izlenim vermektedir. (KOÇAK, 2014)

Son dönemde birçok ülkede devrimler olmakta yönetimler değişmektedir. Bunun en önemli noktası sivil toplum kuruluşlarının yaptığı çalışmalar sebep gösterilebilir. Putin bir konuşmasında yumuşak gücü şu şekilde açıklıyor.

“dış politika amaçlarına, silah vb. çeşitli araçlar kullanmadan ancak bilginin etkisi ve gücüyle ulaşılabilir. Günümüzde büyük devletler ve blokların bu sahada çeşitli ajansları ve kurumları mevcuttur. Sadece bu araçlarla yurt dışında gerçek güce sahip oluruz. Şunu kabul etmekte fayda var bizim yüksek şansımız yok, bu ayrı tartışılması gereken konu. İmparatorluk kurmak iddiası değil kültürel diplomasi, top, rejim ihracı değil, eğitim ihracı bize büyük katkılar sağlar” (PUTİN, 2019)

Bugün Rusya'nın etkin olduğu Orta Asya ülkelerinde Rusya'nın Sovyetlerden gelen bir tarih mirasına sahip olduğu bir gerçektir. Burada Rusya'nın bir yumuşak gücü mü var yoksa sert güç kullanımı mı var pek net değildir. Özellikle birçok Avrupalı yazar

Rusya için bir yumuşak güç tanımlaması noktasında çekimserdir. (YILDIRIM, 2014, s. 53)

Rusya'nın sahip olduğu yumuşak güç imkânlarını veya sınırlarını değerlendirirken Sovyetler Birliği dönemi sonrasında bağımsızlık ilan ederek kurulan yeni devletler üzerinde Rusya'nın kurduğu veya kurmaya çalıştığı otoriteyi de ayrıca incelemek gerekir.

Rusya, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra tam bir dağılma yaşamamış kontrollü bir kopuş yaşanmıştır. Bu şekilde Rusya, Sovyetler Birliği'nden ayrılan ülkelerde yumuşak gücünü en net bir şekilde tek taraflı kullandığı görülmektedir. Bu politikaları kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirdiği görülmüştür.(JAROSLAW, 2019)

Rusya yumuşak güç enstrümanlarını kullanmada Avrupalı rakiplerine göre daha zayıftır. Rusya'nın kendi bölgesi dışında küresel bir yumuşak güç politikası üretmemesi en dikkat çekici noktadır. Rusya yumuşak gücünde küresel mesajlar verememektedir. Bu alanda rakiplerinin gerisinde olan Rusya sosyal adalet ve eşitlik gibi değerler üzerinden çalışmalar yapmaktadır. (YILDIRIM, 2014, s. 53)

Rusya'nın dünya kamuoyundaki algısı kapalı bir devlet anlayışına sahip sert güç unsurlarını çekinmeden ve başka devletlerin topraklarını işgale varacak kadar dikkatsizce kullanan bir devlettir algısı yüksektir. Özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren bu algıyı değiştirmek isteyen Rusya öncelikli olmasa da aşağıda ismini sayacağım kurumlar vasıtası ile kamu diplomasisi alanında aktif rol almaya çalışmaktadır.

Rusya Federasyonunun “yumuşak güç”ünü yürüten kurumları şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1-Rossotrudniçestvo (BDT, Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar ve Uluslararası İnsani Yardımlaşma İşleri Federal Ajansı) 2. A.M. Gorçakov Kamu Diplomasisi Vakfı 3. Ruskiy Mir Vakfı 4. Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi ve Dış Politika ve Savunma Konseyi

Rossotrudniçestvo: Rusya Dış işleri bakanlığı bünyesinde yurt dışında yaşayan Rus vatandaşların haklarını korumak ve Rus dil ve kültürünü yaygınlaştırmak için çalışmalar yapar. (HAS, 2013)

M. Gorçakov Kamu Diplomasisi Vakfı (Kamu Diplomasisi Oluşturma): Kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren dernek ve cemiyetlerin organizesini yaparak bu çalışmaların daha düzgün bir şekilde muhataplarına ulaşmasını sağlayan bir kurumdur. (<https://gorchakovfund.ru>, 2019)

Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi - (PCMД) (Dış Politika Yapımı ve Strateji Geliştirme): Rusya'nın dış politikasını akademik anlamda yönlendiren bir kurumdur. Milli eğitim bakanlığının da içinde bulunduğu kurum dış politika alanında bir think-tank kuruluşu gibi çalışır. (Obshchaya informatsiya , 2019)

Russkiy Mir (Rus Dünyası) Vakfı (Dil, Kültür, Eğitim ve Diaspora) : 2007 yılında kurulan vakıf adı üzerinde bir kültür, eğitim ve diaspora vakfidir. Rusya'nın çıkarlarını korumaya yönelik politikalar üreten bu kuruluş Rus dili ve kültürünü yaymak için birçok ülkede faaliyet göstermektedir. (Rus Dünyası Vakfı , 2019)

2.3. Avrupa

Avrupa günümüzde sahip olduğu değerlerle ABD ile yarışabilecek güçtedir. Avrupa siyasi değerlerinden kültürüne popüler kültüründen mutfağına adeta tüm dünyadan bir çekim gücü olan bir nokta haline gelmiştir. Avrupa dilleri dünyada konuşulan en çok konuşulan diller arasındadır. Frankofon ülkeleri ki sayıları 50'yi bulur bunlar Fransa'nın kontrolünde olan ve Fransızca konuşulan ülkelerdir. (NYE, 2017, s. 113)

Fransa bu gücünü korumak için yılda 1 milyar doları aşan bir kaynak aktarmaktadır. Her ne kadar şu anda eski ihtişamı ve gücü olmasa da yine çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle Avrupa Birliğinden sonra Avrupa'nın ortaya koyduğu barış ve daha iyi yaşam ve çevreye olan saygının üst düzeye çıkması ile bir "Avrupalı değerler" tabiri ortaya çıkmıştır hatta bunu kullanan Malezya Başbakanı Mahattir Muhammetti. (NYE, 2017, s. 113)

AB hiç kuşkusuz oluşumu ile sadece bir birlik değil ortaya koyduğu değerlerle dünyanın geri kalanına bir rol modelidir. AB her yönüyle güçlü bir oluşumdur bu oluşum sınırları farklı olan birçok ülkenin bir araya gelmesi ile oluşmuştur. Bu başlangıçta bir ekonomik değer olarak görülse de devamında insan hakları, farklı kültürlere saygı

ve bir hoşgörü birliğidir. Bu yönüyle sadece oluşumun kendisi bir değer ve yumuşak güç kaynağıdır. Tarihsel açıdan çokta uzun olmayan bir dönemde birbirleriyle savaşan ülkelerden birlikte yaşama kültürünün en güzel örneğini ortaya koyan başarılı bir oluşumdur. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 88)

AB'nin genişleme politikası yani ortaya koyduğu değerlere ve kriterlere uyan devletlerin birliğe dâhil olabilmesi Avrupa birliğine bir ayrıcalık ve güç katmaktadır. Bu yönüyle bu değerleri yakalamak isteyen toplumlar AB ülkelerini örnek almaktadırlar. Genişleme politikası ve öncesindeki ilişkiler AB ile çevresi arasında öncül bir politika etkileşimi sağlamaktadır. AB yumuşak güç açısından bir cazibe merkezidir. (AKDAĞ & EKİCİ, 2017, s. 46)

“Diğer potansiyel yumuşak güç kaynakları açısından:

- Nobel Edebiyat Ödüllerinde Fransa birinci; İngiltere, Almanya ve İspanya sırasıyla üçüncü, dördüncü ve beşincidir.
- Nobel Fizik ve Kimya Ödüllerinde, İngiltere, Almanya ve Fransa, sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncüdür.
- Müzik satışlarında, (ABD ve Japonya'dan sonra) İngiltere, Almanya ve Fransa, sırasıyla ikinci, üçüncü, dördüncüdür ve beşinci sıradadır.
- Almanya ve İngiltere, kitap satışlarında üçüncü ve dördüncü, internet sitesi sunucusu sağlama noktasında dördüncü ve beşinci sıradadır.
- Turistik cazibe açısından Fransa, ABD'nin önündedir.
- Yapılan siyasi sığınma başvurusunda İngiltere birinci, Almanya ikincidir.
- Ortalama yaşam süresi Fransa'da, Almanya'da ve İtalya'da ABD'dekinden daha yüksektir.
- Neredeyse bütün Avrupa ülkeleri, gayrisafi yurtiçi hâsıla yüzdesiyle, deniz aşırı kalkınmaya yapılan yardım açısından ABD'nin önündedir.
- Avrupa'nın en önemli sporu olan futbol, dünya çapında Amerikan futbolundan veya beysboldan çok daha popülerdir.
- Avrupa popüler müziği tüm dünyada takip edilmektedir.

- Avrupa'nın çok uluslu şirketlerine ait markalar, tüm dünyada tanınmaktadır.
- ABD'den çok daha küçük olmasına rağmen, İngiltere ve Fransa kamu diplomasisine ABD'yle aynı harcamayı yapmaktadır.”

Elbette tek tek değerlendirdiğimizde hiçbir Avrupa ülkesi Amerikan yumuşak gücü ile yarışamaz. Ancak birçok alanda tam bir uyumla işleyen birlik AB, biraz daha büyük olan nüfusu ile yumuşak güç açısından ciddi bir değerdir. (NYE, 2017, s. 114)

AB'nin yumuşak gücü etkinliğine Türkiye açısından baktığımızda, Türkiye uzun yıllardır Avrupa Birliğine girme arzusu içerisinde. Ancak Türkiye'den sonra başvuru yapan birçok ülke birliğe dâhil olmuşken Türkiye hala kriterlerin giderek zorlaştığı her dönemde yeni kriterlerin ortaya çıkarıldığı bir aday ülke konumundadır. Bunun birçok sebebi olmakla birlikte Türkiye tarafından da her zaman eleştirilen AB bir Hıristiyan kulübü mü suçlamasından Müslüman bir ülke olan Türkiye'yi almakla ısrar ederek adeta bu eleştiriye hak vermektedir. Meseleyi AB'nin yumuşak gücü açısından baktığımızda Avrupa birliği ülkeleri evrensel değerlerin ve adaletin dünyadaki mevcut en iyi örneklerinin yaşandığı bölge olması uzun bir dönemdir herhangi bir iç karışıklık bir savaş yaşanmaması ekonomik refahın iyi olması gibi sebeplerden dolayı gerek kamuoyunda gerekse ülke elitlerinde AB cazibesi her zaman aktiftir. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 108)

Avrupa Birliği denince akla gelen en önemli ülkelerin yumuşak güç unsurlarına kısaca değinmek gerekir diye düşünüyorum. Bu noktada ilk değerlendireceğimiz ülke Almanya'dır. Almanya ikinci dünya savaşında ortaya çıkan kötü imajını ortadan kaldırmak için önce ekonomik kalkınmayı sağlamıştır. Anayasasında Japonya örneğindeki gibi askeri güç bulundurması yasak olan Almanya ekonomik olarak cazip bir hale gelmiştir. Almanya geliştirdiği yeni politikayla savaşın değil müttefik arayan bir dış politika yörüngesine oturmuştur. Bu manada eski izleri silmek için çaba sarf edilmektedir.

Bu amaçla yapılan çalışmalardan birisi de spor organizasyonlarının gerek ülkede tertibi gerekse başka ülkelerde yapılan organizasyonlarda ödül alan sporcular yetiştir-

tirmek kamu diplomasisinin başka bir alan çalışmasıdır. Bir anda milyarlarca insanın dikkatinin toplandığı bu organizasyonlar, başarılı bir şekilde yürütüldüğünde veya ülke sporcuları bu organizasyonlarda büyük başarılar sağladığında, bu sporda başarılı bir devletin ve milletin herhangi bir kötü şeyle bağdaştırılmadığı görülür. Yapılan organizasyonlarda dışarıdan milyonlarca insan/turist bu organizasyonlara katılmak için o ülkeye gelir, bir nevi bir kültür elçisi olarak geri döner, tabi bu arada bu tür organizasyonların başarılı bir şekilde yapılması gerekir. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 9)

Nye göre de ülkelerin spor organizasyonlarına bu kadar hevesli olmasının sebebi sporu bir nevi bir yumuşak güç enstrümanı olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu yönde büyük paralar aktarılarak tesisler yapılır. (NYE, 2017)

AB'nin en önemli lider ülkelerinden birisi olan İngiltere Büyük Britanya İmparatorluğundan kalan bir siyasi mirasla dünyanın birçok bölgesinde etkisini sürdürmektedir. İngiltere AB topluluğu içerisinde önemli bir ekonomik ve askeri güçtür. İngiltere yumuşak güç alanında birçok avantaja sahiptir. Bunun en önemlisi elbette İngilizce'dir. Dünyanın her noktasında insanlar İngilizce öğrenmek için büyük çaba sarf etmektedirler. Bu manada İngiltere bu çalışmayı organize etmek ve kendi kültürünü yaymak için British Council kurdu. İngiltere geçmişten gelen büyük ticari şirketleri ile de bir yumuşak güç unsuru olarak karşımıza çıkmaktadırlar. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 96)

Avrupa Birliğinin önemli aktörlerinden birisi olan Fransa BM Güvenlik Konseyinin beş daimi üyesinden biridir aynı zamanda nükleer güce sahip olan bir aktördür. Fransa birliğin kurulmasında ön planda olmasına rağmen Almanya'nın 2. Dünya savaşından sonra ortaya koyduğu ivmeyi yakalayamamıştır. Dünya siyasetinde Almanya kadar etkin olamasa da Fransa sömürü ülkeleri ile ilişkilerini devam ettirmiştir. Birçoğu Afrika'da bulunan ülkelerle halen siyasi ve kültürel bağlarını devam ettirmektedir. (KIRATLI, 2016)

Francophonie adlı kuruluş Afrika'da bulunan bu ülkelerle olan ilişkileri yönetir. Fransa yurtdışında en fazla okul bulunan ülkedir. Fransa başta Frankofon ülkeler olmak üzere gelişmekte olan birçok ülkeye eğitim desteği vermektedir. Bu ülkelere kültür, eğitim ve teknik destek vermektedir. Bu ülkelerle aynı zamanda siyasi bir etki

alanı oluşturmaktadır. Fransızca konuşan bu ülkeler yılda bir kez hükümetler seviyesinde buluşarak ilişkileri geliştirmek adına toplantılar yapılır. Bu ilişkiler hem kendi aralarındaki işbirliğini artırır hem de Fransa bu ülkelerde her alanda daha güçlü ilişkiler yürütür. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 100)

İtalya'ya gelince akla gelen en önemli yumuşak güç unsurlarından birisi İtalyan yemeklerinin tüm dünyada sevilen bir lezzet olması diğer taraftan bağımsız bir devlet olarak bilirse de Vatikan'ın İtalya'nın küçük bir mahallesi olarak yer alması en azından Hıristiyan dünya üzerinde önemli bir yumuşak güç etkisi vardır. Hıristiyan dünyanın birleştirici gücü elbette Vatikan'dır. Bu yönüyle İtalya'ya büyük katkı sağladığını söyleyebiliriz. İtalya geçmişte sahip olduğu tarihsel mekânlar ve turizmle gene diğer yumuşak güç kaynaklarındandır. İtalya AB'nin önemli bir ülkesi olmasına rağmen siyasete yön verdiğini söyleyemeyiz. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 102)

Dil'in yumuşak güç kaynağı olarak önemli bir etken olduğunu söyleyebileceğimiz ülkelerden biri de hiç şüphesiz İspanya'dır. Keşifler vasıtası ile Latin Amerikada 21 den fazla ülke 500 milyonu aşkın insan İspanyolca konuşmaktadır. Bu yönüyle İspanyolca bir dünya dilidir. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 103)

İspanya'nın yumuşak güç unsurlarından bir tanesi de hiç şüphesiz spor daha da özelden futbol ve onun da ötesinde iki ezeli rakip Real Madrid ve Barcelona'dır. Hemen hemen dünyanın her ülkesinde ücra köşelerinde bile çocukların spor yaparken üzerlerinde bu iki takımdan birinin formasını görmemiz hiç sürpriz olmaz. Yine bu çocuklar dönemine göre kendilerine bu takımların meşhur oyuncularının isimlerini lakap olarak takarlar ve öyle anılmak isterler. Bu iki takımın maçları ezeli rekabete istinaden dünyanın en büyük derbi maçı olarak adlandırılır. Aynı anda dünyanın farklı ülkelerinde Tv Kanalları bu maçları yayınlıyor ve milyonlarca futbolsever bu maçları izler. Hatta sadece izlemek için bile İspanyaya giden sayıları binleri bulan turist vardır. Bu derbi “ el-clasico” adıyla spor dünyasında önemli bir yere sahiptir. (SABAHA GAZETESİ, 2019)

Avrupa Birliği diğer küresel oyunculara göre kendi değerlerini diğer ülkelere benimsetme noktasında yumuşak güç unsurlarını kullanma ve cazibe merkezi olarak kabul görmesi daha avantajlıdır. AB genişleme politikasıyla özellikle de yakın çevresini kendi değerlerine göre şekillendirebilmekte eşsiz bir ayrıcalığa sahip olmaktadır. Yumuşak güç unsuru kullanan diğer aktörler AB gibi değeril sanki işgalci ve zorbaca bir anlayışa maruz kalabilirler. Tam tersi AB üyelik müzakereleri yapmakta bu noktada bir cazibe noktası olduğu kendi sınırlarına dâhil olacak devlerin AB değerlerine uygun davranmak zorunda olduğunu ortaya koyarak farklı bir çalışma yürütmektedir.

AB'nin en önemli yumuşak güç kaynağı elbette her alanda sağlamış olduğu istikrardır. AB, üye olmak için başvuran ülkelere istediği kriterleri yakalayabilmesi için belirli fonlar da sağlamaktadır. Bu yönüyle de insanlara güzel barış içinde bir gelecek vadeden politikalar üreten AB yumuşak güç kaynaklarını kullanmaktadır. (AKDAĞ & EKİCİ, 2017, s. 59)

2.4. Asya

Asya ülkeleri de yumuşak güç açısından etkileyici bir kaynak potansiyeline sahiptirler. Eski Asya kültürlerinin sanatı, modası ve mutfağının dünyanın diğer bölgeleri üzerinde yüzyıllar boyunca güçlü bir etkisi olmuştur. Bununla birlikte Asya, sanayi devrimini gerçekleştiren Batılı ülkelerin gerisinde kalması nedeniyle nispeten bir gerileme yaşamış ve bu durum etkisini azaltmıştır. (NYE, 2017, s. 123)

Tabi Asya denince akla gelen en önemli ülkelerden birisi Çin'dir. Birçok alanda sayısal bakımdan dünyanın çoğu ülkesine göre daha büyük değerlere sahip olan Çin, 21. YY başlarında yılda 8-9'ları bulan ekonomik büyüme yüzdeleri ile ekonomik anlamda da çok önemli bir güç haline gelmiştir. Adeta dünyanın tükettiği Çin'in ürettiği bir ekonomi olmuştur.

Tüm bu gelişime ve büyümeye rağmen Singapurlu bir köşe yazarının da kaleme aldığı gibi Çin henüz yumuşak güç kaynaklarını kullanma konusunda ABD ile yarışabilecek bir noktada değerildir. (SONG, 2003)

Çin en önemli yumuşak güç kaynağı ekonomik rol model olmasıdır. Diğer birçok ülke kısa sürede büyük bir ekonomik gelişim sağlayan Çin'i hayranlıkla takip etmektedir. Tabii hayranlık duyan ülkeler ekonomik açıdan ve demokrasi açısından belli bir ivmeye ulaşmış ülkeler değildir. Gelişmiş ülkeler arasında ekonomik gelişim takdir görse de henüz batı medeniyeti için Çin siyasal değerleri hayranlık duyulacak bir noktada değildir. Çin diğer rakipleri ile mücadele edebilmek için ilkini Kore'nin Seul kentinde 2004 yılında açtığı Konfüçyüs Enstitülerinin hızlıca sayılarını artırmıştır. (DEMİR, Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, 2012, s. 153)

Çin tek parti sistemi diyebileceğimiz bir siyasi sistemle yönetilmektedir. Ekonomik anlamda liberal bir yaklaşım olsa da Çin komünist Partisinin her alanda ciddi bir denetimi ve baskısı vardır. Çin bu alandaki eksikliğini derin tarih ve kültür hazinelerini ön plana çıkararak bu açığı kapatmaya çalışmaktadır. Bu dünyanın diğer toplumlarına farklı gelen kültürü ve tarihi, Konfüçyüs Enstitüleri ile yaymaya çalışmaktadır. (DEMİR, Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç, 2012, s. 154)

Yumuşak güç bağlamında Asya ülkelerini değerlendirdiğimizde Japonya bu ülkeler arasında en fazla yumuşak güç enstrümanına sahip ülke olarak nitelendirebiliriz. Japonya doğuda olmasına rağmen teknoloji, kültür ve ekonomik refah düzeyi Avrupa ile bütünleşmiş tek devlettir diyebiliriz.

- “ Bugün Japonya;
- Patent sayısında dünyada birinci
- GSYİH yüzdesi ile araştırma geliştirme harcamalarında üçüncü
- Uluslar arası hava taşımacılığında üçüncü
- Kitap ve müzik satışlarında ikinci
- İnternet sunucu sayılarında ikinci
- İleri teknoloji ihracatında ikinci
- Kalkınma yardımında birinci
- Ortalama yaşam süresinde birinci sırada yer almaktadır.” (NYE, 2017, s. 127)

ABD tarafından 2. Dünya savaşından sonra işgal edilen Japonya savaşın kazananı tarafından dayatılan ağır şartları kabul etmiş ve bu doğrultuda bir anayasa hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anayasa doğrultusunda Japonya'nın askeri güç bulundurma hakkı elinden alınmış herhangi bir ülkeye savaş ilan etmesi imkânsız hale getirilmiştir. Soğuk savaş sonrasında 1951 yılında yapılan San Francisco anlaşması uyarınca Japonya bağımsızlığını kazanmış ABD ile yapılan güvenlik anlaşması uyarınca Japonya'nın güvenliğinin ABD tarafından yapılacağı kayıt altına alınmıştır. 1954'te yapılan anlaşmaya göre de Japonya Öz Savunma kuvvetleri adı ile yeniden bir askeri unsur kurma hakkını elde etmiştir. 1960'da yapılan bir anlaşma ile Japonya iç güvenliğini kendisi sağlayacak ancak ulusal güvenliğini ABD kuvvetleri sağlayacaktır. Bu şekilde ABD Uzak Doğuda barışı sağlamak adına Japonya'nın hava, deniz ve kara sahasını kullanma hakkını elde etmiştir.

Özellikle 11 Eylül'den sonra Japonya ABD'nin küresel terörle mücadelesine katkı sağlamak adına dünyanın birçok yerine askeri güç göndermeye başlamıştır. Japonya bölgesindeki Çin, Rusya ve Kuzey Kore tehditlerine karşı askeri alanda da gelişmeyi sürdürmeye devam etmektedir.

Asya'nın yumuşak gücüne değinirken Çin ve Japonya'nın yanında Hindistan'a da bir başlık açmak gerektiğine inanıyorum. Hindistan sahip olduğu topraklardaki renkli insan karakterleri ile dünyanın ilgisini çekmektedir.

Hindistan derin bir tarihe ve kültüre sahip bir ülkedir ve bu kültürü günümüze kadar canlı tutabilen renkli bir ülkedir. Bu zenginlik ve günümüze ulaşması açısından dünya üzerinde başka bir ülkeye rastlamak zordur. Dini inançlarından tutun giysilerinden, yemeklerinden ve yaşam tarzları yumuşak güç açısından farklı kaynakları vardır. (YILDIRIM L. , 2019, s. 16)

Hindistan'ın bu renkli kültürünü dünyaya tanıtan en önemli kurum hiç şüphesiz Bollywood olarak söyleyebiliriz. Amerika'nın Hollywood'unu taklit eden Bollywood dünyada en çok film çekilen merkezdir. Türkiye de dâhil olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde ilgiyle izlenen filmler kendine has Hindistan kültürünü yansıtmaktadır.

Oyuncuların karakterleri çekim teknikleri olarak bakıldığında her filmin kendine özgü bir sempatisi olduğu fark edilir.

Yumuşak Güç Ülkeler Sıralamasında Hindistan'ın Yeri 2005-2010

The top soft powers						
Country	2005	2006	2007	2008	2009	2010
US	84.0	85.5	86.3	88.1	87.0	87.0
France	49.7	48.4	50.3	49.6	49.6	49.5
Germany	44.0	46.6	46.6	45.8	44.0	43.2
United Kingdom	46.0	45.9	46.3	46.0	46.7	43.0
Canada	36.0	39.4	38.6	36.8	35.3	39.0
Italy	33.0	34.6	33.9	34.6	34.2	32.0
Japan	36.9	36.5	35.4	34.7	32.5	31.8
China	31.1	32.2	32.2	32.2	33.7	30.7
India	22.6	21.5	21.9	26.7	22.6	20.4
Russia	22.9	18.4	22.9	21.0	23.5	18.0
Brazil	5.9	6.0	9.3	12.7	9.7	13.8
Turkey	10.3	12.5	11.4	14.4	10.3	12.9
Mexico	10.0	11.8	11.8	17.1	19.3	11.5
South Africa	13.0	10.0	8.5	12.6	11.8	10.3

Tablo2.1: Yumuşak Güç Sıralaması

Gelişmekte Olan Piyasalarda Yumuşak Güç Endeksi

Category	India					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ESL	16.8%	17.3%	17.1%	15.4%	16.8%	17.7%
TIME 100	6.7%	5.2%	13.7%	15.4%	10.1%	17.7%
Rule of law	17.3%	17.7%	17.5%	15.8%	17.3%	15.6%
Freedom	13.5%	13.8%	13.7%	12.3%	13.5%	14.1%
Immigration	12.3%	12.7%	12.5%	11.3%	12.3%	13.0%
CO ₂	6.7%	6.9%	6.8%	6.2%	6.7%	7.1%
Voter turnout	10.1%	10.4%	10.3%	9.2%	6.7%	5.3%
Media exports	2.5%	1.7%	1.7%	1.5%	2.5%	2.7%
Tourism	2.5%	2.5%	2.5%	4.5%	4.9%	2.6%
Admired co.	0.0%	0.0%	2.5%	2.3%	2.5%	2.6%
Olympics	0.8%	0.9%	0.9%	0.8%	0.8%	0.9%
Language	0.8%	0.9%	0.9%	0.8%	0.8%	0.9%
University	9.9%	10.1%	0.0%	4.5%	4.9%	0.0%

Tablo 2.2: Gelişmekte olan piyasalarda yumuşak güç endeksi.

3.BÖLÜM

3.1. TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ

Diğer ülkeler gibi Türkiye de politik amaçlarına ulaşmak için farklı stratejilere sahiptir. Türkiye güç kullanımını da içeren stratejilere sahip bir ülkedir. Cumhuriyetin kuruluş tarihinden bugüne Türkiye’de yumuşak güç unsurlarının şekli yönü farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların nedenleri Türkiye’nin kuruluşu sonrası kutuplaşan dünya siyasetinde Türkiye’nin yer bulma çalışmalarında her zaman iç ve dış dengelerin baskısı sonucu net bir politika izlenememesidir. Tabii neredeyse her 10 yılda bir yaşanan askeri darbeler ve muhtıralar bu noktada istikrarlı bir politikanın yürütülememesine neden olmuştur. Türkiye’nin uluslararası kamuoyunda zorlandığı çok önemli meseleleri olmasına rağmen özellikle 2000’li yıllardan sonra bu sorunların çözümü noktasında ciddi adımlar atmıştır. Özellikle batı ile ilişkilerinde her daim öne sürülen Kıbrıs meselesinin çözümü noktasında Annan planı üzerinde anlaşılması çözüme çok yaklaşılmaya rağmen karşı tarafın reddetmesi ile hala bir sorun olarak devam etse de en azından Türkiye çözüme olan isteğini ve yaptıklarını net bir şekilde ifade etme şansı bulmaktadır. Türkiye’nin diğer önemli sorunlarından biri olan sözde ermeni soykırımını meselesi noktasında her yıl dönümünde tehdit ve şantajlara varan diğer ülke yaklaşımlarından kurtulmak adına ciddi adımlar atmak istemiş hatta dönemin Cumhurbaşkanı Gül maçı izlemek üzere Ermenistan’a gitmiştir. Her seferinde Türkiye siyasetinin son 15 yılına damgasını vuran Erdoğan; bu işi tarihçilere bırakalım ve çıkan kararı kabul edelim çağrısı ile ülkenin bu konuda kendine olan özgüvenini ortaya koymaktadır. Ama her iki sorun da adeta çözülmek istenmemektedir.

Osmanlı devletinin mirasını devralan Türkiye Cumhuriyeti devletin yıkılması ile yani bir inşa sürecine girmiştir. Elinde kalan imkânlarla toparlanmaya çalışan genç ülke 2. Dünya savaşından sonra ortaya çıkan iki kutuplu dünyada kendine yer bulmaya çalışmıştır. Bir tarafta ABD karşı tarafında SSCB’nin bulunduğu bu iki kutuplu dünya kendi içerisinde bloklaşmalara neden olmuştu. Türkiye kendini bu iki kutuplu dün-

yanın ABD tarafında yer almayı seçmiş ve ABD'nin karar verici konumda olduğu uluslararası kurumlara üye olmuştu. (BM, NATO, IMF, WB ve GATT). (HAVA, 2016, s. 32)

Dünya siyasetinin iki kutuplu döneminde ve soğuk savaş yılları sonrasında teknolojik gelişmeler ve ekonomik, siyasi, askeri ve toplumsal alanlardaki değişimler, uluslar arası politika sahasında etkinlik sürdürmeye çalışan ülkelerin kullandıkları gücün doğasında ve kullanım şekillerinde değişimler yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Ortaya çıkan bu yeni durumda Japonya, AB, Çin ve Rusya gibi ülkeler etkili olmaya başlamış dünya iki başlı siyaset alanından çok merkezli bir yöne doğru kaymaya başlamıştır. Bu yeni dönemde ülkeler birbiri ile olan ilişkilerini daha dikkatli bir düzlemde yürütme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ekonomilerin büyümesi çok uluslu şirketlerin artması ve bu şirketlerin kendi ülkelerinin dışında da büyük yatırımlar yapması ülkeleri ekonomik anlamda birbirine bağımlı hale getirmiştir. Bu şekliyle yenedünya düzeninde hiçbir karar, hiçbir ülkenin tekelinde değildir. Uluslararası kamuoyu diye ifade edilen bir alan vardır ki bir devlet atacağı adıma önce bu kamuoyunu ikna etmelidir. İşte burada yumuşak güç devletler başka bir önem arz etmektedir. Bu alanda 90'lı yılların sonundan itibaren ekonomik sıkıntılardan kurtulmaya çalışan Türkiye özellikle 2000'li yılların başında yeni konjonktürü de kullanarak yumuşak güç alanında büyük çalışmalar başlatmıştır.

Türkiye bu noktada yaptığı çalışmalarda ülkenin yumuşak güç potansiyelini tartışmaya çeşitli akademik çalışmalarda kendini göstermiştir. “Monocle dergisinin yayınladığı bir çalışmada Türkiye, 2011 yılında dünyada yumuşak güce sahip olan ülkeler arasında 23., 2012 yılında ise 20., 2014 yılında 26. ve 2015 yılında ise 25. sıraya almıştır”. (HAVA, 2016, s. 33)

Türkiye son dönemde merkezden başlayarak gerek söylemlerinde gerekse eylemlerinde yumuşak güç kavramını kullanmaya başlamıştır. Ak Parti döneminde Sayın Erdoğan'ın sıklıkla ifade ettiği kazan-kazan politikası dış politikanın en önemli prensiplerinden biri haline gelmiştir. Özellikle Davutoğlu döneminde Türkiye'nin komşuları ile küstürüldüğü ifade edilerek komşularla sıfır sorun politikası benimsenmiş ve gerek sınır komşularımız gerekse gönül coğrafyası diye adlandırılan ülkelerle güçlü

ilişkiler kurulmaya çalışmıştır. “Davutoğlu, Harvard Üniversitesi’nde verdiği konferansta önceki hükümetleri Türkiye’nin etrafının düşmanlarla çevrili olduğu anlayışı ile hareket ederek Türkiye’yi komşularına yabancılaştırmakla suçlayıp kendilerinin ise Türkiye’nin İslam ve Osmanlı geçmişi ile barıştırarak komşularıyla sıfır sorun yaklaşımı ile yoğun ilişkiler geliştirme anlayışı ile hareket ettiklerini ileri sürmüştür” (EKŞİ, 2014, s. 157)

Bu açıdan bakıldığında Türkiye sahip olduğu yumuşak güç kaynaklarını yeniden harekete geçirmeye çalışan bir izlenim vermektedir. Tabii Davutoğlu’nun bu konuşmayı yaptığı zamandan bugüne yani 2019’a çok şey değişmiştir. Türkiye güneyinde yaşanan büyük sıkıntılarla uğraşırken elbette küresel güçlerin hedefi haline gelmiştir. Yumuşak Güç çok kolay ölçülebilen bir durum değildir. 1 Mart tezkeresinin mecliste reddiyle başlayan Arap dünyasında ki Türkiye sevgisi Davos zirvesinde Erdoğan’ın çıkışı bu sevgiyi doruk noktalara ulaştırmıştır. Mısır’daki darbeye başlayan geri dönüş Libya’daki Türkiye’ye yakın olmayan kişilerin iş başına gelmesi, Arabistan’ın Prens Selman’la başlayan atılımı ve Suriye’de bitmek bilmeyen kriz bugün geldiğimiz noktada Arap kamuoylarında Türkiye algısının eski ihtişamını kaybetmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Tüm bu gelişmelere rağmen Türkiye, yumuşak güç bağlamında gerek sabit kaynaklara gerekse potansiyel kaynaklara sahip önemli bir bölgesel ülkedir.

3.2. Türkiye’nin Mevcut Yumuşak Güç Kaynakları

3.2.1. Sabit Kaynaklar

Türkiye’nin yumuşak gücünün kaynakları her ülkede olduğu gibi kültür, tarih ve coğrafyasından gelmektedir. Bu üç unsurun birlikte değerlendirilmesi gerekir. Ülkenin tarihi, kültürü ve coğrafyası aynı zamanda o ülkenin potansiyel yumuşak güç kaynaklarının oluşumuna da katkı sağlar. Türkiye bu açıdan bakıldığında çok farklı kollara uzanan derin bir tarihe ve kültüre sahiptir. Özellikle buna coğrafyayı da dahil ettiğimizde geniş topreaklara uzanabilen bir yumuşak güç haritası önümüze çıkar. Ancak bu sabit kaynaklar elbette potansiyel kaynaklarla birleşince bir yumuşak güç unsuru olarak kullanılabilir. (HAVA, 2016, s. 34)

Birbiri ile ilişki içerisinde olan bu üç sabit kaynağı Türkiye açısından incelediğimizde, Türkiye'nin coğrafi konumu, zor bir noktada olsa da güçlü bir Türkiye için bu her alanda olduğu gibi yumuşak güç potansiyeli olarak da avantaja çevrilecek bir kaynak olarak görülebilir.

İbn-i Haldun'un ifade ettiği gibi coğrafya bir kaderdir, onu bizim seçme şansımız yoktur. Ancak oluşan durumu avantaja çevirme şansımız vardır, gücümüz vardır. Türkiye klişe haline gelmiş bir ifade ile doğu ile batı arasında bir köprü ülkedir. Her yönüyle bir geçiş noktasıdır. Batı için doğunun problemlerine tampon olan, onu göğüsleyen, içinde eriten bir ülke iken doğu için batı İslam dışı kültürünün büyük ölçüde harmanlandığı yumuşatıldığı bir ara ülkedir. Bu kavşak olma görevi sadece kültür de değil birçok alanda kendini göstermektedir. Türkiye enerji için bir geçiş ülkesidir. Türkiye'nin kabaca dünya enerji rezervlerinin çok büyük bir kısmına sahipken bu enerjiyi tüketen ekonomik refaha sahip ülkeler ise Türkiye'nin batısındadır. Bu manada Türkiye doğunun petrol ve doğal gazını en güvenilir bir şekilde batıya ulaşacağı en güvenli ve en ekonomik topraklardır. Bu elbette bir yumuşak güç kaynağı gibi gözükme de yumuşak güç kaynağına dönüşebilecek bir alandır.

Tarih ve Kültür birbiri ile iç içe olan iki kaynaktır. Türkiye bu alanda çok geniş bir coğrafyaya hitap eden bir ülkedir. Türkiye Anadolu'ya orta Asya'dan göç etmiş geçmişte bu bölgede devletler kurmuş bir millettir. Dolayısı ile bu bölge ile Türklük üzerinden tarihsel ve kültürel bir bağa sahiptir. Bir dönem büyük bir Sovyetler Birliği yönetimin de olan bu ülkeler şuan bağımsızlıklarını kazanmış her ne kadar Rusya'nın kontrollü yönetiminde olsalar da Türkiye olan ilişkiler eskiye nazaran çok daha iyidir. Bu ülkelerden biri olan Azerbaycan ve Türkiye her platformda en yetkili isimler tarafından 'tek millet iki devlet' tanımlaması yapılmakta ve kardeşlik vurgusu ön plana çıkarılmaktadır.

Türkiye tarihinin ve kültürünün en önemli esaslarından birisi de Türklerin Müslüman olması hatta bunun da ötesinde Selçuklu - Büyük Selçuklu ve Osmanlı Devleti dönemlerinde İslâm'ın bayraktarlığını ve büyük zaman diliminde de hamiliğini yapmış

olmalarıdır. İslâm Dünyası için çok önemli bir makam olan Halifelik makamı, Yavuz Sultan Selim döneminden 1924 yılına kadar İstanbul'da kalmıştır. Cumhuriyet döneminden sonra ortaya çıkan zorunlu durumlardan dolayı irtibat kesilen bu coğrafyalar, özellikle Davutoğlu'nun Dışişleri Başkanlığı döneminde gönül coğrafyası diye tanımlanmış ve özellikle ileriki başlıklarda değineceğim TİKA, Yunus Emre Enstitüsü ve YTB gibi kurumlarla Balkanlardan Afrika'ya geniş coğrafyada yumuşak güç politikası izlenmektedir.

Davutoğlu;

"Tarihi birikim açısından bakıldığında, Türkiye gerek bölge-içi gerekse bölge-dışı ülkelerden çok farklı ve kendisine has özelliklere sahiptir. Bu da Türkiye'nin uluslararası yapının hâkim sistemik unsurları ile tarih boyu sürdürdüğü ilişkilerin farklılığından kaynaklanmaktadır. Türkiye ne bu sistemik unsurları ortaya çıkaran tarihi sürecin parçasıdır, ne de bu sürecin sömürgeleştirdiği ülkeler grubuna dâhildir. Türkiye konjonktürel gerekçelerle ortaya çıkmış herhangi bir ulus-devlet de değildir. Aksine, uluslararası sistemi oluşturan hâkim medeniyet ile asırlar süren çok yoğun bir hesaplaşma sürecinin oluşturduğu bir tarihi mirasın eseridir" (DAVUTOĞLU, 2012, s. 65-66)

Türkiye'nin yumuşak gücününün sabit kaynaklarının ülke yumuşak gücüne katkılarına bakacak olursak; Coğrafya yani Türkiye'nin jeopolitik konumu birçok açıdan ülkeye yumuşak güç kaynağı oluşturmaktadır. Bunun en önemli katkısı hiç şüphesiz turist sayısında ki artıştır. Dünyanın en çok turist çeken şehirleri arasında İstanbul'un da bulunması sabit kaynak olan coğrafyanın katkısındanadır. Tarihsel açıdan baktığımızda yine Türkiye'nin birçok bölgesinde birçok devlete başkentlik yapmış şehirler vardır. Elbette bu şehirler dönemlerinin kültürünü ve inancını yansıtan tarihi eserleri içinde barındırmaktadır. Bunlardan 13 tanesi UNESCO tarafında Dünya Mirası listesine alınarak koruma altına alınan eserlerdir. (HAVA, 2016, s. 37)

Türkiye sabit kaynaklarını aktif hale getirmek, yeniden canlandırmak için Özal'lı yıllarda Türki Cumhuriyetlerine ve 2000'li yıllarda Ak Parti döneminde özellikle Erdoğan liderliğinde Davutoğlu vizyonu ile Osmanlı mirası gönül coğrafyasına dönük yumuşak güç politikaları izlendiğini gördük. Özellikle Ak Parti döneminde kültürel miras olarak görülen binaların restorasyonuna çok önem verilmiştir.

“ İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez TBMM’de yaptığı bir konuşmasında Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesi hakkında yaptığı konuşmada 5 bin 250 eserin restore edildiğini söyledi.” (HÜRRİYET GAZETESİ, 2019)

3.2.2. Potansiyel Kaynaklar

Türkiye, yumuşak gücün potansiyel kaynaklarını oluşturan, Dış Politika, İç Politika ve değerler, Askeri Güç, Ekonomik Kapasite ve Kurumlar alanlarında büyük değişimler gelişmeler yaşamış bir ülkedir. Bu bölümde bu gelişmeleri ve değişimleri incelemek Türkiye'nin yumuşak güç potansiyelini ve bu kaynakların tespitine kısaca göz atalım.

3.2.2.1. Dış Politika

Yumuşak gücün ortaya çıkmasında ve devamlılığının sağlanmasında bir ülkeye yardımcı olacak en önemli kaynak o ülkenin dış politikasıdır. Yumuşak güç, kendinin dışında olanı etki altına alma sanatıdır. Bu bağlamda amacı ve çalışma alanı dış dünyadır. Bu alanda yapılan çalışmalar tutum ve davranışlar belirleyici rol oynamaktadırlar. Bu anlamda Dünya Siyasetine gerek küresel gerekse bölgesel anlamda olumlu katkı sağlayan agresif olmayan ülkeler, bu politikalar direk başka bir ülkenin vatandaşını ilgilendirmese bile dünya barışına sağladığı katkıdan dolayı sempati duyulan ve sevilen bir ülke olabilir. Örneğin Dünya barışı için büyük risk taşıyan nükleer silahlanmaya kaştı yürütülen çalışmalarda arabulucu olmak Dünyanın başka bir bölgesinde takdirle karşılanabilir. Ülkelerin insani yardımlarından tutun tüm bu çalışmalar aslında yürütülen aktif ve barışçıl bir dış politika ile ancak diğer insanlara aktarı-

labilir. Bu bağlamda dış politika bir ülkenin tüm siyasetinin dışa aksettirilen yüzü diyebiliriz.

Türk Dış Politikasının her dönemde dış politika yönünü belirleyen iç ve dış faktörler olmuştur. Bu faktörleri Palabıyık'dan aldığım bir tablo ile kısaca ortaya koymak istiyorum

Türk Dış Politikasında Aktörler ve Yönelimler (PALABIYIK, 2014, s. 68)

Dönem	Uluslararası Sistem	Türk Ekonomisi ve Siyaseti	Temel Karar Alıcılar	Dış Politika Yönelimleri
1919 - 1939	İki Savaş Arası Dönem, Avrupa'nın bölünmüşlüğü(Müttefikler-Mihver Devletleri), Dünya Ekonomik Krizi	1919-1923; Milli Mücadele 1923-1938; Atatürk dönemi, reformlar, önce liberal, sonra devletçi ekonomi	Mustafa Kemal Atatürk (Lider)	1919-1923; Tam Bağımsızlık elde etmek, 1923-1939; Lozan'dan kalan sorunların(Musul, Hatay, Boğazlar) çözümü, Batıcı Dış Politika, Bölgesel güvenlik arayışları(Balkan Paketi, Sadabad Paketi)
1939 - 1945	İkinci Dünya Savaşı Dünyanın bölünmüşlüğü (Müttefikler-Mihver Devletleri)	Devletçi ekonomi, tarımsal üretimde düşüş, karaborsa, Varlık Vergisi, otoriter tek parti idaresi	İsmet İnönü (Lider)	Müttefikleri, Sovyetler Birliği'ni ve Almanya'yı gücendirmeden savaş dışı kalmak
1945 - 1960	Soğuk Savaş'ın birinci bölümü, nükleer rekabet, Avrupa'nın ve dünyanın bölünmesi(Batı Bloğu-Doğu Bloğu)	Savaş sonrası ekonomik gelişme, plansız kalkınma ve ekonomik kriz, çok partili rejime geçiş, Demokrat Parti İktidarı(1950-1960)	Menderes ve Zorlu (Lider ve Dışişleri Bakanlığı)	Batı Bloğu'na dâhil olma ve NATO'ya üyelik(1952), ABD'nin Ortadoğu politikalarını desteklemek(Bağdat Paketi) Kıbrıs sorunun ortaya çıkışı (1955 ve sonrası)

<p>1960 - 1980</p>	<p>Yumuşama dönemi, ABD'nin göreceli olarak zayıflaması, SSCB'nin çevre ülkelerde etkinliğini arttırması</p>	<p>Planlı ekonomi, 70'lerin başına kadar gelişme, sonra ekonomik krizler, 24 Ocak Kararları, koalisyon hükümetleri, askeri müdahaleler</p>	<p>Dış politikanın tartışılır bir alana dönüşmesi, medya, siyasi partiler ve kamuoyunun etkinliği</p>	<p>ABD ile ilişkilerin soğuması, dış politikanın çeşitlendirilmesi(Ortadoğu, SSCB ve AET ile ilişkilerin güçlendirilmesi) Kıbrıs sorununun temel bir dış politika sorununa dönüşmesi</p>
<p>1980 - 1990</p>	<p>İkinci Soğuk Savaş Dönemi, ABD'nin gücünü yeniden arttırması, SSCB'nin zayıflaması</p>	<p>Özal'ın ekonomik reformları serbest piyasa ekonomisine geçiş, 12 Eylül darbesi ve Türk-İslam sentezi</p>	<p>Özal ve İş çevreleri</p>	<p>ABD ile ilişkilerin yeniden güçlenmesi, Sovyetler Birliği ile ilişkilerin soğuması, Ortadoğu'da krizler(İran-İrak Savaşı)</p>
<p>1990 - 2001</p>	<p>Soğuk Savaş sonrası dönem, "Tarihin Sonu ve Medeniyetler Çatışması tartışmaları"</p>	<p>Ekonomik krizler, siyasi istikrarsızlık, siyasal İslam'ın Yükselişi ve ordunun Müdahalesi(28 Şubat süreci)</p>	<p>Türk Silahlı Kuvvetlerinin artan etkisi</p>	<p>ABD ile güçlü ilişkiler, yeni işbirliği ve çatışma alanları(Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya), AB'ye yönelme, Ortadoğu'da krizler (Körfez Savaşı, PKK ve Kuzey Irak sorunu)</p>
<p>2001</p>	<p>11 Eylül saldırıları, Terörizme karşı savaş</p>	<p>Ekonomik Toparlanma, AK Parti'nin tek</p>	<p>R.T.Erdoğan ve</p>	<p>ABD ile önce dalgalı(1 Mart Tezkeresi) sonra gelişen ilişkiler, Türkiye'nin bölgesel</p>

Sonrası		parti iktidarı, demokratikleşme süreci	A.Davutoğlu etkisi	güç olma iddiası(model ülke, yumuşak güç, neo-Osmanlılık tartışmaları), Batı dışı dünya ile ilişkilerin geliştirilmesi
---------	--	--	-----------------------	---

Tablo 3.1 : Kaynak (Mustafa Serdar Palabıyık, "Uluslararası Sistemde Türkiye", (der. Şaban Kardeş; Ali Balcı), Uluslararası İlişkilere Giriş, Küre Yayınları, İstanbul 2014, s. 68

Türkiye'nin kuruluş döneminde dış politika, yapılan ağır anlaşmaların yükünü atlatmak ve küresel güçlerle karşı karşıya gelmeden toparlanmaya çalışmaktır. İç politika da birlik ve beraberliğin sağlanmasını sağlamakla uğraşan hükümet M.Kemal Atatürk'ün " yurtta sulh cihanda sulh" ifadesiyle adeta komşularla sıfır sorun politikası gütmüştür. İki kutuplu dünya siyasetinin Batı eksenine girmek için uğraşan ve mevcut durumu korumaya çalışan bir yapıya sahiptir. Mustafa Kemal Atatürk'ün bu dönemdeki dış politika prensipleri Enes Bayraklı tarafından şu şekilde sıralanmıştır; (SÖNMEZOĞLU, 2006, s. 4)

- Yönünü Batıya çevirmiş bir ülke
- (Yurtta Sulh Cihanda Sulh ilkesi ile) her alanda barış
- Statükonun Korunması, Revizyonizm ve İrrendentizmin Reddi
- Gerçekçilik (Ülkenin limitlerinin farkında olarak, Osmanlı maceracılığının reddi)
Ülkenin kapasitesini zorlamamak.
- (Uluslararası sorunların meşru şekilde çözülmesi: Boğazlar ve Musul örnekleri)
Tüm sorunların meşru bir zeminde çözümünü sağlamak.
- Yönünü Batıya çevirmiş bir dış politika anlayışı
- (Türkiye'nin seküler kimliğinin korunması sebebi ile) dini kaynaklardan uzak arındırılmış bir politika üretmek

Aslında Cumhuriyet tarihinin ilk dönemlerinde ortaya konan komşularla sıfır sorun

politikasının son dönem Ak Parti iktidarı döneminde özellikle Davutoğlu perspektifinde yeniden aktif hale geldiğini görmekteyiz. Ancak seküler bir anlayıştan uzak daha muhafazakâr bir politikayla adeta Osmanlı'nın bir dönem uygulamaya çalıştığı ümmetçi bir anlayışın benimsendiğini görmekteyiz.

Türk dış politikasının bugünlere damgasını vuran son dönem dış politikasının yumuşak güç örneklerini reel bir şekilde göreceğimiz bazı örneklerle değinelim. (HAVA, 2016, s. 68)

1. Türkiye Ortadoğu'da özellikle Arap dünyasında ilk olumlu imajını AB'nin Irak'ı daha kolay işgal edebilmesi için Türkiye'den bölgeye karadan müdahale isteğinin 1 Mart 2003 tarihinde TBMM'de oylanarak reddedilmesi olumlu bir olay olarak kayıtlara geçti.
2. Türk vatandaşları için yurtdışına çıkarken birçok ülkeye vize alma zorunluluğu vardı bu sorunun aşılması için Türk dış politikası aktif bir siyaset yürütmüştür. Bunun sonucunda (2002 yılında 24 ülke olan sayı 2013 itibariyle 74'e yükselmiştir)
3. Uluslararası kuruluşlarda söz sahibi olmak önemlidir. Müslüman bir ülke olarak Türkiye üyesi olduğu İKÖ ye Ekmeleddin İhsanoğlu'nun seçilmesi olumlu bir gelişmedir.
4. İsrail İslam dünyası için her zaman sorunlu bir ülke olarak görülmüştür. Özellikle Arapların İsrail'le girdiği savaşları kaybetmesi gerek ekonomik gerekse istihbarat açısından İsrail'in çok güçlü olduğu izleniminin olması ve adeta bir dokunulmazlığının olduğu izlenimi vardı. 2009 yılındaki Davos zirvesinde Erdoğan Şimon Peres'i açık bir şekilde eleştirmiş ve “one minute” söylemiyle İslam dünyası başta olmak üzere birçok ülke kamuoyunda hayranlık uyandırmıştı.
5. 2010 yılında Mavi Marmara olayından sonra büyük tepkilerin verilmesi ve İsrail'in özür dilemesi İslam kamuoyunda sempati ile karşılanmıştır.
6. Birçok meselede arabuluculuk rolünü üstlenmesi.
7. Türkiye uluslararası görevlerini yerine getiremediğinden şikâyet etmekte idi. Bunun en açık örneğini Erdoğan BM genel kurulunda ‘dünya 5 den

büyükdür' ifadesini kullanmıştır. Bu söz daimi 5 üyesi bulunan güvenlik konseyinin dünyadaki birçok meseleye kendi ülkelerinin dış politika hedefleri doğrultusunda karar vermeleri diğer ülkeleri de rahatsız etmektedir. (HAVA, 2016, s. 68)

Dünya siyasetinde gelişen yeni olaylar devletlerin dış politika ve diplomasi politikalarında geçmişe göre daha farklı bir politika izlenmelerine ve yeni stratejiler geliştirmelerine sebep olmuştur. Soğuk savaş dönemi başlayan, özellikle arka planda müttefik kazanmak için uygulanan ancak halka anlatılan yönü ile dünya üzerinde barışı sağlamak, zengin fakir ülkeler arasındaki uçurumu aza indirmek maksadıyla yapılan dış yardımlar, bu yeni dönem stratejinin en önemli aktörlerinden birisidir. Bu yeni sistemde ülkeler emperyalist tavırlardan sakınarak tehdit söylemlerinden uzak daha çok rıza ve isteğe bağlı devletlerarası ilişkiler kurmak istemektedirler. Türkiye bu bağlamda yeni dönemde birçok atılım yapmış ve özellikle gönül coğrafyası diye tabir edilen bölgelerde daha aktif çalışmalar yürütülmektedir. Burada Türkiye'nin bu politikalarını yürüten kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşlarından kısaca bahsetmenin konunun anlam bütünlüğü kazanması açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

3.3. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü

30 Ocak 2010 Tarihinde 27478 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuştur. Türkiye'nin her alanda tanıtımına en doğru katkının sağlanması amacı ile bu alanda çalışma yapan tüm kuruluşlarının imkânlarını doğru bir şekilde yönlendirilmesi KDK'ya devredilmiştir. (YILMAZ S. , Akıllı Güç, 2012, s. 423)

Uluslararası siyaset yeni bir düzen üzerine kurulmaktadır. Küresel aktörlerin her alanda amansızca mücadele ettiği bir dünya düzeni kurulmuştur. 2.Dünya savaşı ve sonrasında uluslararası siyasete yön veren soğuk savaşının siyaset kaynaklarıyla dış politika yürütmek mümkün değildir. Yeni düzene yeni ve çok yönlü politikalarla mücadele edildiğinde başarılı olunabilir. Bu amaçla dış politika unsurlarına sert güç unsurunun yanına yumuşak güç unsuru da eklenmiştir. Sadece sert güç kullanılarak veya hükümetler arası ilişkiler iyi bir şekilde yürütülerek yeterli etkinliği oluşturmak

mümkün olmayabilir. Dolayısı ile üretilen tüm politikalar yöneticilerle birlikte halklara da ulaşmalı ve etki altına almalıdır. Bu amaçla yapılan çalışmaları koordine etmek ve tüm kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının da çalışmalarını doğru yönlendirmek amacı ile Kamu Diplomasisi enstitüsü kurulmuştur. (KAMU DİPLOMASİSİ, 2019)

Türkiye yumuşak güç açısından çok büyük tarihi, kültürel ve jeopolitik bir kaynağa sahiptir. Türkiye sahip olduğu bu kaynakları, hem ülkenin dış politikasını daha güçlü yönlendirebilmek hem de dünya siyasetine olumlu katkı yapmak için bu unsurları devreye sokabilmelidir. Kamu Diplomasisi Enstitüsü bu alanda çalışmalar yaparak, evrensel değerler oluşturarak dünya barışına katkı sağlamayı hedeflemektedir. (KAMU DİPLOMASİSİ, 2019)

Şekil:3.1. Kamu Diplomasisi Uygulamaları. (YILMAZ S. , Akıllı Güç, 2012, s. 284)

Türkiye; devlet kurumlarından STK temsilcilerine, iş dünyası mensuplarından medya mensuplarına, sanatçılardan bilim adamlarına, insani yardım kuruluşlarından insan hakları çalışmalarına, akademisyenlere kadar çok geniş bir yelpazede yumuşak güç aktörüne sahiptir. Elindeki bu imkânlarla Türkiye dış politikasını ve yumuşak gücünü etkin bir şekilde kullanılabilmesi için tüm kurum ve kuruluşların etkin bir şekilde ve

koordineli olarak çalışması gerekmektedir. Bu amaçla Kamu Diplomasisi Başkanlığına büyük bir görev düşmektedir. İmkânlarımız ne kadar geniş olsa da yarıştığımız rakiplerimizinki kadar sonsuz ve sınırsız değildir. Elindeki imkânları daha verimli kullanmak zorunda olan bir Türkiye vardır.

Tablo 23- Akademiler Arası İşbirliği Çerçevesinde 2012 Yılında İmzalanan Anlaşmalar

Anlaşma	Tarih
Türkmenistan ile Akademiler Arası İşbirliği	29.02.2012
Lübya ile Akademiler Arası İşbirliği	14.03.2012
Fas ile Akademiler Arası İşbirliği	19.03.2012
Bulgaristan ile Akademiler Arası İşbirliği	20.03.2012
Macaristan ile Stajyer Değişim Protokolü	22.03.2012
Arnavutluk ile Akademiler Arası İşbirliği	05.04.2012
Katar ile Akademiler Arası İşbirliği	31.05.2012
Benin ile Akademiler Arası İşbirliği	09.07.2012
Gabon ile Akademiler Arası İşbirliği	18.07.2012
Azerbaycan ile Stajyer Değişim Protokolü	11.09.2012
Kosta Rika ile Akademiler Arası İşbirliği	30.10.2012
Moldova ile Akademiler Arası İşbirliği	01.11.2012
Gambiya ile Akademiler Arası İşbirliği	25.09.2012
Çin Halk Cumhuriyeti ile Akademiler Arası İşbirliği	20.11.2012
Rusya Federasyonu ile Akademiler Arası İşbirliği	03.12.2012
Portekiz ile Akademiler Arası İşbirliği	18.12.2012
Kongo ile Stajyer Değişim Protokolü	15.11.2012

Tablo 3.1. Akademiler arası işbirliği tablosu (MFA, 2019)

3.4. TİKA ve Kuruluşu

Türkiye 2. Dünya savaşından sonra dış yardım adı altında marshall yardımlarını alan bir ülkedir. Sonrasında ortaya çıkan yeni dünya siyaseti gelişen ve büyüyen Türkiye'nin dış yardımlar noktasında bir çalışma yapma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

“TİKA ya da ilk dönemki resmi adıyla EKETİB, 28 Mayıs 1999 tarihinde Başbakan Bülent Ecevit'in talebi ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in onayı ile Başbakanlığa bağlanmıştır. Kurum, 12 Mayıs 2001 tarihli ve 24400 sayılı resmi gazete'de yayınlanan 4668 sayılı kanunla, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı adı ve TİKA kısaltmasıyla yeniden yapılandırılmıştır. Diğer yandan, Türkiye'deki resmi kurumlar ve gayri-resmi kuruluşlar tarafından yapılacak tüm dış yardım envanterinin

tutulması ve kurumlar arası işbirliğinin sağlanması, görevleri bu kanunla TİKA'ya verilmiştir. Diğer yandan Kalkınma yardımlarının raporlanması görevi, 2005/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile TİKA'ya devredilmiştir.” (RESMÎ GAZETE, 2007)

İlk olarak Türki Cumhuriyetler ve Balkanlardan başlayan bu çalışmalar aşağıdaki tabloda da göreceğiniz gibi artık Osmanlı coğrafyasını da aşarak Dünya'nın bir çok bölgesinde temsilcilik açmıştır. Bu manada TİKA'nın Peru, Küba, Haiti, Panama, Meksika, Arjantin, Venezüella ve Karayipler gibi ülkelerde ofis açması son dönem ülkenin dış politika anlayışına uygun bir şekilde hareket ettiğinin daha doğrusu bu aktif politikanın önemli bir parçası olduğunu göstermektedir.

TİKA'nın bu bölgelerde yaptığı projeler öncelik bakımından son dönemde Kafkaslar ve Orta Asya'dan Afrika ve Orta Doğu'ya geçmiştir. 2005 yılında TİKA'nın toplam 562 projesinin 312'si Kafkaslar ve Orta Asya'da gerçekleştirilirken 2012 yılında yapılan projelerin 636 sı Afrika ve Orta Doğuda gerçekleşmiştir. (TİKA, 2019)

TİKA
Türkiye İşbirlik ve Kalkınma Ajansı

58 ülkede

60 Program Koordinasyon

Ofisi

Resim 3.1. TİKA Çalışma Ofislerinin Dağılımı (<http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/>)

(TİKA, 2019, s. FAALİYET)

Türkiye bölgesinde meydana gelen olaylara kayıtsız kalamazdı. Dünyadaki ve bölgedeki değişimlere eski dünyanın politikalarıyla yön veremezdi. Bu politikalar doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden dizayn etmektedir. Bu manada TİKA da kendini yenilemiş ve çalışma alanını genişletmiştir. “2002 yılında 12 olan Program Koordinasyon Ofisi sayısını 2011 yılında 25’e, 2012 yılında ise 33’e yük-

seltmiştir.” Bu bölgelerde yapılan çalışmalarda TİKA dost, kardeş ve akraba ülkelerde yaptığı çalışmalarda bu ülkelerde barışın tesis edilmesi ve Türkiye ile olan ilişkileri daha güçlü kılmaktı. Bu amaçla dünyanın dört bir yanında TİKA çalışma yürütmektedir. (TİKA, 2019)

Resim 3.2. TİKA Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler (TİKA, 2019)

Yeniden yapılandırılan TİKA sadece hibe yardımları yapan bir kurum olmaktan çıkıp proje üreten ve projelere destek veren bir kurum haline gelmiştir. Bu manada okulların ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu eğitim teknik donanımını ve alt yapısını sağlamaktadır. Kültürel alanda varsa o bölgedeki Türk-İslam kültürüne ait varlıkların restorasyonu, çeşitli sergi, bilgi şöleni, konferans ve kitap basımı gibi faaliyetler yürütmektedir. TİKA 1992-2002 arasında 2 bin proje 2002-2012 yılları arasında 11 bin proje yapmıştır. Tüm bu çalışmalarla TİKA dost, kardeş ve akraba ülkelerle tarihi-kültürel bağlarını güçlendirmek amacı ile bu çalışmaları yapmaktadır. TİKA bu yönleriyle Ak Parti Dış politikasında çok değerli bir yumuşak güç enstrümanı olmuştur. (EKŞİ, 2014, s. 227)

3.5. Yunus Emre Enstitüsü

“Yunus Emre Vakfı; Türkiye’yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye’nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini arttırıp dostluğunu geliştirmek amacıyla 05.05.2007 tarihli ve 5653 sayılı kanunla kurulmuş bir kamu vakfıdır.” (Y.E.E, 2019)

YEE, bu vakfa bağlı bir şekilde Türkiye’nin yurt dışında tanıtımını yapmak ve Türk dilinin öğretilmesi amacı ile kültür sanat çalışmaları yaparak, Türkiye’nin yumuşak gücü unsuru olarak dış politikada yerini almaktadır. Bu amaçla ilk Enstitüyü 2009 yılında açan ve hızla sayılarını arttıran YEE, bu enstitülerde Türkçe öğretme çalışmalarının yanında birçok eğitim kurumu ile de ortak faaliyetler yürütmektedir. Adını aldığı 13. ve 14. Yy yaşamış Türk İslam tasavvuf ehlerinden olan Yunus Emre gibi sevginin ve barışın örnek bir kurumu olma yolunda ilerlemektedir. (Y.E.E, 2019)

Dünya üzerinde farklı devletlerin aynı amaçla kurulmuş birçok kültür enstitüsü vardır. Bunların en eskisi 1883 yılında kurulmuş olan Fransız kültür merkezi Allian Françoise’dur. 130 ülkede 800 merkezle 61 milyon avro bütçeyle faaliyette bulunmaktadır. Bu merkezlerin yoğunlukla Afrika ülkelerinde olduğunu görmekteyiz. Bu kültür merkezlerinin ikincisi 1934 yılında İngiliz kültür ve dilini dünyaya tanıtmak amacıyla kurulan British Council olarak karşımıza çıkıyor. 110 ülkede 195 merkezle ve 707 milyon poundluk dev bütçe ile küresel bir kuruluş olarak devam eden büyük bir merkezdir. Bunların yanında 1951 yılında kurulan Almanya’nın Goethe Enstitüsü 92 ülkede 150 merkez 356 milyon avroluk bütçe ile faaliyette bulunmaktadır.1991 yılında kurulan İspanya’nın Cervantes Enstitüsü, Çin’in 2004 yılında Konfüçyüs Enstitüsü ve 2008 yılında Rusya’nın kurduğu kültür enstitüleri bu alanda çalışmaktadır.

Karşılaştırmalı Kültür Enstitüleri (EKŞİ, 2014, s. 201)

	British Council	Goethe Institut	Cervantes	Konfüçyüs	Rus Enst.	Fransız Enst.	Yunus Emre
Kuruluş Yılı	1934	1951	1991	2004	2008	1883	2009
Statüsü	Kamu kurumu	Yarı Kamu kurumu	Kamu kurumu	Kamu kurumu	Kamu kurumu	Kamu kurumu	Kamu Vakfı
Bütçe	864 milyon Avro	356 milyon Avro	103 milyon Avro		82 milyon dolar	61 milyon avro	4 milyon Avro
Ülke Sayısı	110	92	42	93	76	93	26
Merkez Sayısı	195	150	74	327	87	98	33
Personel	7500	3000	878		1200	1300	400

Scanned by CamScanner

Resim 3.4. Karşılaştırmalı Kültür Enstitüleri

Bu kültür merkezleri elbette ait oldukları ülkenin dilini ve kültürünü buldukları ülkenin vatandaşlarına tanıtmayı ve öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu tür çalışmaların ülkenin genel dış politikasına nasıl bir katkı sağladığını net bir şekilde ölçmek mümkün olmasa da 1800'lerin sonunda 1900'lerin başlarında kurulmuş kültür merkezlerinin sahip olduğu ülkelere baktığımızda İngiltere, Fransa ve Almanya gibi ülkelerin günümüz Dünya siyasetinde ne kadar etkin olduğunu görebiliyoruz. Bu ülkelerin bu etkin politikalarının tek sebebinin açtıkları bu kültür merkezleri olduğunu söylemek yanlış olur. Ancak güçlü ekonomik ve askeri güçle etki altına adlıkları ülkeleri bu tarz kültür çalışmalarıyla kalıcı bir bağımlılık yaratabilme imkânı doğmaktadır. Bu

gün Frankofon diye adlandırılan eski Fransa sömürgesi Fransızca konuşan bu ülkeler yılın belli bir günü bir araya gelerek Fransa'ya olan bağlılıklarını kutlamaktadırlar.

Dünya Üzerinde Konuşulan İlk 10 Dil (TECH, 2019)

Sıralama	Dil	1. Dil	2. Dil	Toplam
1	Çinçe (Mandarin)	897 Milyon	193 Milyon	1.09 Milyar
2	İngilizce	371 Milyon	611 Milyon	983 Milyon
3	Hindustani	329 Milyon	215 Milyon	544 Milyon
4	İspanyolca	436 Milyon	91 Milyon	527 Milyon
5	Arapça	290 Milyon	132 Milyon	422 Milyon
6	Malayca	77 Milyon	204 Milyon	281 Milyon
7	Rusça	153 Milyon	113 Milyon	267 Milyon
8	Bengalce	242 Milyon	19 Milyon	261 Milyon
9	Portekizce	218 Milyon	11 Milyon	229 Milyon
10	Fransızca	76 Milyon	153 Milyon	229 Milyon

Resim 3.5. Dünya Üzerinde Konuşulan İlk 10 Dil

Tablodan da görüldüğü gibi kendi ülke vatandaşlarını çıkardığımızda dünya üzerinde en çok konuşulan dil elbette İngilizcedir. Ayrıca İngilizce ticaretin dili olarak dünyada kullanılan en önemli dildir. İki farklı ülke vatandaşının karşılaştığında bir birlerine sorduğu ilk soru “do you speak english? İngilizce konuşuyor musunuz? “dur. Bu merkezlerin bu noktaya gelmesinde çok büyük bir katkısı olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye elbette bu işe rakiplerine göre belki 100 yılı aşkın bir süre sonra başlamış olsa da bu açığı kapatmak için büyük mücadele vermektedir. Yunus Emre Enstitülerinin Romanya-Bükreş'te bulunan merkezini 2015 yılında ziyaret ettiğimde zamanın merkez müdürü Tuna BALKAN ile konuşma fırsatı bulmuştum genel itibari ile taleplerin nasıl olduğunu sorduğumda “Türkçe öğrenmek isteyenlerin büyük çoğunluğu orada yaşayan ve Romanya'lı biriyle evlenmiş kişilerin eşlerinden ve çocuklarından oluştuğunu “ elbette bu küresel bir güç olmayan bir ülke için dilinin diğer bir ülke vatandaşı tarafından öğrenilmek istenmesini beklemek yanlış olur. Mevcut durumunu koruması bile büyük bir kazanç olarak görülebilir. Gerek Balkanlarda gerekse Avrupa'da Türk kökenli vatandaşların kültürlerini unutmasını engellemek, onların yabancı eşlerinden doğan çocuklarının dillerinden ve kültürlerinden habersiz büyü-

mesinin önüne geçmek ve Afrika gibi 3. Dünya ülkelerinde gelişmişlik olarak Türkiye'nin gerisinde olan bu ülkelerde Türkiye'ye olan sevgiyi ve sempatiyi artırması henüz genç bir kurum için büyük bir başarı olarak görülebilir.

Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü her yıl yaz okulu düzenlemektedir. (YUNUS EMRE YAZ OKULU, 2019)

Resim 3.6. Yunus Emre Enstitüsü Yaz Okulu Programı

3.6. Kızılay

Yumuşak güç unsurlarının devlet kontrolünden bağımsız bir şekilde yapılan çalışmaları devlet eli ile yapılan çalışmalara göre daha cazibedardır. Bu amaçla Türkiye'nin önemli insani yardım kuruluşu Kızılaydır. Kızılay 1868 yılında Osmanlı yaralı askerlerine yardım için kurulmuştur. Kızılay din, dil renk ve millet ayrımı yapmaksızın insanlara yardım etmeyi kendine bir görev olarak addetmiştir. Kızılay gerek yurt

içinde gerek yurt dışında ortaya çıkan doğal afetlerde yardım faaliyetleri yürütmektedir. (KIZILAY, 2019)

“Küresel İnsani Yardım 2018 Raporu'na göre, Türkiye 2017 yılında en çok insani yardım yapan ülke oldu. İngiltere merkezli Kalkınma İnisiyatifleri Örgütü'nün raporuna göre Türkiye geçen yıl yaptığı 8,07 milyar dolar yardım ile dünyada en çok insani yardım yapan ülke konumuna yükseldi. Sıralamada Türkiye'yi 6,68 milyar dolar ile ABD, 2,99 dolar ile Almanya ve 2,52 milyar dolar ile İngiltere izlerken, Avrupa Birliği kurumları 2,24 milyar dolar ile dördüncü sırada yer aldı. Türkiye insani yardımların milli gelire oranı temelinde yapılan sıralamada da yüzde 0,85 ile birinci sırada gelirken, en yakın takipçileri Norveç ve Lüksemburg için bu oran sadece yüzde 0,17'de kaldı. ABD ise bu sıralamada yüzde 0,04 ile 19'uncu konumda yer aldı.” (KIZILAY, 2019)

2002 Yılında Türkiye'nin dış yardımları 144 Milyon Dolar civarında iken 2017 yılına geldiğimizde Türkiye bu yardımları neredeyse 60 kat artırmış ve 2017 8,5 milyar doları aşkın dış yardım yapmıştır. Engin Akçay'ın kitabında da bahsettiği gibi devletlerin bir birlerine olan yardımları hiçbir zaman sadece bir yardımdan ibaret değildir. Bu yardımlar insani yardımlar dahi olsa belki yardım götüren ülkenin bu yardımlar sayesinde yardım yapılan ülkeyi etkilemek veya bu yardımlar sayesinde gelecekte farklı bir ilişkiye yol açmasını sağlamak gibi bir amacı olmasa da bu tür dış yardımlar gerek kamuoyunda gerekse yönetimler arasında olumlu ilişkilere yardımcı olma ihtimali çok yüksektir.

3.7. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH)

İHH 1992 yılında kurulmuş insanlara yardım etmeyi amaç edinen bir insani yardım vakfıdır. Vakıf, Türkiye'de bu alanda çalışma yapan en büyük sivil organizasyonlarından birisidir. Kısa sürede dünyanın her tarafında 135 ülkeye yardımlarını yaymayı başarmıştır. İHH bu yönüyle Türkiye için büyük bir yumuşak güç enstrümanıdır. İHH sadece sosyal yardımlar yapan bir vakıftan öte, dünyada mağdur

olan tüm halkların sözcüsü halini almıştır. Özellikle islam coğrafyasında etkin bir sivil toplum kuruluşudur. İHH Afrika ya yardım yapan ilk Türk STK'dır. (İ.H.H. , 2019)

İHH bir çok ilke imza atan STK'dır, bunları şu şekilde sıralayabiliriz. İHH savaş sırasında ablukayı kırarak Bosna'ya ilk yardımı ulaştıran, merkezi Türkiye'de bulunup 5 kıtada 135 ülkeye yardım götürün, gazzeye ilk yardımı götürebilen, çeçenistan ve kosova halkına ilk yardımı götürün, yetimler ile ilgili özel çalışmalar yapan, katarakt amaliyatları gibi sağlık yardımları çalışmaları yapan, insani diplomasi faaliyetleri çerçevesinde esir değişimlerine aracılık etmek, suriye'de savaş sonrası ortaya çıkan durumda mültecilere en fazla yardımı götürün kuruluşur. (İ.H.H. , 2019)

İHH'nın yumuşak güç bağlamında Türkiye'nin son 15 yıllık Ak Parti Hükümetleri dış politikasına uygun bir vizyon çizen kuruluş olduğunu söyleyebiliriz. Ak Parti gibi genel itibari ile gönül coğrafyası olarak tabir edilen bölgelere daha fazla insani yardım götürün İHH bu bölgelerdeki yerel STK'lar ile güçlü bir ilişkiye sahiptir.

Özellikle son dönem Suriye'de yaşanan sıkıntılarda alıkonulan dünyanın farklı ülke vatandaşları gazeteciler İHH'nın girişimleri ile serbest bırakılmıştır.

“Suriye’de muhalifler tarafından esir tutulan Ukrayna vatandaşı 2 kişi, İHH’nın girişimleri sonrasında serbest bırakıldı.İHH İnsani Yardım Vakfı, daha önce de 48 İran vatandaşına karşılık, Suriye yönetiminin 2 bin 130 sivil tutuklu Suriyelinin; Fua ve Zebedani de karşılıklı olarak 464 yaralı takasının gerçekleşmesinde, Türkiyeli gazeteci Adem Özköse ve Hamit Çoşkun’un da serbest bırakılmasında aktif olarak rol almıştı.Ayrıca İHH son dönemde Halep’ten tahliye edilenleri karşılayarak yardım ulaştırmış ve aynı zamanda gözlemci olarak önemli çalışmalar yürütmüştü”. (İ.H.H. , 2019)

İHH'nın yardımlarında dikkatimi çeken çok önemli bir vurgu daha var. Gerek yapılan aynı yardımlarda veya imar edilen su kuyusu, hastane, ibadethane veya okul gibi yapılan binalarda gerek yardımı ulaştıran gönüllüler veya profesyonel çalışanlar tarafından mutlaka kuvvetli bir Türkiye vurgusu vardır. Tüm çalışmalarda Türk Bayrağı kullanılır. Bu elbette Türkiye'nin yumuşak gücüne büyük bir katkı sağlamaktadır.

4.BÖLÜM

4.1.TÜRKİYE’NİN BİR YUMUŞAK GÜÇ ENSTRÜMANI OLARAK, YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

“Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 06.04.2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuştur. Başbakan ve Başkanlık ile ilgili yetkilerini bir bakan aracılığı ile kullanabilmektedir.” (SAYIŞTAY, 2019)

Yurt Dışında 6 milyonu aşkın Türk nüfusu vardır. Bu oranın büyük bir çoğunluğu Avrupa kıtasında yaşamaktadır. Özellikle Almanya ile yapılan işgücü anlaşması sonrası birçok Türk vatandaşı Almanya’ya çalışmaya gitmiş ve daha sonra Avrupa’nın birçok ülkesine yayılmıştır. YTB öncelikle yurtdışında yaşayan bu vatandaşlarımızın kendi bireysel insani ve siyasi haklarını korumak onlara yol gösterici olmak orada kültürlerini ve inançlarını unutarak asimile olmasını engellemek amacı ile çalışmalar yapmaktadır. Tabi burada YTB’nin üstlendiği en önemli noktalardan birisi diaspora diye adlandırabileceğimiz bir çalışma noktasında yurtdışında yaşayan vatandaşların Türkiye siyasetine buldukları ülke kamuoyunu etkilemek suretiyle harekete geçirmek ve bu noktada sivil toplum kuruluşları aracılığı ile teşkilatlanmalarını sağlamak. (EKŞİ, 2014, s. 213)

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın “nerede bir vatandaşımız, soydaşımız, akrabamız varsa; biz oradayız” sloganına atfen Ulutaş; ‘Soydaş’ kelimesi ile Türk kökenli ülkelerle gruplara ; ‘Akraba’ kelimesi ile herhangi bir soy bağı bulunmayıp geçmişten günümüze tarihi, kültürel ve inanç bağı bulunan ülke ve toplulukları kapsayan çalışmalara imza attığını ifade etmektedir. Kurum sadece kendi yapacağı işleri değil ayı zamanda bu amaç uğrunda çalışma yapan tüm kamu kurum ve kuruluşlarını koordine eden bir vizyona sahiptir. Bu amacın başarıya ulaşması için

gerekli stratejileri belirleyen kurum hedefleri de net bir şekilde ortaya koymaktadır. (Y.T.B, 2019)

Yurtdışında bulunan özellikle Avrupa'ya çalışmak için giden Türkler kaba bir tabirle 'Gurbetçiler' olarak adlandırılırlar. Bu ülkelere oradaki iş gücünü omuzlamak üzere giden Türk vatandaşları zamanla orada yerleşmişler ve günümüzde 3. Kuşağın yaşadığına şahit olmaktayız. Bu nüfus aynı zamanda bir ekonomik güç olmakla birlikte aslında siyasi bir güç olarak da değerlendirilebilir. Bu noktada Dışişleri Bakanlığının ve Diyanet İşleri Başkanlığının önemli çalışmaları vardır. Bu vatandaşlar birçok sivil toplum kuruluşu kurarak örgütlenmişlerdir. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 2)

Dünyanın diğer bölgelerinde yaşayan 6 milyona yakın Türk vatandaşı ve 200 milyondan fazla nüfusa sahip Türk soydaşlar bu manada Türkiye için büyük bir diaspora kaynağıdır. Tabii bu kaynağı yönetecek ve yönlendirecek güçlü kurumlara ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar başkanlığının kurulmasıyla büyük ölçüde giderilmiştir. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, 2017, s. 2)

YTB'nin çalışma alanlarını 3 başlık altında inceleyebiliriz. 1-Yurtdışı Vatandaşlar, 2- Kardeş Topluluklar, 3- Uluslararası Öğrenciler.

4.1.1.Yurtdışı Vatandaşlar

Yurtdışı vatandaşlar dediğimizde elbette ilk aklımıza gelen 'gurbetçiler' adı altında büyük bir çoğunluğu Almanya'da ve Avrupa kıtasında yaşayan, Türkiye'den bir vesile ile oraya göç eden vatandaşlarımız düşünülse de YTB için yurtdışı vatandaşları Dünya üzerinde yaşayan 6 milyonu bulan Türk vatandaşlarıdır.

Almanya ile 1961 yılında, Hollanda, Belçika ve Avusturya ile 1964 senesinde, Fransa ile 1965 ve Avustralya ile 1967 yıllarında imzalan bu iş gücü anlaşmaları ile birçok Türk vatandaşı bu ülkelere giderek çalışmaya başlamışlardır. O günden bugüne işçi olarak giden Türkler bu ülkelerin kalkınmalarına büyük katkı sağlamakla birlikte sayıları artarken nitelikleri de değişmeye başlamıştır. Bugün 4.nesline ulaşan Türkler, sadece işçi değil artık siyasetçi, patron, memur ve aynı zamanda o ülkenin vatandaşlığını da almış önemli bireylerdir. (Y.T.B, 2019)

YTB, Türk asıllı vatandaşlara birçok alanda rehberlik yapmaktadır. Bunların başında vatandaşlık rehberliği ki gerek bir şekilde Türk vatandaşlığı hakkını kaybetmiş veya çıkmış kişilerin yeniden vatandaşlığa kazandırılması veya yaşadıkları ülkede daha etkin ve katılımcı bir birey olmak için o ülkenin vatandaşlığına nasıl geçileceği yani çifte vatandaşlık rehberliği yapmaktadır. Bir diğer hizmet bu vatandaşların asimile olmasını engellemek amacı ile ilk önce dillerini unutmamaları gerektiği bilinen bir noktadır. Bu amaçla YTB, Anadolu Hafta Sonu Okulları ve Çift Dilli Okul Öncesi eğitim kursları gibi faaliyetlerle hem anadili Türkçeyi güzel öğrenmeleri hem de yaşadıkları ülkenin dilini daha iyi konuşabilmeleri için bir takım kurs faaliyetleri düzenlemektedir. Yine vatandaşların kendi öz kültürlerini unutmamaları için Evliya Çelebi Anadolu Kültür Gezi programları başta olmak üzere 3. Ve 4. nesil vatandaşların Türkiye'ye geziler aracılığı ile gelip kültürlerini daha yakından tanımalarına yardımcı olan bir kurumdur YTB. (Y.T.B, 2019)

YTB'nin Türk vatandaşlarına yönelik yaptığı çalışmaların en önemlilerinden bir tanesi de 2014 yılında çıkarılan kanunla Yurtdışında yaşayan vatandaşlar Türkiye'deki genel seçimlerde oy kullanma hakkına sahip olduktan sonra bu noktada katılımın en üst düzeyde sağlanmasına yardımcı olmaktır. Bu sadece bir oy hakkı olarak düşünülmemelidir. Başka bir ülkede yaşayan bir Türk vatandaşının Türkiye ile bağlarını koparmasını engelleyen çok önemli bir durumdur. Kendisini Türkiye siyasetine ortak hisseden bir vatandaşın, her zaman Türkiye'ye olan ilgisi devam edecektir. Bu konuda bir Dönem Ak Parti İstanbul Dış İlişkiler Birim Başkanlığını yürüten

Dr. Fatih Tuna ;

Yurtdışı seçim bölgesi sayısal anlamda baktığımızda İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra Türkiye'nin 4. Büyük seçim bölgesidir (TUNA, Fatih, 2015) Eğer buseçim ayrı bir vekillik tahsis edilse büyükşehirlerdeki bir vekile düşen seçmen sayısı baz alındığında 24 Milletvekili çıkarabilecek bir sayısal çoğunluğa sahip bir seçim bölgesidir. Bu noktada Sayın Cumhurbaşkanı'nın 1 Kasım 2015 seçimleri öncesi Sakarya mitinginde yaptığı konuşmada bu ko-

nuya değinerek bu büyüklükteki bir seçmen göz ardı edilemez ifadelerini kullanmıştı. Çünkü o dönemde Avrupa'nın birçok bölgesinde özellikle partimizin temsilcilerine konuşma hakkı ve vatandaşlarla buluşma hakkı engelleniyordu (TUNA, 2018)

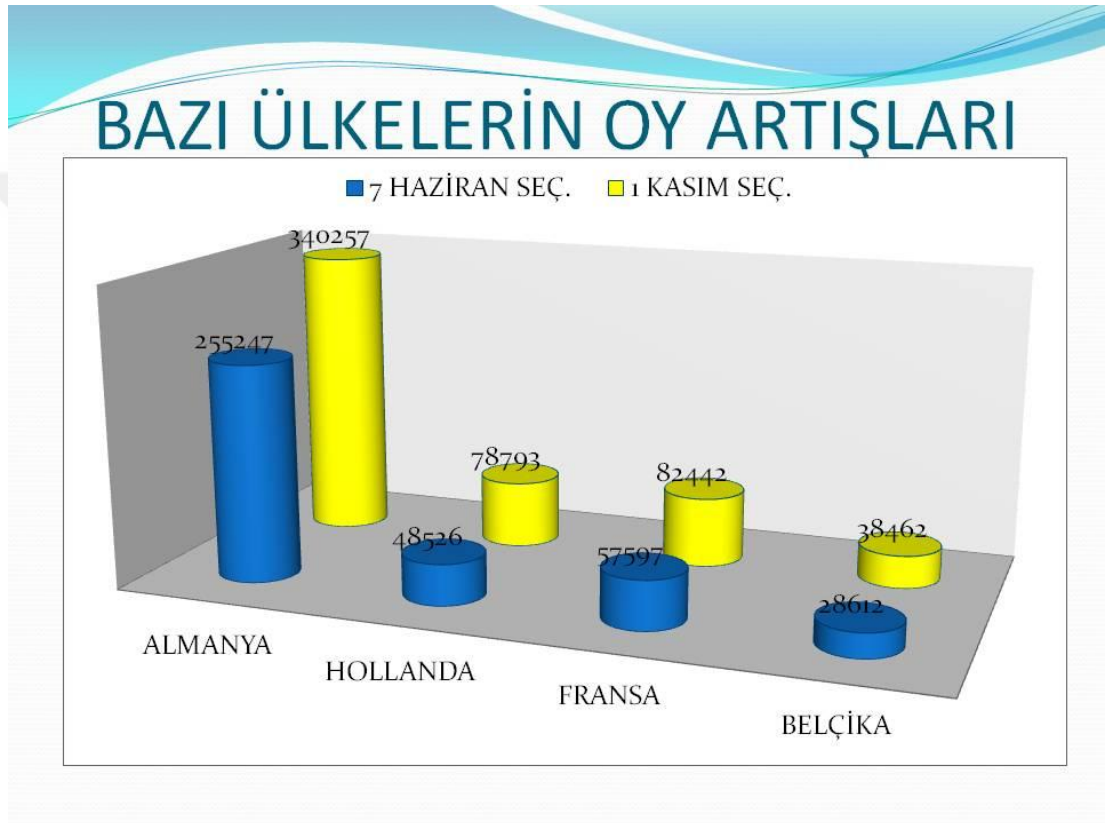
Yurtdışı seçmenine bu hak verildikten sonra artarak devam eden bir teveccüh olduğu gözlemlenmektedir.

Grafik 4.2. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı (TUNA, Fatih, 2015, s. 4)

Grafikte de görüldüğü gibi 7 Haziran seçimlerinde 1 Milyon 41 bin kişi oy kullanmış ve 5 ay sonra tekrarlanan seçimlerde 1 Milyon 280 bin kişiye çıkmıştır. Neredeyse 250 bine yakın artış olmuştur. Bu da yurtdışı seçmenin Türkiye siyaseti ile yakından

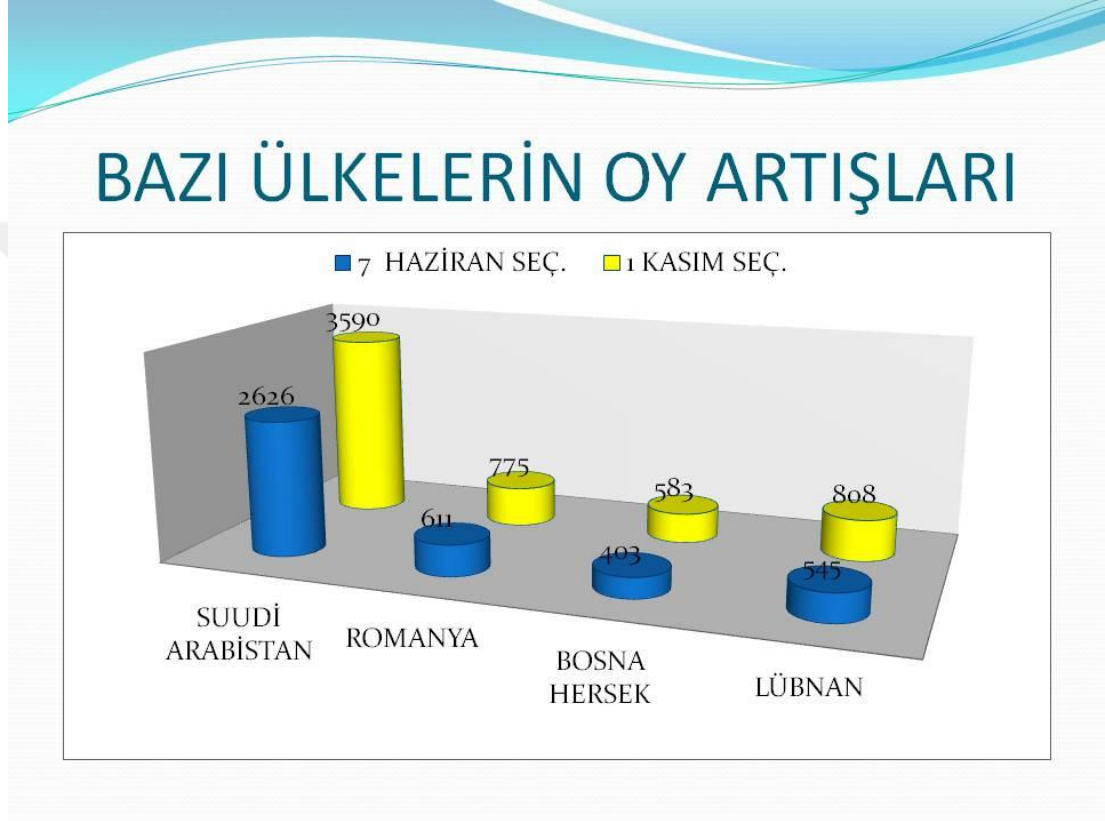
ilgilendiğinin en önemli göstergelerinden bir tanesidir. Bu mobilizeyi sağlayan devletin YTB gibi kurum ve kuruluşlarının yanında her parti de kendi içinde teşkilatlanarak hem Türkiye’de yaptığı hizmetleri anlatırken hem de seçimi kazandıklarında yurtdışında yaşayan vatandaşlara neler yapacaklarını anlatarak sandığa gelen seçmeni kazanmaya çalışmışlardır.

Grafik 4.3. : 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı Ülke Bazlı (TUNA, Fatih, 2015, s. 6)

Grafikte görüldüğü üzere kullanılan oyun büyük bir bölümü Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkler tarafından kullanılmış. Bunun en önemli nedenlerinden bir tanesi bu bölgelerde daha organize olmuş olmalarıdır. Gerek devletin kurumları ile (Dışişleri, Diyanet, TİKA, YTB) gerekse cami dernekleri, hemşeri dernekleri kuran kursları, cem evleri gibi yapılanmalar bu ülkelerde yaşayan vatandaşların Türkiye ile olan bağlarını daha sıkı tutmalarını sağlamaktadır. Türkiye’yi ilgilendiren bir genel seçimde de bu kadar yüksek katılım sağlanmaktadır.

Bir sonraki grafikte Suudi Arabistan, Romanya, Bosna Hersek ve Lübnan gibi Türk vatandaşlarının çok fazla yaşamadığı bölgelerde katılım ve katılımda ki artış oranlarına baktığımızda Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde ki kadar fazla olmamasının sebebi buradaki Türklerin Avrupa'daki Türkler kadar dernekleşme oranlarının yüksek olmaması olarak gösterilebilir.

Grafik 4.4.: 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Seçimlerinde Oy Kullanan Seçmen Sayısı Ülke Bazlı (TUNA, Fatih, 2015)

4.1.2. Kardeş Topluluklar

Kardeş ve soydaş topluluklar denildiğinde akla gelen ilk bölge elbette Orta Asya Türk cumhuriyetleridir. Sovyetler birliğinin dağılmasından sonra Türkiye bir zorunluluk olarak bu ülkelerle ilgilenmek zorunda kalmıştır. Elbette 90'lı yıllarda Türkiye'nin o dönemdeki gerek askeri gerek ekonomik gücü bunu kaldıracak durumda değildi. Bir önceki bölümde faaliyetlerinden bahsettiğim TİKA bu anlamda bu böl-

gede çalışma yapmak için kurulan ilk kuruluştur. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, Türkiye'nin Orta Asya'daki Yumuşak Gücü ve Kamu Diplomasisi Analizi, 2018)

Bu bölgeye Türkiye'nin yumuşak gücünü taşıyan kamu diplomasisi alanında çalışmalar yapan birçok kurum ve kuruluş vardır. Bu kuruluşların bir bölümü sivil toplum kuruluşları olmakla birlikte devletin resmi birçok kurumu da bu bölgede çalışma yapmaktadır. Bunlardan en önemlisi olarak gösterebileceğimiz kurum elbette dünyada yaşayan 6 milyon Türk vatandaşını bir diaspora aracı olarak organize etmekle birlikte, soydaş ülkeler olarak tabir ettiğimiz, özellikle Orta Asya Türki Cumhuriyetlerinde bu amaç doğrultusunda çalışma yapmaktadır. YTB, bu bölgelerde başta bir sonraki başlıkta detaylı bir şekilde değineceğim Uluslararası Öğrenci bursları olmak üzere birçok kültürel çalışmaya imza atmaktadır. Amaç elbette zaman zaman birlikte yaşadığımız veya ayrı ama dost olarak yaşadığımız bu ülkelerle bağların güçlenmesini sağlamaktır. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, Türkiye'nin Orta Asya'daki Yumuşak Gücü ve Kamu Diplomasisi Analizi, 2018)

YTB sadece soy bağımız olan ülkelerle değil aynı zamanda coğrafi olarak geçmişte birlikte yaşadığımız, farklı inançlara sahip Milletlere veya aynı inancı paylaştığımız, farklı milletlere yönelik de ciddi çalışmalar yapmaktadır.

YTB bu çalışmaların yanında, bu alanları tamamlayıcı olması açısından Türk soydaş ve akraba topluluklarının hem ülkemizde hem de kendi yaşadıkları ülkelerde toplum yönetimine daha güçlü bir şekilde katılmalarını sağlamak ve bu süreçte Türkiye ile bağları koparmadan sağlam bir şekilde korumalarını sağlamaktır. (YILMAZ & KILIÇOĞLU, Türkiye'nin Orta Asya'daki Yumuşak Gücü ve Kamu Diplomasisi Analizi, 2018)

4.1.3. Uluslararası Öğrenciler

Değişen ve enstrümanları farklılaşan dünya siyasetinde kamu diplomasisinin önemi git gide artmaktadır. Kamu diplomasisinin en önemli aracı ülkelerin yumuşak güç enstrümanlarıdır. Ülkeler için uluslararası öğrenci faaliyetleri değerli bir çalışma alanıdır. Bu alanda öğrenci hareketliliğinden faydalanan ülkeler bu öğrencilerle birlikte iyi bir model uygulanırsa ülkelerin potansiyellerini diğer ülkelere aktarmada ve ilişkilerin

devamlılığını sağlamada katkısı oldukça büyüktür. Devletler bu tür çalışmalarını sadece devlet kurumları ile değil aynı zamanda birçok sivil toplum kuruluşu aracılığı ile yürütebilir. Bu anlamda YTB, Türkiye'nin son dönemde bu alanda çalışma yapan ve bu tür çalışmalarını organize eden bir devlet kurumudur. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 53) YTB'nin günümüzdeki uluslararası öğrenci faaliyetlerine bakmadan önce Osmanlıdan, Cumhuriyetin ilk dönemlerinden, Turgut Özal döneminden, YTB dönemine kadar kısaca uluslararası öğrenci hareketliliğine göz atmak gerekir.

Tarihsel gelişime baktığımızda Türkiye için öğrenci hareketliliği yeni bir durum değildir. Aslında bu tarz çalışmaların şu anda bu alanda lider ülkelerden olan ABD ve Avrupa'dan daha önceden başladığını görmekteyiz. Osmanlı döneminde Enderun mektepleri ile başlayan bu çalışmalar başta balkanlar olmak üzere devşirme adı verilen ve devletin askeri ve bürokrasideki ihtiyacını karşılamak üzere 15. Yy da başladığını görüyoruz. Bu çalışmalar daha sonra fethedilen topraklarda yönetici olarak tayin edilen güçlü ailelerin çocuklarının bu mekteplerde eğitim görmesi ile devam etmiştir.

Yani tahtın mirasçılarının Osmanlı devletinin eğitim tezgâhından geçtiğini görmekteyiz. Bu çalışmalar bugün yapılan uluslararası öğrenci hareketliliğinin değişik bir modeli olarak görülebilir. Eflak Voyvodasından Vlad Tepeş ve Radu eğitimlerini Enderun mektebinde tamamlamış ve babaları Vlad öldükten sonra Osmanlı'nın desteği ile bölgelerini yönetmişlerdir. Bir diğer örnek Prens Dimitri Kantemir'dir. 2. Ahmed döneminde İstanbul'da eğitim alan ve babasının ölümünden sonra 1693 yılında Osmanlı'nın desteği ile bölgesini uzun bir süre yönetmiştir. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 5-7)

Osmanlı son döneminde dünya siyasetinde çok farklı gelişmeler yaşanmakta ve ortaya çıkan milliyetçilik akımları çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı iktidarını tehdit etmekteydi, bunları engellemek için yapılan çalışmalardan birisi de Osmanlı'nın son döneminde yapılan eğitim çalışmalarıdır.

2.Abdülhamid döneminde İstanbul'da 1892 yılında açılan Aşiret Mekteplerinde Osmanlı topraklarında bulunan Arap, Arnavut ve Kürt gruplarından alınan öğrenciler o günün şartlarına uygun bir şekilde ittihad-ı İslam ve Panislamizm düşüncesine uygun bir şekilde eğitime çalışılıyordu. 1907 yılında kapatılan Aşiret Mekteplerinden

sonra da yönetimi elinde bulunduran ittihat ve terakki döneminde de tek taraflı öğrenci hareketliliği devam etmiştir. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 9)

Cumhuriyet döneminin başlarında rejim değişikliğinin olması ve yönetim sisteminin laik bir anlayışa sahip olması, ülkenin yönetim anlayışını doğudan batıya çevirmesi, Araplarla olan ilişkileri soğutmuştur.

Bu dönemde Atatürk'ün Gagavuz Türkleri ile ilgili yaptığı çalışmalara değinmek gerekiyor. Dönemin Bükreş büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver aracılığı Yaşar Nabi Nayır'a göre oğuz Türklerinden gelen Gagavuz Türklerine bu dönemin diaspora çalışmalarına örnek gösterilebilecek çalışmalar yapılmıştır. Tanrıöver Romanya'da yaşayan Gagavuz Türklerini ziyaret etmiş ve onların dillerini öğrendikleri bir okulun olmadığını görmüştür. Var olan bir okulda da Arapça eğitim verilmektedir. Daha sonra Rumen hükümeti ile diyalog kuran büyükelçi Gagavuzya bölgesinde 26 tane Türk Okulu açmıştır. Gerek oradan seçtiği gençlerden 100 kadarını Türkiye'ye daha bir eğitim almak için göndermiş aynı zamanda Türkiye'den seçkin öğretmenleri bu okullara götürerek eğitim verdirmiştir. Bu çalışma yeni kurulan bir devlet için ciddi bir çalışmadır. (GAGAUZ TÜRKLERİ, 2019)

"Türkiye'ye 1960'lı yıllarda Ortadoğu coğrafyasından anlaşmalı olarak gelen öğrenciler de bulunmaktaydı. Bunlar özellikle harp akademileri bünyesinde gelen uluslararası öğrencilerdi. En ilgi çeken öğrenci grubuna örnek vermek gerekirse Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasından gelen 11 kişilik askeri öğrenci grubudur. Türkiye'ye dil eğitimi almak amacıyla gelen bu uluslararası öğrenci grubunun içinde daha sonradan Libya'da darbe yaparak iktidara gelecek olan Muammer Kaddafi ve Abdüsselam Calud isimli subay okulu öğrencileri de bulunmaktadır. Bu öğrenciler 1962 yılında mezun olarak ülkelerine dönmüşlerdir. Ayrıca sonradan Pakistan'da genelkurmay başkanı olup ardından darbeyle iktidara gelecek olan Pervez Müşerref de Kuleli Askeri Lisesinde eğitim görmüş ve 1956 yılında mezun olmuştur. Pervez Müşerref'in ileri derecede Türkçe konuşabildiği bilinmektedir." (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 11)

4.1.3.1. Büyük Öğrenci Projesi

Uluslararası öğrenci hareketliliğini Türkiye açısından değerlendirirken bu noktada değinilebilecek en önemli ve ciddi basamaklardan birisi olan Özal döneminde başlayan Büyük Öğrenci Projesini incelemek gerekir.

SSCB'nin 1991 yılında yıkılması ile Orta Asya'da yeni bir süreç başlamıştır. Burada daha önce SSCB'nin denetiminde yaşayan etnik olarak Türkiye ile soydaş olan kardeş topluluklar birer birer bağımsızlığını ilan etmeye başlamıştır. Türkiye henüz 80 Askeri darbesini yeni atlatmış, askeri yönetimin baskılarını üzerinde hisseden bir siyasi arena yaşadığı dönemde daha çok iç meselelerle uğraşan bir ülke konumunda idi. Aslında SSCB'nin yıkılması da tam bir çöküş olmamış bir geçiş olmuştur. Yani bu ülkeler bağımsızlıklarını kazanırken gene SSCB etkisi altında kalacak kontrolden çok çıkamayacak yöneticiler tarafından yönetildiğini söylemek pek yanlış olmaz. (GÜNEŞ, 2013, s. 718)

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan 1991 yılında bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Aynı yıl içerisinde Türkiye bu soydaş ülkeleri tanıyan ilk ülke olmuştur. Türkiye henüz yeni 1980 askeri darbesi atlatmış daha çok iç meseleleri ile meşgul olan bir ülke olması ve Rusya'nın baskın siyasi rolü sebebiyle siyasi anlamda yeni yönetimlere çok müdahale edememiştir. Ancak etnik ve inançsal yakınlığa sahip olmamız bu ülkelerle ekonomik ve kültürel anlamda ciddi ortaklıklar yapmamıza yol açmıştır. Türkiye'nin bu ülkelerle kurduğu ekonomik ilişkiler sayısal rakamlara döküldüğünde Türkiye her zaman ilk 5 ülke arasındadır. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 45)

1992-93 yıllarında Türkiye Türki cumhuriyetlerle yaptığı antlaşmalar ve protokoller gereği 5 ülkeden 7000'i yükseköğretim olmak üzere toplam 10 bin öğrenciye burs

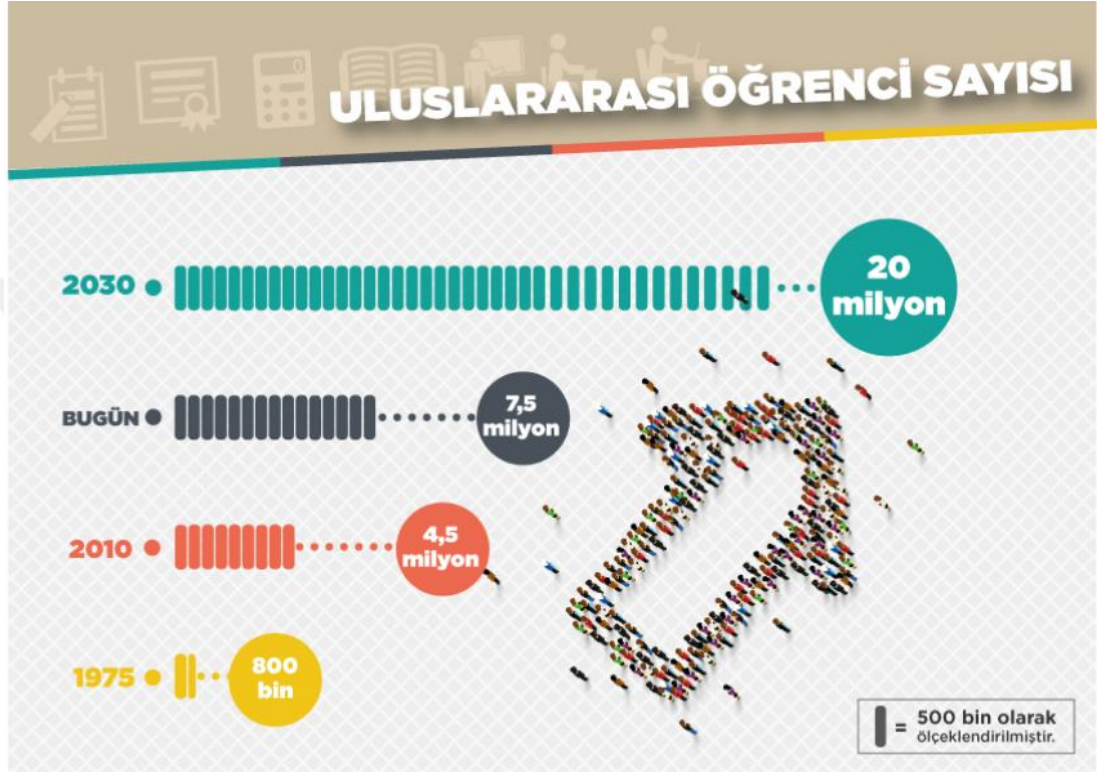
vererek Büyük Öğrenci Projesine başlamıştır. Bu çalışma ile bağımsızlığını yeni kazanmış kendine özgü bir eğitim sistemi olmayan bu soydaş ülkelerin eğitim sisteminin gelişmesine katkı sağlamak ve aynı zamanda Türkiye ile ilişkilerini iyi tutarak yeni yetişen neslin Türkiye ile entegrasyonunu sağlamak. (KAVAK & BASKAN, 2001, s. 96)

Döneme siyasi anlamda damgasını vuran Özal'ın teşvikleri ile özellikle bu beş ülkede başlayan proje çok hızlı bir şekilde balkanlara oradan da 57 ülke ve topluluğa ulaşmıştır. Bu ülkeler (Adigey, Afganistan, Altay, Arnavutluk, Azerbaycan, Başkurdistan, Batı Trakya, Belarus, Bosna Hersek, Bulgaristan, Buryat, Çeçenistan, Çin, Çuvaşistan, Dağıstan, Estonya, Gürcistan, Hakas, Hırvatistan, Inguşetya, İran, Irak, Kabartay-Balkar, Kafkas, Kalmukya, Karaçay Çerkez, Karadağ, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, Letonya, Litvanya, Lübnan, Makedonya, Mari, Moğolistan, Moldova, Mordoviya, On iki ada, Özbekistan, Perm Oblastı, Polonya, Romanya, Rusya, Samara, Sancak, Sırbistan, Suriye, Şor Türkleri, Tacikistan, Tataristan, Tuva, Türkmenistan, Ukrayna, Kırım, Ürdün, Yakutistan, diğer eski Yugoslavya) dir. Listeden anlaşıldığı üzere genel olarak SSCB'den bağımsızlığını kazanmış ülkeler, Kafkaslar, balkanlardaki Yugoslavya'nın yıkılması ile bağımsızlığını kazanmış ülkeler, hali hazırda özerk bölgelerde yaşayan veya henüz bağımsızlığını kazanmamış gruplar. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 46)

Tüm çalışmaların yanında projenin aksayan yönleri de vardı özellikle ülkenin siyasi yelpazesinin çok hareketli olması her gelen iktidara hatta parti liderine göre belirlenen politikalar her alanda olduğu gibi bu alanda da etkisini gösterdiği söylenebilir. Ülke ekonomisinin yeteri kadar güçlü olmaması ve özellikle proje sonrası mezun olan öğrencinin yeteri kadar takip edilmemesi projeden beklenen faydanın sağlanmadığı söylenebilir.

Uluslararası öğrenci hareketliliğinin giderek artan bir siyasal, kültürel ve ekonomik etkileşim enstrümanı olduğu ve gelecekte de bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir. Eğitim önceleri sadece kendi gençlerini eğitmekle başarının yakalanacağı düşünülmekteydi ancak globalleşen dünya da artık sadece kendi vatandaşını yetiştirmekle dünyada genel bir ahlak ve kültür birliği yakalanamayacağı anlaşılmıştır. Evrensel değerlerin tüm dünyada hâkim olmasını sağlamak açısından gelişmiş ülkeler

bu konuda ciddi yardımlar yaparak kendi ülkelerine öğrencileri çekmişler ve onları sadece bilgi manasında eğitmekle kalmayıp kendi kültürlerine ve evrensel değerlerini o ülkelere ihraç etmeyi başarmışlardır.

Grafik 4.5.: Uluslararası Öğrenci Hareketliliği 1975-2030 Veri ve Tahminleri (Y.T.B, 2019)

Grafikte de görüldüğü gibi 1975 yılı ile günümüzdeki bir başka ülkede eğitim gören öğrenci sayısı arasındaki fark çok yüksektir. Son 5 yıldaki artış nerdeyse 2 kate yakınken 2030 yılının beklentisi 20 milyon öğrencinin eğitimlerini tamamlamak için başka bir ülkeyi tercih edeceği tahmin edilmektedir. Bu ciddi manada gerek ekonomik gerek siyasi gerekse de kültürel bir güçtür. Bu büyük pazardan her ülke daha fazla pay almak için mücadele etmektedir. Türkiye'nin bu manada geçmişten günümüze çalışmalarını özetlemeye çalıştık. Şu anda yürürlükte olan ve YTB'nin Türkiye Bursları çalışması hali hazırda uygulanan ve bugüne kadar tecrübelerin harmanlandığı ve istikrarla süren bir hükümet ve lider tarafından desteklenen programdır.

4.1.3.2. Türkiye Bursları

Türkiye gerek Osmanlı döneminde Enderun mektepleri ile gerek Cumhuriyet döneminde birçok uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmış bir ülkedir. 1960'lı yıllarda ülkelerle yapılan ikili anlaşmalar çerçevesinde uluslararası öğrenci hareketliliği yaşanmış olsa da bu konuda ciddi ve organize ilk adım 'büyük öğrenci projesi' adıyla Özal zamanında başlamıştır. 90'lı yılların sonuna doğru bu çalışmalar yavaşlamış olsa da özellikle 2000'li yıllardan sonra Türkiye dış politikasında yeni bir vizyon geliştirmiş ve bu amaca ulaşmak için çeşitli ekonomik, sosyal ve kültürel politikalar geliştirmiştir. 2010 yılında kurulan YTB'ye 2012 yılında 'Türkiye Bursları' programı adı altında uluslararası öğrenci hareketlerini koordine etme görevi verilmiştir. (Y.T.B, 2019)

Grafik 4.6. YTB'nin Sağladığı Burs İmkânları (Y.T.B, 2019)

YTB bu bursları vermeden önce alanda derinlemesine araştırmalar yapmış. Dünyada bu tarz örnekleri incelemiştir. Dünyada Fulbright, Chevening, DAAD, Eifel, Jean Monnet gibi uygulama örnekleri ile yarışabilecek bir yapı hazırlanmıştır. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 64)

Yukardaki tabloda gösterilen verilere bakıldığında, aylık burs imkânlarının ülkedeki asgari ücret rakamlarının bazı alanlarda asgari ücretle eşit rakamlar olduğu görülmektedir. Her öğrenciye barınma imkânı sağlanması, herhangi bir hastalık durumunda özel sağlık sigortalarının olması, Türkçe hazırlık imkânının olması ve özellikle kendi ülkelerine yılda tek sefere mahsus gidiş-dönüş uçak biletinin verilmesi dünyadaki diğer örneklerinden ayıran en önemli özelliklerindedir.

“6.4.2010 tarih ve 27544 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5978 Sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda bu tanım, “*kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenler ile uluslararası anlaşmalar çerçevesinde eğitim amacıyla Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrenci*” olarak ifade edilmiştir. Özellikle Strateji Belgesinde bu tanıma önem atfedilmiş ve yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede Strateji Belgesinde uluslararası öğrenci, “*Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayıp öğrenci vizesi ya da özel izinlerle Türkiye’de her derece ve daldaki bir eğitim-öğretim kurumunda sosyal, kültürel, mesleki gelişim amacıyla kendi hesabına ya da burslu olarak öğrenim gören öğrenci*” olarak tanımlanmıştır (YTB Strateji Belgesi, 2012, s.10)”. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 65)

Bu belgede sosyal ve kültürel gelişim önemli bir kavramdır. Buradan YTB’nin bu çalışmalarda Kamu diplomasisi kapsamında Yumuşak Güç enstrümanı olarak uluslararası öğrenci çalışmalarını bu yönüyle de değerlendirdiğini görebiliriz.

Gene bu strateji belgesinde Türkiye Burslarının temel ilke ve değerleri ve burs politikaları 9 başlık altında sıralanmıştır.

Sürdürülebilirlik: Daha öncede belirtilen ‘Büyük Öğrenci Projesi’nin eksikliği burs verilen öğrencilerle ilgili bir süreklilik eksikliği ve takip eksikliğinin olmasıydı. Bu konuda Türkiye Bursları, sosyal ve kültürel anlamda eksiklerin giderilerek burs verilen öğrencilerle ilişkileri iyi ve sürekli bir şekilde yürütmek.

Süreç ve Sonuç Odaklılık: Ortaya çıkan sorunlara pratik ve sonuç odaklı çözümler üretmek ve hızlı kararlar alınması gerekir.

Yenilikçilik ve Rekabetçilik: Dünyadaki benzer faaliyetlerin incelenmesi ve ortaya çıkan yeni yaklaşımların uygulanması ve Türkiye’de uygulanan yöntemlerin performansının ölçülmesi, Varsa eksiklerin giderilerek Türkiye’deki uluslar arası öğrenci hareketliliğinin altyapısının düzgün hazırlanması. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 66)

Plan ve Programlılık: Tüm bu çalışmaların belirli bir program ve plan dahilinde takip edilerek yapılması.

Etkinlik ve Etkililik: Uluslararası öğrenci hareketliliğinin daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak daha güçlü bir yapının kurulmasını sağlamak.

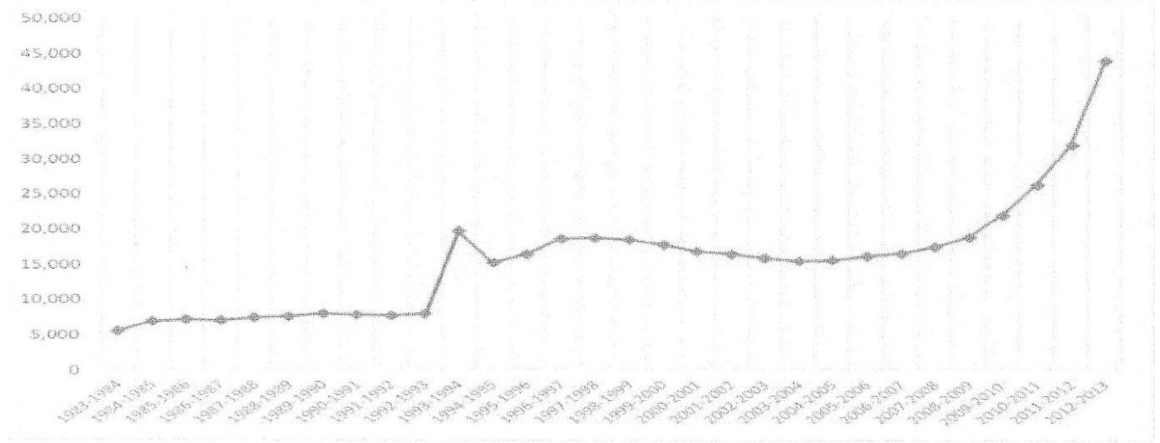
İşbirliğine Açıklık ve Eşgüdümlülük: Bu çalışmanın yürütülmesinde tüm paydaşların ortak bir şekilde hareket etmesini sağlamak ve ortaya konan stratejilerin düzgün bir politika çerçevesinde uygulanmasını sağlamak.

Değer Üretebilirlik: Uluslararası öğrenci hareketliliğinin standart şartların dışında Türkiye’nin sahip olduğu kültürel değerler birikimini paydaşlara aktarabilmektir.

Bütüncüllük: Yapılan çalışmaların tüm alanları ile bir bütünlük sağlanması gerekir. Vizyoner bakış içerisinde uluslararası öğrencilere yönelik politikaların bütüncül uygulanması.

Yerel ve Bölgesel Koşullara Duyarlılık: Uluslar arası öğrenci hareketliliği dünyanın her bölgesini kapsamaktadır. Hedef kitle öğrencilere yönelik gerek tanıtım çalışmalarında bölgesel ve yerel dinamiklerin dikkate alınması gerekir. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 67)

Grafik 4.7. : 1983-2013 yılları arasındaki uluslararası öğrenci sayısı

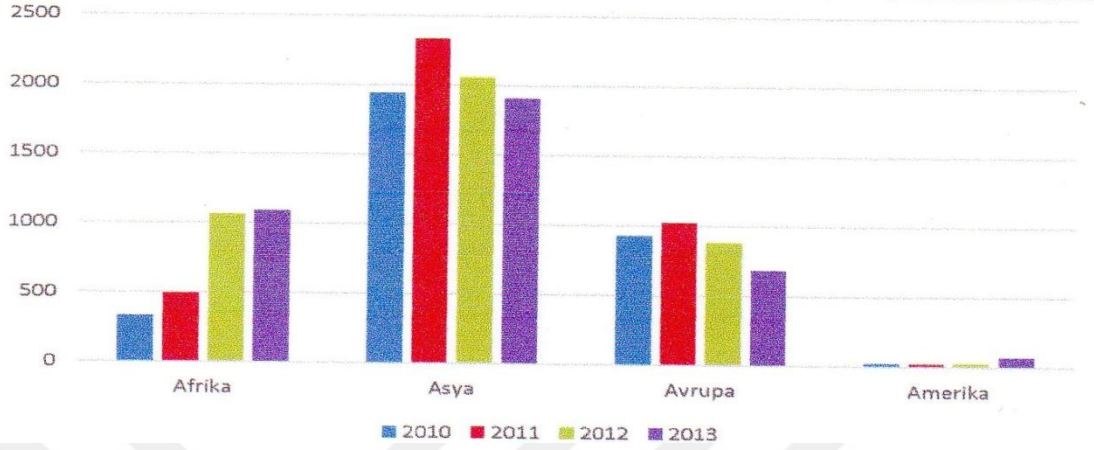

Kaynak: YTB,2013, s.9

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi 90'lı yılların ortasında Büyük Öğrenci Projesi kapsamında Türkiye'de eğitim gören öğrenci sayısında ciddi bir artış yaşanmış ancak 90'lı yılların sonlarında durağanlaşmıştır. YTB'nin kuruluşu ve Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye Bursları olarak değişip YTB'nin koordinasyonuna verildikten sonra ciddi bir artış yaşanmıştır. Bu artışın sebepleri arasında YTB'nin bu konuda devamlı olarak kendini yenilemesi ve yukarıda da belirtilen güçlü stratejilere sahip olmasıdır.

Burada şunu da eklemek gerekir, 2012 yılında 10 bin başvuru alan Türkiye Bursları şu anda 100 bin başvuru almaktadır. Burada da ciddi bir artış oranı gözlemlenmektedir. (Y.T.B, 2019)

Grafik 4.8. : Türkiye Bursları Bölgesel Dağılımı

Kaynak: YTB,2013, s.16,

Büyük öğrenci projesinin ana hedefi SSCB den bağımsızlığını kazanmış Türki Cumhuriyetlerde yaşayan soydaşlarımızın Türkiye’de eğitim almalarını sağlamak ve onların Türkiye ile tam entegrasyonuna yardımcı olmaktır. Dolayısı ile bu burslardan faydalanan öğrenci sayısal bakımdan bu bölgelerden gelen öğrenci sayısı diğer bölgelere göre çok daha fazla idi. Burada şunu da eklemek gerekir ki devletin genel dış politikası ile paralel bir eğilim olduğu izlenmektedir. Günün koşullarında dünya siyaset arenası büyük değişikliklere uğrarken elbette her ülke gibi Türkiye de buna kayıtsız kalamazdı. Ortaya çıkan boşlukları değerlendirmek hem Türkiye için önemli idi hem de birlikte hareket ettiği müttefik olarak gördüğü NATO, ABD ve Avrupa için Türkiye’nin bir NATO ülkesi olarak Türki Cumhuriyetlerde SSCB ideolojisine karşı ilerleyebilecek en yakın ve makul araçtı.

90’lı yılların sonuna doğru gerek ekonomik ve siyasi sıkıntılar gerekse Türki Cumhuriyetlere olan ilginin aynı düzeyde geri dönüşe müsait olmaması ve SSCB’nin yerine kurulan Rusya’nın halen bu ülkelerle güçlü siyasi ilişkilere sahip olması gibi sayılabileceğimiz birçok nedenin yanı sıra Türkiye 2000’li yılların başından itibaren iktidarda istikrarlı bir şekilde yönetimini sürdüren Ak Parti ve karar vericilerinin yönünü bu alandan balkanlar ve yeni bir bölge olarak Afrika ve Ortadoğu’ya çevirmesine sebep olmuştur. Burada elbette ülkenin siyaset arenasının son 20 yılına yakın bir zamanına damgasını vurmuş olan Recep Tayyip Erdoğan ve yine bu dönemin belli bir za-

manında danışman, dışişleri bakanı ve başbakan olarak görev yapan Ahmet Davutoğlu'nun siyasete bakış açısının etkisini görmekteyiz. Genel itibari ile batı ile birlikte hareket eden NATO üyesi olan Türkiye, müttefiklerinden bağımsız dış politika üreten bir pozisyonda değildi. Ancak Ak Parti ve Davutoğlu ile birlikte ortaya çıkan çok yönlü ritmik diplomasi Türkiye'nin dış politikada bağımsız ve daha çok faydacı kaygılarla hareket etme isteğini ortaya koymuştur. Davutoğlu'nun gönül coğrafyamız diye tabir ettiği bir nevi eski Osmanlı mirası topraklarda yaşayan milletler Türkiye için daha cazip hale gelmiştir. Balkanlar ve özellikle Afrika açılımı bu vizyonun etkisi altında geliştiğini söylemek yanlış olmaz. Yukarıdaki tablolara bakıldığında uluslararası öğrenci hareketleri noktasında son yıllarda Afrika ve Ortadoğu ülkeleri lehine büyük bir artış vardır. Bu artış öncesinde bir altyapı hazırlığı olduğu elimizdeki verilerden açıktır. '2009 yılında Afrika'da toplam Büyükelçilik sayımız 12 iken bu sayı bugünlerde 39'a yükselmiştir. Aynı şekilde bu kıtadan ülkemizde elçilik sayısı olan ülke sayısı 10 iken bugün bu sayı 33'e ulaşmıştır.' (BİLGESAM, 2019) Tüm bunlar beraberinde devletin diğer kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının ilgili ülkelerde harekete geçmesini sağlamıştır. Bu ülkelere yapılan üst düzey ziyaretlerde gerek ekonomik alandan gerekse STK temsilcileri davet edilmiş, gidilen ülkelere muhatapları ile ilişki kurmaları sağlanmıştır. THY bu noktada Türkiye'nin bu açılımına bu bölgeye en fazla uçuş yapan havayolu firması olarak büyük katkı sağlamıştır. Bu çalışmalarda elbette birçok kuruluş gibi YTB de en güçlü bir şekilde yerini almıştır. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 70-80) YTB'nin stratejilerinden biri olan lokal politikaları dikkate alması sebebi ile Afrika ülkelerinde tanıtım çalışmalarına ağırlık vermiş, adeta lise lise dolaşarak öğrencilere Türkiye Bursları tanıtılmıştır. Bu manada yapılan genel tanıtımların dışında okul-okul markaja alınması meyvesini vermiş ve bu bölgeden yapılan başvuruda ciddi manada bir artış sağlanmıştır. (ÖZTÜRK S. , 2014, s. 60-80)

4.1.3.3 Afrika Bursları

Afrika burslarının içeriğine bakmadan önce Türk Dış Politikasının Orta Doğu ve Kuzey Afrika seyrine kısa bir bakıp kuruluştan bugüne nasıl bir ilişki yönettiğimizi görmek bize ışık tutacaktır.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri denildiğinde çoğunluğu Arap ve İslam dinine mensup milletlerden oluşan ama birçok dine ve kendi içinde de farklı mezhebe mensup insanların yaşadığı (Suriye, Irak, Katar, Kıbrıs, Ürdün, İsrail, Lübnan, İran, Filistin, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Kuveyt, Bahreyn, Yemen, Mısır, Afganistan, Pakistan, Tunus, Cezayir, Libya, Sudan ve Fas) gibi ülkelerdir. Aslında bu ülkelere bakıldığında çoğunluğu bir dönem Osmanlı hâkimiyeti altına girmiş ülkelerdir. Dolayısı ile birçok ülke ve bu ülkede yaşayan milletlerle kültürel bir bağımız olduğu bir gerçektir. Cumhuriyetin kurulması ve genç ülkenin ana ideolojisinin seküler laik bir devlet olma çabası ve ülkenin o günkü realist siyasi, askeri ve ekonomik gücü bu bölgelerde ki ülkelerin hakim güç odakları (İngiltere, Fransa, İtalya) tarafından işgal edilmiş olması yani bağımsız bir devletin olmayışı bu bölgelerde Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde ülkenin yönünün her anlamda batıya çevrilmesi bu bölgelerde kuruluş döneminde özel bir dış politika ilişkisi kurulduğu söylenemez. Aynı şekilde Adnan Menderes ülkenin başına gelene kadar bu oturmuş ilişkinin durgun politikanın devam ettiğini söyleyebiliriz. Özellikle 2. Dünya savaşına girmeyen Türkiye bu dönemde her anlamda bir toparlanma dönemi yaşamak istemiş ve bu sebeplerden dolayı savaşın tarafları olan herhangi bir ülke ile bölgede karşılaşmamak için Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile ilgilenmemiştir. (TOP, 2014, s. 20-25)

Dünyada yaşanmış ve birçok ülkeyi etkileyen büyük olaylardan sonra özellikle savaş gibi dünya siyaseti etkin güçleri çoğu zamanda haritalar değişir. Her savaşın kaybedeni, kazananı olur. 2. Dünya savaşından sonra da buna benzer bir durum yaşanmış, kazananlar kaybedenler ve elbette dünya siyaseti kutuplar ve egemen güçler, bölgesel güçler ve bu alanlara yeni dâhil olmak isteyen ülkeler ortaya çıkmıştır. Türkiye de elbette bu yeni dönemde kendine dünya siyasetinde yer bulmaya çalışmış bunun için uygun partnerler aramıştır. 1950 yılında Adnan Menderesin iktidara gelmesinden sonra Gözen'in ifadesi ile 'Menderes Türkiye'nin bu siyasette yer bulmasının en önemli noktası ABD ile birlikte hareket etmesi olarak 'görmüştür. Bunun neticesinde Türkiye NATO'ya üye olmuştur ve bu bölgelerde ABD politikalarına paralel politikalar yürütmüş, kurulan paktlarda yer almış veya uygulanan politikaların içinde yer almaya çalışmıştır. Ancak özellikle İsrail'in de içinde bulunduğu bazı oluşumların

içinde Türkiye'nin de bulunması Arap ülkelerinde tepkiye yol açmıştır. (TOP, 2014, s. 40-42)

Bu dönemden sonra bölge ile olan ilişkiler Ak Parti dönemine kadar inişli çıkışlı bir grafiğe sahip olmakla birlikte elbette her geçen dönem bir önceki döneme göre daha iyi bir noktaya gelmiştir.

Ak Parti dış politikasını çok yönlü bir sistem üzerine kurmaya çalışmıştır. Bu politikanın vizyonu, güvenlik, siyasi diyalog, ekonomik bağımlılık, kültürel etkileşim ve farklı etnik ve mezhebi yapılarla güçlü diyaloglar üzerine inşa edilmiş ama en önemli nokta bu ilişkilerin karşılıklı faydacılık üzerine kurulduğunu söyleyebiliriz. Bu yaklaşımların karşılık bulduğu belki de en uygun bölge Orta Doğu ve Kuzey Afrika'dır. Daha önce bahsettiğimiz bu dönemde ülkenin dış politikasına yön veren iki isim Erdoğan ve Davutoğlu'nun siyasete bakış açısı da önemlidir. Türkiye bölgedeki her sorunla ve tarafları ile ilgilenmiş uluslararası arenada adeta bölgesel hâkim bir güç imajı çizmiştir. İran ile yapılan nükleer anlaşmanın alt yapısını hazırlayarak o dönemde bölgedeki gerginliği azaltmış bazen de devletlerin de ötesinde ülkeler içerisindeki yerel güçlerle, aşiretlerle görüşerek sorunların çözümüne direk katkı sağlamaya çalışmıştır. Özellikle Kuzey Afrika açılımı ve Arap baharı ile gelen süreçle birlikte Türkiye bölgede Büyük Elçilik sayılarını artırması bu bölgelerde ticari ilişkilerini geliştirmiş bölgede dış politika vizyonuna uygun hareket etmeye başlamıştır. (TOP, 2014, s. 60-65)

Bu bölgelerle olan derin ilişkiler sonucunda 2003 yılından itibaren Arap Birliğine gözlemci statüsü ile katılmış, İslam işbirliği teşkilatının başkanlığını bir dönem Türkiye yürütmüş gene bu bölgedeki ülkelerin destekleriyle 2009-2010 yılında BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine Türkiye seçilmiştir. (ORAN, 2013, s. 424) Türkiye bu çalışmaları elbette sadece dış işleri bakanlığı üzerinden yürütmüyordu, devlet tüm kamu kurum ve STK kuruluşları ile bu politikaya yardımcı oluyordu. Bu kuruluşlardan biri olan YTB'de Türkiye Bursları adı altında özellikle bu dönemde Afrika'dan birçok öğrenciye burs vererek destek oluyordu.

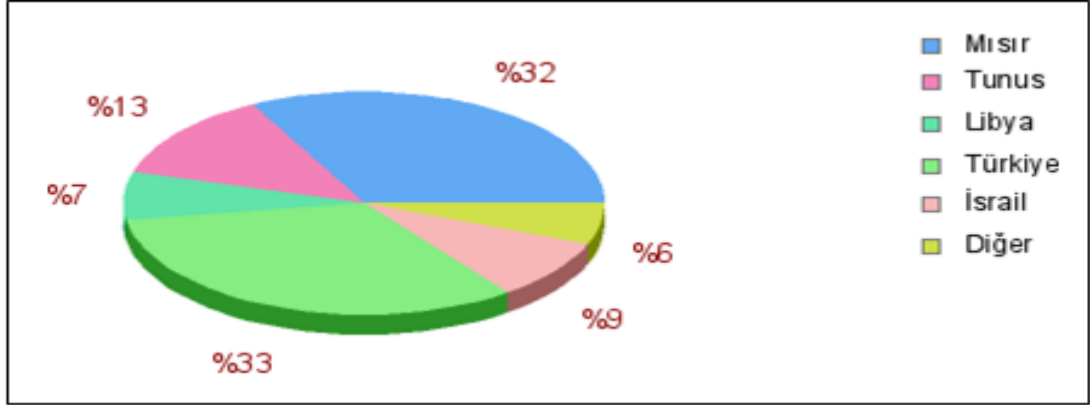
Bu bölümde Top'un YTB den burs alan Kuzey Afrikalı öğrencilerle yaptığı anket çalışmasından bazı örnekler sunarak teoriğin pratiğe dönüşü noktasında daha gerçek-

çi verileri görme ve bunu Yumuşak Güç bakış açısından değerlendirmek gerekir. Musa Top uzmanlık çalışmasındaki bu çalışma YTB'nin sitesinde de yayınlanmaktadır YTB den burs olan Kuzey Afrikalı öğrencilere çeşitli sorular çeşitli sorular yönelterek bir durum değerlendirmesi yapmıştır.

Bu çalışmaya elektronik ortamda Libya, Mısır ve Tunus kökenli Türkiye'de lisans, yüksek lisans ve doktora alanlarında eğitim gören 125 i aşkın öğrenci katılmıştır. Sorulan sorular bu öğrencilerin Türk Dış Politikasına olan bakış açılarını ortaya çıkarmak üzere sorulmuştur. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin profiline baktığımızda Arap baharı sürecini yaşamış (% 53 Mısır, % 33 Tunus, % 14 Libya) gibi oranlarda ülkelerden katılım olmuştur ki bunların ortak özelliği elbette Türkiye'de burslu olarak eğitim görüyor olmalarıdır. Toplam 24 ayrı fakültede (% 35 Lisans, % 37 Yüksek Lisans, % 28 Doktora) seviyelerinde öğrencisi katılmıştır. (TOP, 2014, s. 97)

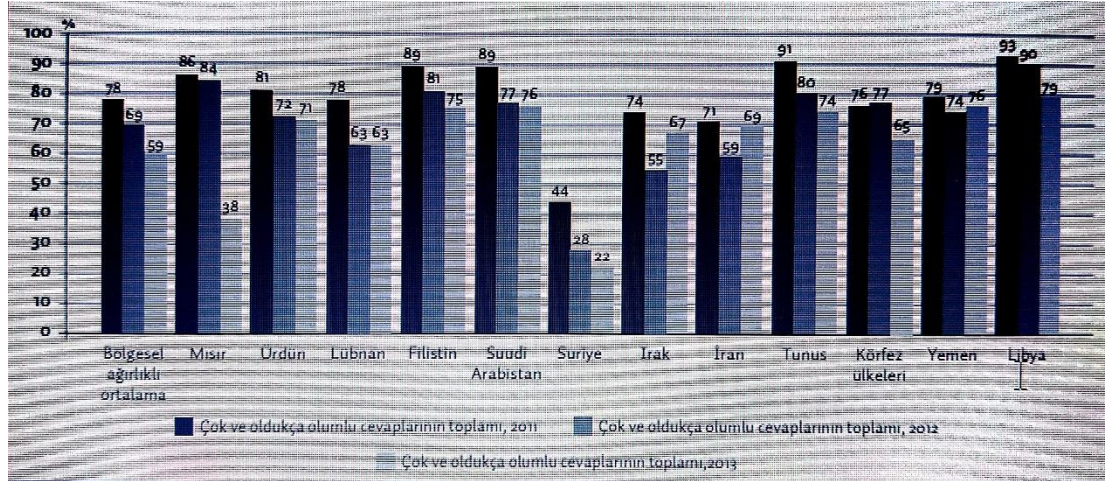
Kutluay ve Dinçer'in Türkiye'nin Orta Doğudaki 'Bölgesel Güç ' potansiyeline yönelik çalışmasında; Türkiye'nin özellikle son 10 yılda bölgede aktif bir politika yürütmeye gayret sarf etmekte olduğu ancak realist bir bakış açısı ile bakıldığında Türkiye'nin düzen kurucular veya aynı düzenin devamını sağlamak isteyenlerle yapılan güç kıyaslamasında Türkiye'nin böyle bir yapıyı kendi lehine çevirme çabası sorunlu olduğu gözlenmektedir. (DİNÇER & KUTLUAY, 2012)

Bu bakış açısından ankete katılan öğrencilere "Bölgenizde hangi ülkeyi bölgesel güç olarak adlandırırınız?" sorusu sorulduğunda katılımcılar (% 33 Türkiye, % 32 Mısır, %13 Tunus) gibi oranlarla cevap vermişlerdir. (TOP, 2014, s. 99)

Grafik 4.9 : Bölgenizde hangi ülkeyi bölgesel güç olarak adlandırırsınız?

TESEV'in 2013 yılında yayınladığı Ortadoğu'da Türkiye algısı adlı çalışmasına baktığımızda bu çalışma 18 yaş üzeri 16 ülkede yaklaşık 2800 (AKGÜN & GÜNDOĞAR, 2019, s. 5) kişi ile yaptığı bu çalışmanın konumuzu ilgilendiren bölümlerine göz attığımızda Türkiye'nin bölgedeki rolüne istinaden sorulan sorulara verilen cevap oranlarına baktığımızda;

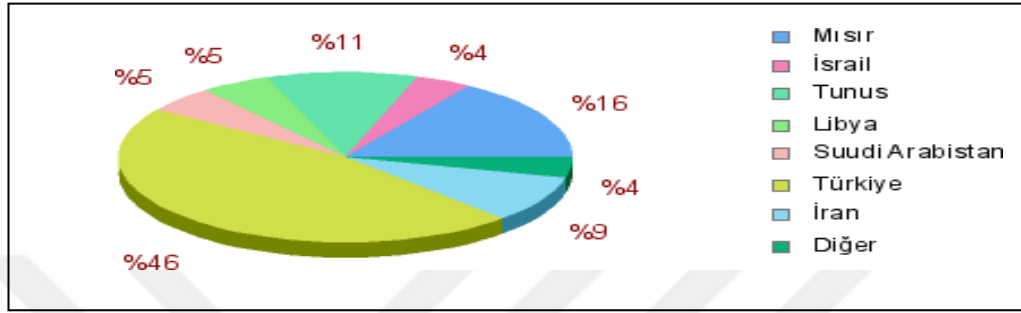

Grafik 4.10 : Türkiye Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? (AKGÜN & GÜNDOĞAR, 2019, s. 19)

Tabloya baktığımızda yapılan çalışmanın 3 er yıllık ülkelere göre Türkiye algısını görmekteyiz. Burada yıllara göre değişen artan ve azalan olumlu ya da olumsuz oran-

lar görüyoruz, bunun en önemli sebebi ilgili ülkelerde meydana gelen ve yönetimi etkileyen gelişmelerin ortaya çıkmasıdır.

Top'un çalışmasında öğrencilere yöneltilen "10 yıl içinde bölgenizde, hangi ülkenin

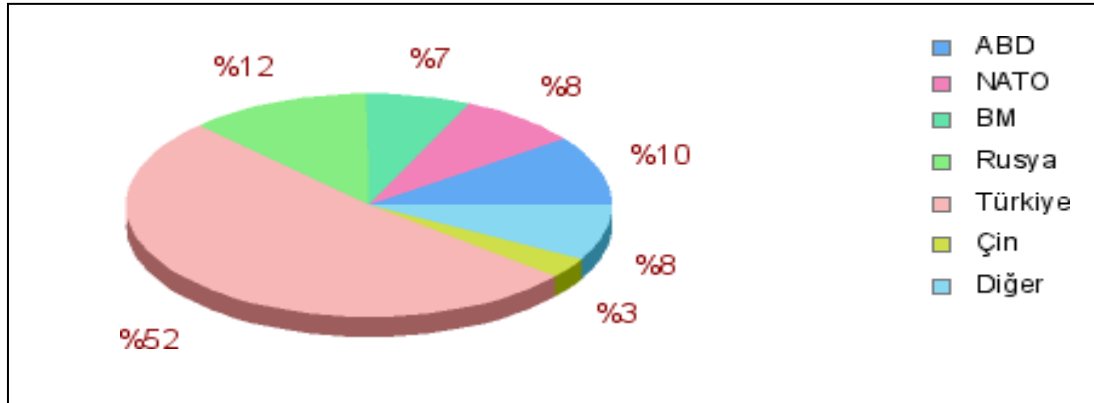

Grafik 4.11. : 10 yıl içinde bölgenizde, hangi ülkenin bölgesel güç olacağını düşünüyorsunuz?

bölgesel güç olacağını düşünüyorsunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlara baktığımızda (% 46 Türkiye, % 16 Mısır, % 11 Tunus) olduğunu görmekteyiz. (TOP, 2014, s. 102) % 46 gibi bir yüksek oranla Türkiye'nin gelecekte bölgesel bir güç olarak görülmesi YTB çalışmalarının önemli bir katkısının olduğu bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor.

Elbette ülkelerin güç algıları ile birlikte o gücün nasıl algılandığı da çok önemlidir. Yani eğer bir kamuoyu başka bir ülkeyi güçlü bir ülke olarak algılıyor ancak bu algı sahibi gücü tehdit olarak görüyorsa bu da ciddi bir problem olarak karşımıza çıkıyor. İşte burada yumuşak Güç kavramı ortaya çıkıp bu gücü o ülkeye karşı zararsız hatta faydalı dost olduğunu gösteriyor.

Bu bağlamda ankete katılan öğrencilere "Aşağıdaki aktörlerden hangisi, bölgede barışın sağlanmasında siyasi güç olarak daha etkilidir?" sorusu sorulmuş verilen cevaplar % 52 ile açık ara önde Türkiye olmuştur.

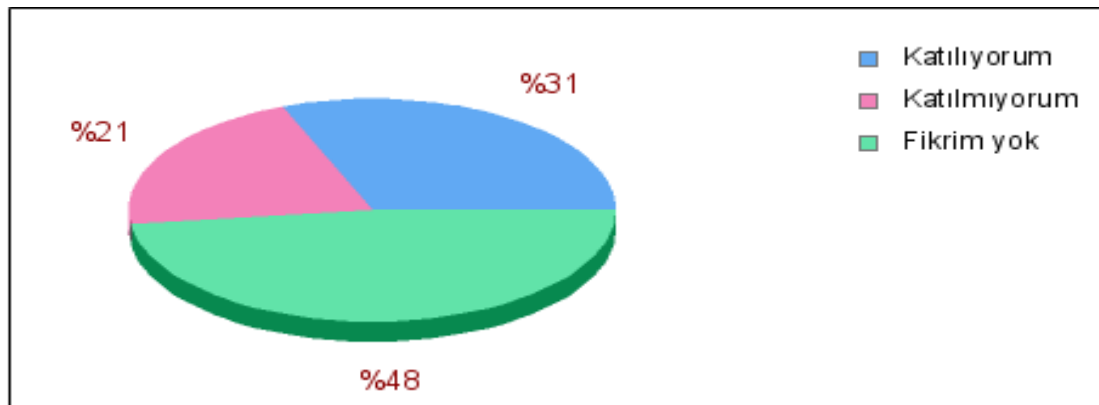

Grafik 4.12. : Aşağıdaki aktörlerden hangisi, bölgede barışın sağlanmasında siyasi güç olarak daha etkilidir? (TOP, 2014, s. 106)

Elbette daha önceki bölümlerde anlattığımız, Türkiye'nin bölgede barışa katkı için göstermiş olduğu gerek uluslararası çabalar gerekse lokal çabalar çok etkili olmuştur. İran'la ilgili nükleer anlaşmazlık sorunun çözümü ve birçok ülkedeki lokal barışa katkı sağlama çabaları bunlara örnektir.

Yine TESEV'in çalışmasında Türkiye'nin arabuluculuk rolüne istinaden sorulan soruya katılımcıların % 75 2011 yılında, % 66 2012 yılında, % 61 2013 yılında olumlu bir cevap vermiştir. (AKGÜN & GÜNDOĞAR, 2019, s. 21)

Top'un öğrenci anketinde Türkiye'nin İsrail-Filistin sorunundaki arabuluculuk rolüne istinaden sorulara verilen cevaplar. % 48 ile olumlu yanıt verilmiştir.

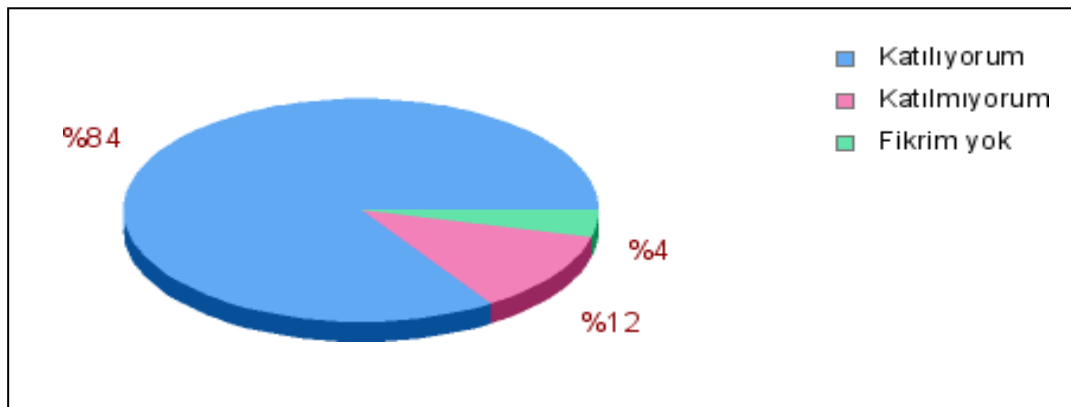

Grafik 4.13.: “Türkiye, İsrail - Filistin sorununun çözümünde arabuluculuk rolünü üstlenmelidir” yargısına ne kadar katılıyorsunuz? (TOP, 2014, s. 108)

Arap Baharı sürecinin sona ermesinden sonra birçok ülkede yönetimler değişmiştir. Daha önce diktatörlük ve benzeri yönetim şekilleri ile yönetilen bu ülkeler henüz yabancı oldukları ve demokrasi ve cumhuriyet biçimine geçtiklerinde kendilerine bir rol model ülke aramaktalar. Burada Türkiye bu ülkelerle aynı inanç ve kültüre sahip olan ülkeler olarak Türkiye’yi model örnek alabilirler mi sorusu akla gelmiştir.

TESEV’in yaptığı araştırmada katılımcılara sorulan ‘ Türkiye Ortadoğu ülkeleri için bir model olabilir mi?’ sorusuna katılımcıların % 61 2011 yılında, % 53 2012 yılında, % 51 2013 yılında olumlu cevap vermişlerdir. (AKGÜN & GÜNDOĞAR, 2019, s. 21)

Türkiye’de burslu okuyan öğrenciler arasında yapılan ankete katılan öğrencilere “Türkiye Arap Dünyası/Bölge için bir model olabilir” yargısına ne kadar katılıyorsunuz? Sorusuna vermiş olduğu cevaplar % 84 oranında olumlu cevap vermişlerdir. Bunun çok yüksek bir rakam olduğunu söyleyebiliriz. Belki de bu noktada Türkiye’nin Müslüman ve gerçek seçimlerle yönetilen ve bu konuda uzun yıllara dayana tecrübelerine sahip olması en önemli noktadır. Devam eden soruda bu modellğe uygun olmasının en önemli sebebinin Müslüman bir ülke olarak görülmesidir. (TOP, 2014, s. 111)

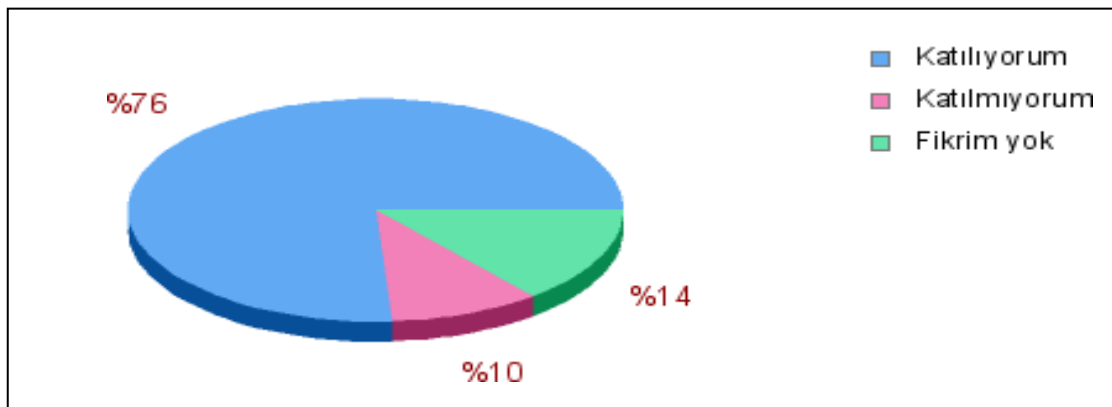
Grafik 4.14. : "Türkiye Arap Dünyası/Bölge için bir model olabilir mi?"

TESEV'in katılımcılara yönelttiği diğer bir soru ise ' Türkiye Ortadoğu siyasetinde her geçen gün daha etkili oluyor.' Yargısına katılıyor musunuz? sorusuna katılımcıların % 70 2011 yılında, % 61 2012 yılında, % 64 2013 yılında olumlu yanıt vermiştir. (AKGÜN & GÜNDOĞAR, 2019, s. 22)

Top'un öğrenciler arasında yaptığı araştırmada ankete katılan öğrencilere "Türkiye son yıllarda Arap dünyası siyasetinde daha etkili oluyor" yargısına ne kadar katılıyorsunuz? sorusuna katılımcıların % 76 sı bu yargıya olumlu cevap vermiştir. (TOP, 2014, s. 118)

Daha önceki bölümlerde birçok örnekle bahsettiğim üzere Türkiye, dış politikasının yönünü 2000 li yılların başından itibaren Orta Asya'dan daha çok balkanlar, Ortadoğu ve Afrika'ya çevirmiştir. Bunun gerek konjonktürel ve ülke yöneticilerinin karakteristik özelliklerinden kaynaklandığını bahsetmişim.

Bu noktadan hareketle Top yaptığı ankette katılımcılara "*Türk dış politikası Müslüman dünyasına yakınlaşmıştır*" yargısına ne kadar katılıyorsunuz? Sorusunu yöneltmiş ve katılımcıların % 78 bu yargıya olumlu cevap vermiştir. (TOP, 2014, s. 120)

Grafik: 4.15. : "Türk dış politikası Müslüman dünyasına yakınlaşmıştır" yargısına ne kadar katılıyorsunuz?

TESEV'in araştırmasına genel olarak baktığımızda özellikle Türkiye ye yönelik olumlu düşüncelerin az da olsa bir azalma göstermesi dikkat geçen en önemli veridir. Tabi en son 2013 yılına ait verileri görebiliyoruz 2013 den 2019 a gerek Dünya siya-

setinde gerek bölge siyasetinde birçok yeni gelişmeler olmuştur. Hatta bu bölümleri yazdığım dönemde (2019-Mart) Sudan'da bir askeri darbe olmuş ve 30 yıldır ülkeyi yöneten Beşir tutuklanmıştır. Alınan haberlere göre Suudi ve Mısır etkisinde olduğu söylenen bir askeri yönetim ülkeyi yönetmeye başlamıştır. Burada konumuzla ilgili noktası Sudan'ın askeri darbe öncesi Türkiye ile olan ilişkilerin üst seviyede olduğu bir stratejik anlaşmaya imza atıldığı ve özellikle son dönemde Sudan'dan ülkemize birçok öğrenci eğitim almak için gelmiştir. Cumhurbaşkanı'nın en son ziyaretinde daha önce bir Osmanlı toprağı olan ve bölgede stratejik öneme sahip SAVAKİN adası 99 yıllığına Türkiye'ye bırakılmıştı. Merakla beklenen yeni yönetimin bu anlaşmalara sadık kalıp kalmayacağıdır. Mısır darbesinden sonra Mısır ile olan ilişkiler tamamen kesilmiş birçok anlaşma askıya alınmıştır.

Yukarda TESEV ve Musa Top'un çalışmalarından örnekler verdim. Aynı zamanda buna paralel olarak İstanbul'da YTB'den burs alarak eğitim gören öğrencilerle görüşmeler yaptım. İstanbul'daki muhtelif üniversitelerin farklı bölümlerinde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden oluşan 20 kadar öğrenciye yukarda sorulan sorularla birlikte kendimin de eklediğim bazı sorular sordum. Bu tüm yönleri ile bilimsel bir çalışma olmadığı için burada bir grafik şeklinde ortaya çıkan sonucu paylaşmayacağım. Ancak şunu ifade etmem gerekir ki yukarıdaki sonuçlara benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

Güç, özellikle Dünya tarihinin son 300 yılında farklı bir anlam kazanmıştır. Ülkeler, diğer bir ülkeyi etkilemek, onu geride bırakmak, yenmek veya yönlendirmek için bir adım daha önde olmak gerektiğini ve bunun da bir diğerinden daha büyük ve daha etkili bir güce sahip olmakla mümkün olacağına inanmışlardır. Bundan dolayıdır ki bu farklı güce sahip olmak için amansız bir mücadelenin içine girmişler ve güçlerini etkileyecek sabit veya potansiyel kaynakları sonuna kadar kullanmışlardır. Bu büyük mücadele tarihte milyonlarca insanın hayatını kaybettiği büyük savaşlara sebep olmuştur. Ülkeler sadece sayısal anlamda büyük bir orduya sahip olmanın yeterli olmadığını, aynı zamanda bu ordunun iyi silahlarla donatılması gerektiğini, bunun da yeterli olmayacağını, bunu finanse etmek için güçlü bir ekonomiye ihtiyaç olduğunu görmüşlerdir. Bunun yanında iyi bir diplomasi gerektiğini, ülkenin jeopolitik durumunu, enerjisini iyi kullanmak gerektiğini ve hepsinden de ötede özellikle iletişim araçlarının geliştiği son yüzyılda karşı tarafın zaafını veya kendi artısını, tüm dünyaya ve halklara iyi anlatmak gerektiğini görmüşlerdir.

Bu karmaşa içerisinde uluslararası ilişkiler disiplinde güç kavramı üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar güç kavramını bütün boyutları ile incelemeye çalışmıştır. 1900'lu yılların başlarına kadar güç; sert güç diye adlandırılan, kaynakları ülkenin somut varlıklarından alan güç olarak tanımlanmıştır ki bunlar genellikle ülkenin askeri gücü ve bu gücünden genel itibari ile sayısal çoğunluğu olarak ele alınırdı. Bir ülkenin askeri gücü değerlendirilirken şu kadar sayıda asker şu kadarı atlı şu kadarı okçu gibi ifadelerle anlatılırdı. 1. ve 2. Dünya savaşında özellikle konvansiyonel silahların kullandığını ve bu silahların büyük can kayıplarına ve yıkımlara sebep olduğunu görmekteyiz. Ülkeler, sert gücün tüm imkanlarını kullanmalarına ve milyonlarca insanın ölmesine rağmen istenilen sonuçlara ulaşamadığı ve bunun her anlamda büyük maliyetlere yol açtığını görmüşlerdir. Özellikle soğuk savaş döneminde sert güç imkanları kullanılmadan iki kutba ayrılan dünya siyaseti, diğer ülkeleri yanına çekmek amacı ile farklı yöntemler kullanmaya başlamışlardır. Bir tarafta Amerika bir tarafta SSCB farklı enstrümanlar kullanarak kendilerine taraftar toplamaya çalışmışlardır.

1990'lı yıllarda Nye bu yürütülen çalışmaları Yumuşak Güç diye adlandırmıştır. Yumuşak Güç, ülkenin sert güç kaynaklarını kullanmadan daha çok cazibe alanı oluşturarak başka bir ülkeye yaptırmak istedikleri şeyleri herhangi bir zorlama yapmadan yaptırmak olarak tanımlanmıştır. Yani sopa veya havuç kullanılmadan istediğin politikayı gütmesi veya istemediğin noktada durmaması olarak tanımlanır.

Bu çalışmada başta güç kavramını ve uluslararası disipline Nye'in tanımlamasıyla giren yumuşak güç kavramını, kaynakları ve vasıtaları ile incelemeye çalıştım. Yumuşak Güç'ün bir alanı olan kamu diplomasisinin vasıtalarını ele aldım. Gelişmiş ülkelerin yumuşak güç çalışmalarına genel olarak bakarak Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarını (potansiyel ve sabit) inceledim. Başta Kamu Diplomasisi Kurumu olmak üzere birçok yumuşak güç unsuru olarak adlandırılan kurumları inceleyip tezimin de konusu olan Yurt Dışı Türkler ve Akrabalar Topluluğunun başta eğitim faaliyetleri olmak üzere çalışmalarını inceledim.

Yumuşak Güç, Ülkelerin dış politika çalışmalarını devletin klasik dış politika unsurlarına ek olarak ağırlıklı olarak sivil oluşumları da katarak diğer ülkelerin başta karar vericileri olmak üzere kamuoyunun etkilenmesi ve birlikte politika yapmasını sağlanması olarak tanımlanmıştır.

Yumuşak Güç unsurları en önemli kaynaklarından birisi kültürel çalışmalardır. Gelişmiş ülkeler bir yumuşak güç unsuru olarak gördüğü kültür enstitülerini 1800'li yılların sonunda 1900'li yılların başında açmış ve çalışmalara başlamıştır. Bu yönüyle Türkiye belli dönemlerde bu tarz çalışmalar yapmış olsa da sistematik olarak 2000'li yılların başlarında başlamıştır.

Yapılan bu çalışmalar dikkate alındığında elbette akla gelen ilk soru şu olmaktadır. Bu çalışmaların uluslararası ilişkilere reel katkısı var mıdır? Bu katkı varsa eğer ölçülebilir mi? Böyle bir katkının yani yumuşak güç politikalarının ölçülmesinin zorluğundan daha önce bahsetmiştik. Belki çok basit olarak söz konusu ülkelerle Türkiye arasındaki ekonomik hacmin seyrine veya ilgili ülkelere yapılan turistik ziyaretlerin artış yönüne bakmak bize küçük de olsa bir ipucu verebilir.

Sudan'a 2006 yılında 216 milyon dolar olan ihracatımız 2016 yılında 460 milyon dolara çıkmıştır. Ticaret dengesi Türkiye'nin lehine 2006 yılında 209 milyon dolar iken 2016 yılında 410 milyon dolara çıkmıştır. Tunus'a 2006 yılında 325 milyon dolar olan ihracatımız 2016 yılında 910 milyon dolara çıkmıştır. Libya'ya 2006 yılında 489 milyon dolar olan ihracatımız 2016 yılında 906 milyon dolara, Fas'a 2006 yılında 550 milyon dolar olan ihracatımız 2016 yılında 1 milyar 985 milyon dolara çıkmıştır. (Ticaret, 2019)

Tursab verilerine baktığımızda ilgili ülkelerden gelen turist sayısında, ticaret rakamlarına eş değer bir artış gözükmemektedir. Bunun en önemli sebebi olarak bu ülkelerdeki kişi başına düşen milli gelirin düşük olması gösterilebilir. Ancak diğer Arap ülkelerinden gelen turist sayısında mesela Arabistan, 2014 yılında 341 bin 2016 yılında 530 bin, Kuveyt 2014 yılında 133 bin 2016 yılında 179 bin Bahreyn 2014 yılında 24 bin 2016 yılında 41 bin Turistin Türkiye'yi ziyaret ettiğini görüyoruz. (TURSAB, 2019)

Elbette ortaya çıkan bu olumlu sonuçları sadece YTB'nin çalışmalarına bağlamak yanlış olacaktır. Bu sonuçlar Türkiye'nin bu bölgeye yönelik yaptığı tüm dış politika çalışmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır diyebiliriz.

Bu çalışmalardan bazı sonuçlar çıkarabiliriz.

1. Gerek sert güç gerekse yumuşak güç tek başına bir ülkenin politika hedeflerini gerçekleştirmesi için yeterli değildir.
2. Sert güç maliyeti yüksek her açıdan sonuçları ağırdır.
3. Yumuşak güç sadece devlet kontrolünde olmadığı için işleyişinin yavaş olduğu görülmüştür. Yumuşak güç beslendiği kaynaklar açısından (kültür, dil, tarih) her toplumda farklı politikalar yürütülmesi zorunluluğu vardır.
4. Yumuşak Güç, ülkenin dış politika hedefleri için ülkenin sert gücünü tamamlayan bir güç olarak konumlandırılmalıdır. Buna bazı araştırmacılar Akıllı Güç veya Dengeli Güç olarak adlandırmışlardır.
5. Türkiye yumuşak güç çalışmalarına sistematik olarak rakiplerine göre çok geç başlamıştır.
6. Türkiye geç başlamasına rağmen hedefleri açısından büyük hedefler koymuş-

tur. Bu da sahip olunan güç ve hedefler ilişkisi açısından sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye sahip olduğu sert güç hedeflediği yumuşak güç politikalarını destekleyecek durumda değildir.

7. Bu tarz çalışmalar lider odaklı çalışmalar olarak karşımıza çıkmıştır. Liderler değişince ülkenin yumuşak güç politika yönleri de değişmektedir.
8. Özellikle eğitim alanında yapılan çalışmalarda sistematik bir takip gerekir. Burs verilen öğrenciler sistematik olarak takip edilmeli bağlar koparılmamalıdır. Öğrenciler mezun olduktan sonra kendi ülkelerinde de destek verilmeli organize olmaları sağlanmalıdır.
9. Bu alanda Türkiye için yapılan çalışmalar genellikle Davutoğlu'nun Dışişleri bakanlığı döneminden sonra yapılmıştır. Popüler bir söylem olan Yumuşak Güç alanında yapılan bu çalışmalar 2019 yılında yeniden yapılsa elbet farklı sonuçlar ortaya çıkacaktır. Suriye meselesinin bir kangren haline gelmesi, Mısırda darbe ile Mursi'nin hapse atılması, Suud'da Türkiye'yi pekde sevmeyen Selman'ın yönetime hakim olması, Sudandaki darbe ve bunun gibi birçok olayı incelediğimizde, Türkiye'nin bölgedeki iyi ilişkilerde olduğu ülke sayısının gittikçe azaldığı görülmektedir. Bundan 7-8 yıl önceki yumuşak güç hedeflerinden uzak görülmektedir.

Kaynakça

- JAROSLAW, C.-K. (2019). *"Limits to Russian Soft Power in the Post-Soviet Area"*.
<https://dgap.org>: <https://dgap.org/en/article/getFullPDF/21791> adresinden alındı
- YILMAZ, A., & KILIÇOĞLU, G. (2017). Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi.
- AKDAĞ, Z., & EKİCİ, S. (2017). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç (Yüksek Lisans Tezi). Bilgi ve Toplum.
- AKGÜN, M., & GÜNDOĞAR, S. (2019). *Ortadoguda_Turkiye_Algisi_2013*. <http://tesev.org.tr>:
<http://tesev.org.tr/wp-content/uploads> adresinden alındı
- ARSLAN, M. (2017, Mayıs 15). Yumuşak Güç ve Yunus Emre Enstitüleri. *Yumuşak Güç ve Yunus Emre Enstitüleri*. İstanbul, Türkiye: Kemberburgaz Üniversitesi.
- AZİZ, A. (2006). *Siyasal İletişim*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- B.İ.K. (2019, 03 19). *BİK*. <https://www.bik.gov.tr>: <https://www.bik.gov.tr/dogu-afrika-ve-yemen-icin-acil-yardim-cagrisi/> adresinden alındı
- BAYAR, C. (1987, 05). *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, s. 28-29.
- BİLGESAM. (2019). <http://www.bilgesam.org>: <http://www.bilgesam.org/incele/43-turkiye%E2%80%99nin-afrika-acilimi/#.XLTgizAzbcc> adresinden alındı
- DAHL, R. (1957). *The Concept Of Power*.
- DAVUTOĞLU, A. (2012). *Stratejik derinlik*. İstanbul: Küre Yayınları.
- DEMİR, V. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- DEMİR, V. (2019, 04 22). *Devlet Eliyle Kamu Diplomasisi*. <https://www.youtube.com>:
<https://www.youtube.com/watch?v=WvKR-7l6aal> adresinden alındı
- DİNÇER, & KUTLUAY. (2012). *Türkiye'nin Orta Doğudaki Bölgesel Güç Potansiyeli*.
<https://www.ssrn.com>: <https://www.ssrn.com/abstract=2348127> adresinden alındı
- DİZARD, W. (2004). *Inventing public diplomacy*. Lynne Rienner Publishers.
- DOĞAN, İ. (2012). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Pegem Akademik .
- EKŞİ, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. İstanbul: Siyasal Yayınları.

- GAGAUZ TÜRKLERİ. (2019). <http://www.ulusam.com>: <http://www.ulusam.com/wp-content/uploads/2018/02/Gagavuz-Yeri-%C3%96zerk-B%C3%B6lgesi-ve-Sorunlar%C4%B1.pdf> adresinden alındı
- GÜLTEKİN, H. (2015). Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası. "*Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası* " Yüksek Lisans Tezi.
- GÜNEŞ. (2013). *Türkiye ve Orta Asya İlişkileri. Faruk Sönmezoğlu (Ed.), 21.Yüzyılda Türk Dış Politikası Analizi içinde*. İstanbul: Der Yayınları.
- HAS, K. (2013, 07 28). "Rus Dış Politikasında Yükselen Trend Yumuşak Güç", , *Analist Dergisi Sayı* , s. 60.
- HAVA, Y. F. (2016). Türk Dış Politikasında TİKA Bağlamında Yumuşak Güç Kullanımı ve Balkanlar (Yüksek Lisans Tezi). *Türk Dış Politikasında TİKA Bağlamında Yumuşak Güç Kullanımı ve Balkanlar*. ÇANAKKALE: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ.
- <https://gorchakovfund.ru>. (2019). <https://gorchakovfund.ru>: <https://gorchakovfund.ru> adresinden alındı
- HÜRRİYET GAZETESİ. (2019, 03 17). *HÜRRİYET*. <http://www.milliyet.com.tr>: <http://www.milliyet.com.tr/5-bin-250-eser-restore-edildi-/ege/haberdetay/19.12.2018/2797466/default.htm> adresinden alındı
- İ.H.H. . (2019, 03 17). <https://www.ihh.org.tr/tarihce> : <https://www.ihh.org.tr/tarihce> 17/03/2019 adresinden alındı
- JENKİNS, R. (1997, 05). *Marshall Plan Commemorative Section: Special Relationships: The Postwar Bequest*. www.foreignaffairs.com: www.foreignaffairs.com/articles/europe/1997-05-01/marshall-plan-commemorative-section-special-relationships-postwar-bequest adresinden alındı
- KAMU DİPLOMASİSİ. (2019, 03 19). <http://kamudiplomasisi.org>: <http://kamudiplomasisi.org/misyon> adresinden alındı
- KARADAĞ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- KAVAK, & BASKAN. (2001). Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarına Yöne-lik Eğitim Politika ve Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Fakültesi Dergisi*.
- KEYKAVOSİİRANAGH, S. (2015). Yumuşak güç enstrumanı olarak kültürel hegemonya (Yüksrk Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <http://katalog.istanbul.edu.tr>: [http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:\\$](http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:$)

002f\$002fSD_ILS\$002f0\$002fSD_ILS:1419653/ada?qu=Sosyal+K%C3%BCIt%C3%BCr
&qf=SUBJECT%09Konu+Ba%C5%9FI%C4%B1%C4%9F%C4%B1%09Siyaset+Bilimi+ve
+Uluslararası%C4%B1+%C4%B0li%C5%9Fkil adresinden alındı

KIRATLI, O. (2016). Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 11.

KIZILAY. (2019, 03 15). KIZILAY. <https://www.kizilay.org.tr>:
<https://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/tarihcemiz> adresinden alındı

KOÇAK, M. (2014). *Rusya'nın Uluslararası İmaji ve Soçi*. <http://odak.setav.org>:
<http://odak.setav.org/page/rusyanin-uluslararasi-imaji-ve-soci-2014/14399>
adresinden alındı

MFA. (2019). <http://www.mfa.gov.tr>: <http://www.mfa.gov.tr/data/bakanlik/2012-faaliyet-raporu.pdf> adresinden alındı

NYE, J. (2017). *Yumuşak Güç*. (R. İNAN , & AYDIN, Çev.) BB101.

Obshchaya informatsiya . (2019). <http://russiancouncil.ru>: Obshchaya informatsiya (General Information), <http://russiancouncil.ru/aboutus/rsmd/> adresinden alındı

ORAN, B. (2013). *Türk Dış Politikası*. İstanbul: İletişim.

ÖZTÜRK, S. (2014). BÜYÜK ÖĞRENCİ PROJESİNDEN TÜRKİYE BURSLARI PROJESİNE GEÇİŞ SÜRECİ VE TÜRKİYE'NİN ÖĞRENCİ POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİM (Uzmanlık Tezi). *BÜYÜK ÖĞRENCİ PROJESİNDEN TÜRKİYE BURSLARI PROJESİNE GEÇİŞ SÜRECİ VE TÜRKİYE'NİN ÖĞRENCİ POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİM*. Ankara: YTB.

ÖZTÜRK, T. (2012). *Cultural Diplomacy*. İstanbul: Tasam.

PALABIYIK, M. (2014). *Mustafa Serdar Palabıyık, "Uluslararası Sistemde Türkiye", (der. Şaban Kardaş; Ali Balcı), Uluslararası İlişkilere Giriş*. İstanbul: Küre Yayınları.

PUTİN. (2019, 02). *Moskovskiye Novosti*. Statya Predsedatelya Pravitelstva Rossii V.V.Putina v gazete «Moskovskiye novosti» (The Representati-ve of Russian Goverment V. V. Putin in Newspaper Acticle "Moskovskiye Novosti), :
<http://archive.premier.gov.ru/events/news/18252/>, adresinden alındı

RESMİ GAZETE. (2007). Başbakanlık Genelgesi 2005/2011 ; 2007/12701 . *Başbakanlık Genelgesi 2005/2011 ; 2007/12701 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ; 24 Şubat 2004 tarihli 25383 sayılı T.C Resmi Gazete*. ANKARA: BAŞBAKANLIK.

Rus Dünyası Vakfı . (2019, 02 10). <http://www.ruskiymir.ru>: Rus Dünyası Vakfı Resmi İnternet Sayfası, About Ruskiy Mir Foundation,
<http://www.ruskiymir.ru/ruskiymir/en/fund/about>,
<https://www.ruskiymir.ru/en/> adresinden alındı

- SABAH GAZETESİ. (2019). *SABAH GAZETESİ*. https://www.sabah.com.tr:https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/dunyanin_en_onemli_derbileri_603243538437/2 adresinden alındı
- SANCAK, K. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı Ve Yumuşak Güç*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- SAYIŞTAY. (2019). <https://www.sayistay.gov.tr:https://www.sayistay.gov.tr/rapor/kid/YURTDISI%20TURKLER%20VE%20AKRABA%20TOPLULUKLARI%20BASKANLIGI.pdf:s:5> site ziyaret zamanı 04/04/2019 adresinden alındı
- SONG, K. (2003). The Trick that S'pore Missed: It Has Failed To Harness Soft Power,. Koh Buck Song, The Trick that S'pore Missed: It Has Failed To Harness Soft Power, 20 Ağustos 2003, S,6 adresinden alındı
- SÖNMEZOĞLU, F. (2006). *2.Dünya Savaşından Günümüze Türk Dış Politikası*. İstanbul: Der Yayınları.
- TDK. (2019, 04 25). <http://www.tdk.gov.tr>. Türk Dil Kurumu: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn adresinden alındı
- TECH. (2019, 03 16). <https://www.tech-worm.com:https://www.tech-worm.com/10-dunyada-en-cok-konusulan-diller> adresinden alındı
- Ticaret. (2019). <https://ticaret.gov.tr:https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a2274f5/SUDAN%20%C3%9CLKE%20PROF%C4%B0L%C4%B0-HTML.pdf> adresinden alındı
- TİKA. (2019, 03 15). *TİKA*. <http://www.tika.gov.tr:http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-> adresinden alındı
- TOP, M. (2014). Türkiye'de Yükseköğrenim Gören Türkiye Burslusu Kuzey Afrikalı Uluslararası Öğrencilerin Arap Baharı Sonrası Türk Dış Politikası Algısı. Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi,.
- TUNA, D. F. (2018). Yurt Dışı Seçimleri. (M. Arslan, Röportaj Yapan)
- TUNA, Fatih. (2015). *1 Kasım 2015 Ak Parti İstanbul İl Başkanlığı Seçim Analiz Raporu*. İstanbul: Ak Parti İstanbul İl Başkanlığı Dış İlişkiler Brimi.
- TURSAB. (2019). https://www.tursab.org.tr:https://www.tursab.org.tr/apps/OldFiles//dosya/16147/dubai-2017_16147_3183639.pdf adresinden alındı
- ULUS GAZETESİ. (1948, 7 5). ULUS GAZETESİ. ULUS GAZETESİ.

- USAİD. (2019, 03). *USAİD*. <https://www.usaid.gov>: <https://www.usaid.gov/who-we-are> adresinden alındı
- Y.E.E. (2019, 03 15). *YUNUS EMRE*. <https://www.yee.org.tr>:
<https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> adresinden alındı
- Y.T.B. (2019, 02 16). *YTB*. <http://www.ytb.gov.tr/tr>: <http://www.ytb.gov.tr/tr/kurumsal-kategori/841> hakkımızda adresinden alındı
- YAPICI, U. (2015). Yumuşak Güç Ölçülebilir mi? *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5-25.
- YEŞİLAY. (2019, 04 24). <https://www.yesilay.org.tr>: <https://www.yesilay.org.tr/tr/yesilay-kuresel/yesilaylar-federasyonu> adresinden alındı
- YILDIRIM, L. (2019). *Dis-politikada-yumusak-guc-ve-secili-ornek-hindistan*.
<https://docplayer.biz.tr>: <https://docplayer.biz.tr/38387088-Dis-politikada-yumusak-guc-ve-secili-ornek-hindistan.html> adresinden alındı
- YILDIRIM, S. (2014). RUSYA'NIN AVRASYA POLİTİKASINDA YUMUŞAK GÜÇ (Uzmanlık Tezi).
ANKKARA: T.C. BAŞBAKANLIK Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.
- YILMAZ, A., & KILIÇOĞLU, G. (2018). Türkiye'nin Orta Asya'daki Yumuşak Gücü ve Kamu Diplomasisi Analizi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 152-1189.
- YILMAZ, S. (2010). Yumuşak Güç veEvrimi. *Turansam Dergisi*.
- YILMAZ, S. (2012). *Akıllı Güç*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- YUNUS EMRE YAZ OKULU. (2019, 03 24). *YUNUS EMRE YAZ OKULU*.
<http://turkceyazokulu.com/tr>: <http://turkceyazokulu.com/tr/etkinlik-ve-haberler-tr.html> adresinden alındı

